

Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi kauppalaissa ja CISGissä

Mikael Dahlström

OTM-tutkielma

Varallisuus oikeus ja taloudellisen toiminnan muutokset

Turun yliopisto

Oikeustieteellinen tiedekunta

28.11.2020

TURUN YLIOPISTO
Oikeustieteellinen tiedekunta

DAHLSTRÖM, MIKAEL: Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi kauppalaissa ja CISG:ssä

OTM-tutkielma, XXX + 90 s.

Velvoiteoikeus

Marraskuu 2020

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -järjestelmällä.

Tutkielma tarkastelee sopimusrikkomuksen olennaisuutta kauppalaissa ja kansainvälisessä kauppalaissa (CISG). Olennainen sopimusrikkomus on kvalifioitu sopimusrikkomus, joka on edellytys sopimuksen purkamiselle ja uudelle toimitukselle. Kauppalaissa ja CISG:ssä olennaisuusvaatimus on ilmaistu eri tavalla. Sopimusrikkomuksen olennaisuus on määritelty yleisluontoisesti kauppalaissa ja CISG:ssä, mikä aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta soveltamisessa. Tutkimusmetodi on lähtökohtaisesti lainopillinen, sillä tutkielmassa tutkitaan ja systematisoidaan voimassaolevan oikeuden sisältöä. Tutkimuksessa hyödynnetään myös oikeusvertailua ja de lege ferenda -metodia.

Tutkimuksessa esitetään, miten sopimusrikkomuksen olennaisuutta säännellään irtaimen kaupassa. Tutkimuksessa analysoidaan, millaisiin seikkoihin on kiinnitetty huomiota olennaisuusarvioinnissa lainsäädännön esitöissä, oikeuskirjallisuudessa ja oikeuskäytännössä. Sopimusrikkomuksen olennaisuusarvioinnissa harkintaan voivat vaikuttaa muun muassa sopimuksen sisältö, riktun velvoitteen merkitys, sopimusosapuolten asema, sopimusrikkomuksen seuraukset ja niiden ennakoitavuus, sopimuksen tarkoituksen toteutuminen, mahdollisuus hyvittää sopimusrikkomus eri oikeussuojakeinoilla, korvaavat keinot hyötyä tavarasta, sopimusrikkomusten toistuminen ja uusiutumisvaara sekä velkojan oma menettely sopimussuhteessa.

Tutkielmassa käsitellään, millaisia eroja on kauppalain ja CISG:n olennaisuusarvioinnissa. Kauppalaissa on säädetty sopimusrikkomuksen olennaisuudesta sopimusrikkomustyypeittäin, kun taas CISG sisältää nimenomaisen olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmän. Sopimuksen purkukynnystä voidaan pitää korkeampana CISG:ssä kuin kauppalaissa. CISG soveltuu myös laajemmin sovittuihin sivuvelvoitteisiin kuin kauppalaki. Tutkimuksen mukaan sopimusrikkomuksen olennaisuus on purkuedellytyksenä perusteltu. Tätä voidaan puoltaa sopimusten sitovuudella, kansantaloudellisilla argumenteilla ja oikeusseuraamuksen suhteellisuudella. Oikeuskäytännössä olennaista sopimusrikkomusta tulkitaan suppeasti ja purkukynnys on asetettu korkealle. Oikeuskäytännön analysoinnin perusteella sopimusosapuolet ovat onnistuneet suhteellisen hyvin arvioimaan olennaisuuskynnyksen täyttymistä. Sopimuksen sisältöön vaikuttaminen on keskeinen keino vähentää sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointiin liittyvää epävarmuutta.

Asiasanat: olennainen sopimusrikkomus, sopimusrikkomuksen olennaisuus, kauppalaki, kansainvälinen kauppalaki, CISG, irtaimen kauppa, olennaisuus, olennaisuusvaatimus, sopimusrikkomus, haitta, ennakoitavuus, sopimus, virhe, viivästys, sivuvelvoite, ennakoitu sopimusrikkomus, sopimuksen purku, purkukynnys

Sisällys

Sisällys.....	III
Lähdeluettelo	V
Lyhenteet	XXVI
1. Johdanto.....	1
1.1 Tutkimuksen tausta ja motivointi.....	1
1.2 Tutkimuksen aihe, rakenne ja rajaukset.....	3
1.3 Tutkimuksen metodi ja aineisto	5
2. Olennaisen sopimusrikkomuksen sääntely.....	7
2.1 Irtaimen kauppaan soveltuva sääntely	7
2.2 Kauppalaki	8
2.3 CISG	11
2.4 Olennaisuusvaatimuksen kritiikki ja oikeusvertailevia näkökohtia.....	14
3. Olennaisen sopimusrikkomuksen osatekijät.....	16
3.1 Sopimusrikkomus	16
3.2 Olennainen haitta tai merkitys	18
3.3 Ennakoitavuus.....	20
4. Virheen olennaisuuden arviointi.....	24
4.1 Tavarankäyttökelpoisuus	24
4.1.1 Tavanomainen käyttötarkoitus	24
4.1.2 Nimenomainen käyttötarkoitus tai laatuvaatimus	28
4.1.3 Terveyshaitta ja puutteellinen turvallisuus.....	30
4.2 Virheen vaikutus jälleenmyyntitoiminnassa	32
4.2.1 Jälleenmyyntikelpoisuus	32
4.2.2 Eettisten standardien merkitys	36
4.3 Sopimusehtojen merkitys.....	40
4.3.1 Vastuunrajoitusehdot.....	40
4.3.2 Purkuehdot	41
4.4 Muiden oikeussuojakeinojen soveltuminen.....	42
4.4.1 Virheen korjaaminen	42
4.4.2 Uusi toimitus	47
4.4.3 Hinnanalennus ja vahingonkorvaus	48

5. Viivästyksen olennaisuuden arviointi.....	51
5.1 Eri viivästystyyppit	51
5.1.1 Maksuviivästys.....	51
5.1.2 Toimituksen viivästys	58
5.1.3 Noutoviivästys ja viivästys tavar an vastaanottamisessa	62
5.2 Lisäaikamenettely	65
5.3 Time is of the essence -tilanteet.....	68
5.3.1 Sopimuksen tarkoituksen arviointi.....	68
5.3.2 Incoterms-toimituslausekkeiden vaikutus	70
5.3.3 Tavar an luonne: esimerkkinä sesonkituote	71
6. Olennaisuusarvioinnissa mahdollisesti huom ioitavia seikkoja	73
6.1 Tuottamuksen merkitys.....	73
6.2 Luottamuksen merkitys.....	77
6.3 Osittainen sopimusrikkomus ja sopimuksen purkamisen laajuus.....	79
6.4 Sopimusrikkomusten kumulaatio.....	83
7. Lopuksi	84

Lähdeluettelo

Aaltonen, Aimo Olavi: Irtaimen kauppaa. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja, B-sarja, N:o 188. Lainopillisen ylioppilastiedekunnan kustannustoimikunta. Vammala 1978.

Andersen, Camilla Baasch – Mazzotta, Fransesco G. – Zeller, Bruno: A Practitioner's Guide to the CISG. Juris. New York 2010.

Annola, Vesa: Esimerkkien merkitys sopimustulkinnassa. Oikeustieto 2011/2, s. 4-7.

Aurejärvi, Erkki – Hemmo, Mika: Velvoiteoikeuden oppikirja. Toinen painos. Condictio. Jyväskylä 1998.

Babiak, Andrew: Defining "Fundamental Breach" Under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Reproduced with permission of 6 Temple International and Comparative Law Journal (1992), 113-143. <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/babiak.html>.

Beckers, Anna: Enforcing Corporate Social Responsibility Codes: On Global Self-Regulation and National Private Law. Hart Publishing. 2015.

Bengtsson, Bertil: Hävningsrätt och uppsägningsrätt vid kontraktsbrott. P. A. Norstedts & Söners Förlag. Stockholm 1967.

Bianca, C. M. – Bonell, M. J.: Commentary on the International Sales Law: the 1980 Vienna Sales Convention. Giuffré. Milano 1987. (Kirjoittaja/Bianca – Bonell 1987.)

Bridge, Michael: The International Sale of Goods: Law and Practice. Oxford University Press. Oxford 1999.

Bridge, Michael: Avoidance for Fundamental Breach of Contract under the UN Convention on the International Sale of Goods. The International and Comparative Law Quarterly, October 2010, Volume 59, No. 4, 911-940. Cambridge University Press.

Brunner, Christoph (Herausgeber): UN-Kaufrecht – CISG: Kommentar zum Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf von 1980. Stämpfli. Bern 2004. (Brunner 2004.)

CISG Advisory Council Opinion No. 5. The buyer's right to avoid the contract in case of non-conforming goods or documents. 7 May 2005. Schwenger, Ingeborg (Rapporteur). (CISG Advisory Council Opinion No. 5.)

DiMatteo, Larry A. – Dhooge, Lucien – Greene, Stephanie – Maurer, Virginia – Pagnattaro, Marisa: The Interpretive Turn in International Sales Law: An Analysis of Fifteen Years of CISG Jurisprudence. Northwestern University School of Law. 34 Northwestern Journal of International Law and Business, 2004, 299-440. (DiMatteo et al. 2004.)

Elmelund, Niels – Kristensen, Lars Hedegaard – Nielsen, Anne-Dorte Bruun – Nørgaard, Jø: Lærebog i dansk og international køberet. København 1993. (Elmelund et al. 1993.)

Enderlein, Fritz – Maskow, Dietrich: International Sales Law. United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods. Oceana Publications, 1992. <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein.html>.

- Felemegas, John (Edited by): *An International Approach to the Interpretation of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) as Uniform Sales Law*. Cambridge University Press. Cambridge 2007. (Kirjoittaja/Felemegas 2007.)
- Ferrari, Franco: *Applying the CISG in a Truly Uniform Manner: Tribunale di Vigevano (Italy), 12 July 2000*. Reproduced with the permission of the *Uniform Law Review* (2001-1), 203-215. (Ferrari 2001.)
- Ferrari, Franco: *Fundamental Breach of Contract Under the UN Sales Convention -- 25 Years of Article 25 CISG --*. *Journal of Law & Commerce*. Volume 25, 2006, 489-509.
- Ferrari, Franco (Ed.): *The CISG and its Impact on National Legal Systems*. Sellier. European Law Publishers. München 2008. (Ferrari 2008.)
- Garro, Alejandro M.: *The Gap Filling Role of the UNIDROIT Principles in International Sales Law: Some Comments on the Interplay between the Principles and the CISG*. *Tulane Law Review*, Volume 69, No. 5, 1995, 1149-1190.
- Gereffi, Gary – Humphrey, John – Sturgeon, Timothy: *The governance of global value chains*. *Review of International Political Economy* 12:1 February 2005, 78-104.
- Gsell, Beate: *Art. 25 [Wesentliche Vertragsverletzung]. Kommentar zum UN-Kaufrecht. Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenkauf (CISG)*. Heinrich Honsell (Herausgeber). 2. Auflage. Springer. Zürich 2009.
- Graffi, Leonardo: *Case Law on the Concept of "Fundamental Breach" in the Vienna Sales Convention*. Reproduced with permission of *Revue de droit des affaires internationales / International Business Law Journal* (2003) No. 3, 338-349 (Forum Européen de la Communication) Paris.
- Graffi, Leonardo: *Remarks on Trade Usages and Business Practices in International Sales Law*. Reproduced with permission of the University of Belgrade, *Belgrade Law Review*, Year LIX (2011) no. 3, 102-123.
- Grebler, Eduardo: *Fundamental Breach of Contract Under the CISG: A Controversial Rule*. *Proceedings of the Annual Meeting (American Society of International Law)*, Volume 101 (March 28-31, 2007), 407-413.
- Hackney, Philip: *Is the United Nations Convention on the International Sale of Goods Achieving Uniformity?* *61 Louisiana Law Review* (Winter 2001), 473-486.
- Hellner, Jan – Hager, Richard – Persson, Annina H.: *Speciell avtalsrätt II. Kontraktsrätt. Femte upplagan*. Vällingby 2011.
- Hemmo, Mika: *Vahingonkorvauksen määräytymisestä sopimussuhteissa. Siviilioikeudellinen tutkimus. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisu A-sarja N:o 200*. Helsinki 1994.
- Hemmo, Mika: *Sopimusoikeus II. Kolmas painos*. Talentum. Vantaa 2011.
- Hemmo, Mika: *Sopimusoikeus III*. Talentum. Jyväskylä 2005.
- Hoffrén, Mia: *Kiinteistönkaupan virheen olennaisuus*. *Oikeustieto* 2009/6, s. 10-13.

- Honnold, John O.: Uniform law for international sales under the 1980 United Nations Convention. Third edition. Kluwer Law International. Eastbourne 1999.
- Huber, Peter – Mullis, Alistair: The CISG: A New Textbook for Students and Practitioners. Sellier. European Law Publishers. 2007.
- Huber, Peter: Typically German? -- Two Contentious German Contributions to the CISG. Reproduced with permission of the University of Belgrade, Belgrade Law Review, Year LIX (2011) no. 3, 150-161. <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/huber3.html>.
- Janssen, André – Meyer, Olaf (edited by): CISG methodology. Sellier. European Law Publishers. München 2009. (Janssen – Meyer 2009.)
- Karollus, Martin: Judicial Interpretation and Application of the CISG in Germany 1988-1994. Cornell Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1995), 51-94.
- Kivivuori, Antti: Irtaimen kaupasta. Lakimiesliiton kustannus. Helsinki 1997.
- Koch, Robert: The Concept of Fundamental Breach of Contract under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG), Kluwer Law International, 1999, 177-354. <https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/koch.html>.
- Koskelo, Pauliine: Yrityssaneeraus. Lakimiesliiton kustannus. Jyväskylä 1994.
- Koskinen-Tammi, Tiina – Laurila, Leena: Asunto- ja kiinteistökauppariidat 2000-luvun hovioikeuskäytännössä. Talentum. Hämeenlinna 2010.
- Kruisinga, Sonja A.: The Impact of Uniform Law on National Law: Limits and Possibilities – CISG and Its Incidence in Dutch Law. Electronic Journal of Comparative Law, Volume 13.2, May 2009.
- Kurkela, Matti S.: Globalisoitunut sopimuskäytäntö ja sopimusoikeudelliset periaatteet. Edita. Helsinki 2003.
- Lando, Ole: Udenrigshandelens kontrakter: Udenrigshandelsret 1: skandinavisk, vesteuropæisk og amerikansk ret om kontrakforhold i almindelighed samt om køb. agentur og forhandling. 4. udgave. København 1991.
- Lando, Ole – Beale, Hugh: Principles of European Contract Law. Parts I and II. The Commission on European Contract Law. Kluwer Law International. Haag 2000.
- Lehrberg, Bert: Vad är ett "väsentligt avtalsbrott"? Några synpunkter på väsentlighetskravet i det samnordiska köplagsförslaget NU 1984:5. Svensk juristtidning 1987, 422-450.
- Leisinger, Benjamin K.: Fundamental Breach Considering Non-Conformity of the Goods. Sellier. European Law Publishers. München 2007.
- Lubbe, Gerhard: Fundamental breach under the CISG: A source of fundamentally divergent results. Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht/The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, 1 July 2004, Volume 68(3), 444-472.

- Locke, Richard M.: *The Promise and Limits of Private Power: Promoting Labor Standards in a Global Economy*. Cambridge University Press. New York 2013.
- Lookofsky, Joseph: *Understanding the CISG. A Compact Guide to the 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Fifth (Worldwide) Edition*. Wolters Kluwer. The Netherlands 2017.
- Lorenz, Alexander: *Fundamental Breach under the CISG*. Pace essay submission, June 1998. <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/lorenz.html>.
- Magnus, Ulrich: *Beyond the Digest: Part III (Articles 25-34, 45-52). The Draft UNCITRAL Digest and Beyond: Cases, Analysis and Unresolved Issues in the U.N. Sales Convention*. Edited by Ferrari, Franco – Flechtner, Harry – Brand, Ronald A. Sellier. European Law Publishers. 2009, 319-335.
- Mo, John Shijian: *International Commercial Law*. Second edition. LexisNexis. Butterworths. Sydney 2002.
- Momberg, Rodrigo – Vogenauer, Stefan: *The Principles of Latin American Contract Law: text, translation, and introduction*. *Uniform Law Review*, Volume 23, Issue 1, March 2018, 144-170.
- Niemi, Matti Ilmari: *Maakaaren järjestelmä I – Kiinteistön kauppa ja muut luovutukset*. Alma Talent. 2016.
- Norros, Olli: *Sopimusoikeudellisten periaatekokoelmien oikeuslähdearvo*. *Lakimies* 1/2007, s. 25-42.
- Perales Viscasillas, Pilar: *The Nachfrist Remedy. "Celebrating Success: 25 Years United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods" (Collation of Papers at UNCITRAL -- SIAC Conference 22-23 September 2005, Singapore)*. Singapore International Arbitration Centre, 89-102.
- Pöyhönen, Juha: *Sopimusoikeuden järjestelmä ja sopimusten sovittelu*. Suomalainen lakimiesyhdistys. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisu, A-sarja, N:o 179. Vammala 1988.
- Railas, Lauri: *Incoterms® 2020: käyttäjän käsikirja*. Kauppakamari. Helsinki 2020.
- Ramberg, Christina: *Emotional Non-Conformity in the International Sale of Goods, Particularly in Relation to CSR-Policies and Codes of Conduct*. *Boundaries and Intersections: 5th Annual MAA Schlechtriem CISG Conference*. Edited by Ingeborg Schwenzer and Lisa Spagnolo. Eleven International Publishing. Haag 2014, 71-94.
- Ramberg, Jan – Herre, Johnny: *Internationella köplagen (CISG). En kommentar. Tredje upplagan*. Norstedts Juridik. Mölnlycke 2009.
- Ramberg, Jan – Ramberg, Christina: *Allmän avtalsrätt. Åttonde upplagan*. Norstedts Juridik. Vällingby 2010.
- Ramberg, Jan – Herre, Johnny: *Köplagen. En kommentar. Andra upplagan*. Norstedts Juridik. Vanda 2013.
- Rautpalo, Hilppa – Lencioni, Tiina: *Jälleenmyyntisopimukset – Käytännön sopimuskäsikirja*. Kauppakamari. Helsinki 2016.

- Routamo, Eero: Kaupan vastuu ja oikeudellinen virhe irtaimen kaupassa. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja B-sarja, N:o 150. Porvoo 1969.
- Routamo, Eero: Kaupan lait. Kotimainen ja kansainvälinen irtaimen kauppa. Toinen, uudistettu painos. Lakimiesliiton kustannus. Jyväskylä 1996.
- Routamo, Eero – Ramberg, Jan: Kauppalain kommentaari. Lakimiesliiton kustannus. Jyväskylä 1997.
- Rudanko, Matti: Vastuusta grynderirakentamisessa. Econlaw-kustannusyhtiö. Hämeenlinna 1982.
- Saarnilehto, Ari – Annola, Vesa – Hemmo, Mika – Karhu, Juha – Kartio, Leena – Tammi-Salminen, Eva – Tolonen, Juha – Tuomisto, Jarmo – Viljanen, Mika: Varallisuus oikeus. Oikeuden perusteokset. Toinen, uudistettu painos. Sanoma Pro. Helsinki 2012. (Varallisuus oikeus/kirjoittaja 2012.)
- Salminen, Jaakko: Sirpaloituneen sopimusrakenteen hallitseminen ja kaksiasianosaissuhde. Lakimies 3-4/2015, s. 482-507.
- Sandvik, Björn: Är detta avtalsbrott väsentligt? En analys av rättspraxis om Artikel 25 i CISG. Tidsskrift for Rettsvitenskap 02-03/2006 (Volum 119), 222-267.
- Sandvik, Björn – Sisula-Tulokas, Lena: Kansainvälinen kauppalaki. Lakimiesliiton kustannus. Viro 2013.
- Savola, Mika: Ennakoidusta sopimusrikkomuksesta. Defensor Legis 1998, s. 1006-1031.
- Schlechtriem, Peter: Non-Material Damages – Recovery under the CISG? Pace International Law Review. Volume 19, Issue 1, Spring 2007, 89-102.
- Schwenzer, Ingeborg – Leisinger, Benjamin: Ethical Values and International Sales Contracts. Ross Cranston, Jan Ramberg & Jacob Ziegel, eds., Commercial Law Challenges in the 21st Century; Jan Hellner in memoriam, Stockholm Centre for Commercial Law Juridiska institutionen (2007) 249-275 with the permission of the authors and the Stockholm Centre.
- Schwenzer, Ingeborg (edited by): Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG). Fourth edition. Oxford University Press. Oxford 2016. (Kirjoittaja/Schwenzer 2016.)
- Shen, Jianming: Declaring the Contract Avoided: The U.N. Sales Convention in the Chinese Context. New York International Law Review, Volume 10, No. 1, Winter 1997, 7-57.
- Sisula-Tulokas, Lena: Hinnanalennus. Suomentanut Jan Vapaavuori. Lakimiesliiton kustannus. Jyväskylä 1992.
- Stephan, Paul B.: The Futility of Unification and Harmonization in International Commercial Law. University of Virginia School of Law. Legal Studies Working Papers Series. Working Paper No. 99-10. Virginia 1999.
- Svensson, Ola: Tankar om hävningsreglerna i köplagen. Svensk Juristtidning 3/2019, s. 295-311.

Taxell, Lars Erik: Avtal och rättsskydd. Åbo Akademi. Acta Academiae Aboensis, A 43. Turku 1972.

van Kogelenberg, Martijn: Failure in performance of an obligation in Dutch law. A confusing mix of national, transnational and linguistic interpretation. BW-krant Jaarboek. Volume 30, Issue 1, 2016. Kluwer. 89-105.

Wilhemsson, Thomas – Rudanko, Matti: Tuotevastuu. 2., uudistettu painos. Talentum. Jyväskylä 2004.

Wilhemsson, Thomas – Sevón, Leif – Koskelo, Pauliine, Koskelo: Kauppalaain pääkohdat. Viides, uudistettu painos. Talentum. Helsinki 2006.

Wuolijoki, Sakari: Sopimusrikkomuksen olennaisuus liikesopimuksissa. Lakimies 2/2016, s. 219-244.

Ziegel, Jacob S.: The Remedial Provisions in the Vienna Sales Convention: Some Common Law Perspectives. Published in Galston & Smit ed., International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Matthew Bender (1984), Ch. 9, pages 9-1 to 9-43. Reproduction authorized by Juris Publishing. <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ziegel6.html>.

Ziegel, Jacob S.: Comment on Roder Zelt- und Hallenkonstruktionen GmbH v. Rosedown Park Pty Ltd. Written in November 1998 for publication in the Pace website. <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/4ziegel.html>. (Ziegel 1998.)

Ämmälä, Tuula: ”Järkevä ja huolellinen henkilö” – ”A reasonable person” – irtaimen kauppaa koskevan sopimuksen tulkinnassa. Juhlajulkaisu Leena Kartio 1938 – 30/8 – 1998. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja. A. Juhlajulkaisut N.o 7. Turku 1998, 407-420.

Ämmälä, Tuula: Irtaimen kaupasta. Pääsykoekirja 2/2005. Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta. Helsinki 2005.

Virallislähteet

HE 93/1986 vp: Hallituksen esitys Eduskunnalle kauppalaiksi.

HE 198/1986 vp: Hallituksen esitys Eduskunnalle kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

HE 119/1989 vp: Hallituksen esitys Eduskunnalle tuotevastuulaiksi.

HE 202/1991 vp: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi välimiesmenettelystä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 42/1994 vp: Hallituksen esitys Eduskunnalle terveydensuojelulaiksi ja laiksi ympäristölupamenettelylain 2 §:n muuttamisesta.

NU 1984:5: Pohjoismaiset kauppalaat: Pohjoismaiden kauppalakityöryhmän ehdotus.

Internetlähteet

Status: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980) (CISG). UNCITRAL. (UNCITRAL: CISGin sopimusvaltiot.) https://uncitral.un.org/en/texts/salegoods/conventions/sale_of_goods/cisg/status. Tarkistettu 27.11.2020.

Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods prepared by the Secretariat. 1978. (Sihteeristön kommentaari.) <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/a-conf-97-19-ocred-e.pdf>.

Routamo, Eero – Hemmo, Mika: Irtaimen kauppa. Tieteen termipankki. https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:irtaimen_kauppa. Tarkistettu 27.11.2020. (Routamo – Hemmo 2020.)

UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts. International Institute for the Unification of Private Law, (UNIDROIT). Rome 2016. <https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-2016>. (UNIDROIT-kommentaari 2016.)

Oikeuskäytäntö

Hovioikeudet

Helsingin hovioikeus

Helsingin HO 26.6.1991 1061, S90/240

Helsingin HO 10.1.2002, S 00/3535

Helsingin HO 06.06.2002 1809, S 00/1039

Helsingin HO 4.7.2002, S 00/3027

Helsingin HO 04.06.2015 811, S 14/2506

Helsingin HO 20.08.2015 1150, S 14/913

Itä-Suomen hovioikeus

Itä-Suomen HO 30.04.1996 479, S 95/428

Itä-Suomen HO 04.06.1996 653, S 95/289

Itä-Suomen HO 22.11.2007 1393, S07/99

Kouvolan hovioikeus

Kouvolan HO 10.04.1996 589, S 95/588

Kouvolan HO 22.10.1997 1128, S 97/250

Kouvolan HO 22.09.2004 1135, S 03/1118

Kouvolan HO 24.04.2014 275, S 13/882

Turun hovioikeus

Turun HO 01.08.1994 2488, S 93/1588

Turun HO 05.03.1996 937, S 95/394

Turun HO 21.05.1996 1834, S 95/1253

Turun HO 18.12.1996 4265, S 96/1382

Turun HO 13.2.2002 342, S 00/1126

Turun HO 20.3.2008, S 06/2673

Turun HO 14.01.2009 48, S 07/2279

Turun HO 22.11.2011 2664, S 11/260

Turun HO 04.10.2012 2027, S 11/1320

Turun HO 19.04.2013 830, S 12/1612

Turun HO 21.11.2013 2112, S 13/708

Turun HO 26.06.2015 616, S 14/2220

Turun HO 7.4.2016 358, S 15/2045

Turun HO 18.10.2016 1035, S 15/2114

Vaasan hovioikeus

Vaasan HO 13.10.1993 1997, R93/169

Vaasan HO 26.01.1996 128, S 95/231

Vaasan HO 11.12.1996 1875, S 96/619

Vaasan HO 06.03.1997 342, S 96/435

Vaasan HO 7.5.1999 467, S 98/488

Vaasan HO 28.06.2002 812, S 01/505

Vaasan HO 06.02.2004 192, S 02/966

Vaasan HO 22.05.2014 408, S 13/406

Vaasan HO 10.10.2014 731, S 13/708

Rovaniemen hovioikeus

Rovaniemen HO 17.1.1991 36, S89/313

Rovaniemen HO 27.01.1997 74, S 96/456

Rovaniemen HO 20.05.1998 353, S 98/82

Korkein oikeus

Suomi

KKO 1940-II-154

KKO 1945-II-92

KKO 1967-II-41

KKO 1978-II-52

KKO 1990:147

KKO 1991:153

KKO 1991:162

KKO 1993:166

KKO 2001:77

KKO 2007:91

KKO 2010:69

KKO 2015:26

KKO 2015:58

KKO 2018:37

Ruotsi

NJA 1975 s. 545

NJA 1991 s. 217

Alankomaat

HR 4.2.2000, C98/177HR

CISG

Alankomaat

Alankomaat 23.4.2003 Gerechthof's-Gravenhage (Rynpoort Trading v. Meneba Meel). (99/474). CISG-online 903. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030423n1.html>.

Alankomaat 31.8.2005 Hof Leeuwarden (Auto-Moto Styl S.R.O. v. Pedro Boat B.V.). (Rolnummer 0400549). CISG-online 1100. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050831n1.html>.

Alankomaat 18.7.2007 Rechtbank Utrecht (Prodema S.A. v. Michon B.V.). (Rolnummer 219436 / HA ZA 06-2279). CISG-online 1551. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070718n1.html>.

Argentiina

Argentiina 31.5.2007 National Commercial Court of Appeals (Bravo Barros v. Martínez Gares). (Expte. No. 87484, Registro de Cámara No. 102.876/2002). CISG-online 1517. <https://cisgw3.law.pace.edu/cases/070531a1.html>.

Australia

Australia 28.4.1995 Federal Court of Australia (Roder v. Rosedown). (SG 3076 of 1993; FED No. 275/95). CLOUT nro. 308. CISG-online 218. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950428a2.html>.

Australia 12.10.2001 Supreme Court of Queensland, Court of Appeal (Downs Investments v Perwaja Steel). (Appeal No 11036 of 2000, SC no 106 of 1996). CISG-online 955. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/011012a2.html>.

Belgia

Belgia 20.10.2004 Hof van Beroep Gent (NV Van Heygen Staal v. GmbH Stahl- und Metalhandel Klockner). (1999/AR/9). CISG-online 983. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/041020b1.html>.

Belgia 14.9.2005 Rechtbank van Koophandel Hasselt (Drukkerij Baillien en Maris NV v. Hunterskil Howard BV). (A.R. 05/2945). CISG-online 2001. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050914b1.html>.

Belgia 19.6.2009 Cour de cassation de Belgique (Scafom International BV v. Lorraine Tubes S.A.S.). (C.07.0289.N). CISG-online 1963. <https://cisgw3.law.pace.edu/cases/090619b1.html>.

Espanja

Espanja 3.11.1997 Audiencia Provincial de Barcelona. (729/96-B) CLOUT nro. 246. CISG-online 442. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/971103s4.html>.

Espanja 12.2.2002 Audiencia Provincial de Barcelona (Comercial San Antonio, S.A. v. Grupo Blocnesa, S.L.). (1307/2000). CLOUT nro. 488. CISG-online 1324. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020212s4.html>.

Espanja 28.4.2004 Audiencia Provincial de Barcelona. (Rollo No. 862/2003-B). CLOUT nro. 553. CISG-online 931. CISG-online 1000. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040428s4.html>.

Espanja 31.10.2006 Tribunal Supremo. (No. 1062/2006). CLOUT nro. 736. CISG-online 1676. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/061031s4.html>.

Espanja 14.7.2009 Audiencia Provincial Madrid. (Recurso de Apelación No. 61/2009). CLOUT nro. 1383. CISG-online 2087. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/090714s4.html>.

Espanja 30.7.2010 Audiencia Provincial de Navarra. (Judgement No. 169/2010; Appeal no. 175/2008). CLOUT nro. 1127. CISG-online 2315. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/100730s4.html>.

Espanja 8.3.2012 Audiencia Provincial de Barcelona. (123/2012). CLOUT nro. 1344. CISG-online 2465. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/120308s4.html>.

Espanja 11.5.2012 Juzgado de Primera Instancia No. 1 de Fuenlabrada. (114/2012). CLOUT nro. 1343. CISG-online 2464. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/120511s4.html>.

Espanja 25.5.2012 Audiencia Provincial de Murcia. (267/2012). CLOUT nro. 1342. CISG-online 2463. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/120525s4.html>.

Espanja 9.7.2013 Audiencia Provincial de Cantabria. (400/2013 [JUR/2013/352743]). CLOUT nro. 1340. CISG-online 2487. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/130709s4.html>.

Espanja 25.7.2014 Juzgado de Primera Instancia no. 3 de Tudela (Navarra). (Juicio Ordinario no. 422/02). CLOUT nro. 1550. CISG-online 2527. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/140725s4.html>.

Etelä-Korea

Etelä-Korea 29.4.2010 Daegu District Court (2007Gahap11525). CLOUT nro. 1279. CISG-online 2505. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/100429k3.html>.

Etelä-Korea 14.10.2010 Seoul High Court. (2010Na29609). CLOUT nro. 1278. CISG-online 2504. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/101014k3.html>.

ICC-välimiesmenettely

ICC-välimiesmenettely 7585/1992. CLOUT nro. 301. CISG-online 105. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/927585i1.html>.

ICC-välimiesmenettely 7531/1994. CLOUT nro. 304. CISG-online 565. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/947531i1.html>.

ICC-välimiesmenettely 7645/1995. CISG-online 844. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/957645i1.html>.

ICC-välimiesmenettely 7754/1995. CISG-online 843. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/957754i1.html>.

ICC-välimiesmenettely 8786/1997. CISG-online 749. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/978786i1.html>.

ICC-välimiesmenettely 9978/1999. CISG-online 708. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/999978i1.html>.

ICC-välímiesmenettely 20.12.1999. CISG-online 1646.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991220i1.html>.

Italia

Italia 24.11.1989 Pretura di Parma-Fidenza (Foliopack v. Daniplast). (77/89). CLOUT nro. 90. CISG-online 316. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/891124i3.html>.

Italia 24.3.1995 Corte di Appello di Genova (Marc Rich v. Iritecna). (211). CISG-online 315. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950324i3.html>.

Italia 20.3.1998 Corte di Appello di Milano (Italdecor v. Yiu's Industries). CISG-online 348. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980320i3.html>.

Italia 29.12.1999 Tribunale di Pavia (Tessile v. Ixela). CLOUT nro. 380. CISG-online 678. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991229i3.html>.

Italia 11.1.2005 Tribunale di Padova (Ostroznik Savo v. La Faraona soc. coop. a.r.l.). CLOUT nro. 651. CISG-online 967. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050111i3.html>.

Italia 11.12.2008 Tribunale di Forli (Mitias v. Solidea S.r.l.). (n.2280/2007). CLOUT nro. 867. CISG-online 1729. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081211i3.html>.

Itävalta

Itävalta 10.12.1997 Schiedsgericht der Börse für landwirtschaftliche Produkte in Wien. (S 2/97). CISG-online 351. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/971210a3.html>.

Itävalta 21.3.2000 Oberster Gerichtshof. (10 Ob 344/99g). CLOUT nro. 425. CISG-online 641. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000321a3.html>.

Itävalta 13.4.2000 Oberster Gerichtshof. (2 Ob 100/00w). CLOUT nro. 426. CISG-online 576. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000413a3.html>.

Itävalta 7.9.2000 Oberster Gerichtshof. (8 Ob 22/00v). CLOUT nro. 428. CISG-online 642. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000907a3.html>.

Itävalta 5.7.2001 Oberster Gerichtshof. (6 Ob 117/01a). CLOUT nro. 535. CISG-online 652. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/010705a3.html>.

Itävalta 23.5.2005 Oberster Gerichtshof. (3 Ob 193/04k). CLOUT nro. 747. CISG-online 1041. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050523a3.html>.

Itävalta 21.6.2005 Oberster Gerichtshof. (5 Ob 45/05m). CLOUT nro. 749. CISG-online 1047. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050621a3.html>.

Itävalta 23.1.2006 Oberlandesgericht Linz. (6 R 160/05z). CISG-online 1377. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/060123a3.html>.

Itävalta 22.11.2011 Oberster Gerichtshof. (4 Ob 159/11b). CLOUT nro. 1519. CISG-online 2239. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2239>.

Itävalta 15.11.2012 Oberster Gerichtshof. (1 Ob 218/12h). CLOUT nro. 1517. CISG-online 2399. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2399>.

Kanada

Kanada 6.10.2003 Supreme Court of Justice, Ontario (Diversitel v. Glacier). (03-CV-23776 SR). CLOUT nro. 859. CISG-online 1436. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/031006c4.html>.

Kanada 4.5.2004 Court of Appeal of Manitoba (Brown & Root v. Aerotech et al.). (A103-30-05461). CISG-online 1000. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040504c4.html>.

Kanada 6.4.2018 Supreme Court of British Columbia (Pattison Outdoor Advertising LP v. Zon LED LCC). (2018 BCSC 555 / S150976). CISG-online 3224. <http://www.cisg-online.org/search-for-cases?caseId=9138>.

Kiina

Kiina 30.10.1991 CIETAC. (CISG/1991/04). CISG-online 842. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/911030c1.html>.

Kiina 10.8.1999 CIETAC. (CISG/1999/35). CISG-online 1606. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990810c1.html>.

Kiina 1.1.2000 CIETAC. (CISG/2000/17). CLOUT nro. 988. CISG-online 1614. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000000c1.html>.

Kiina 29.9.2000 CIETAC. (CISG/2000/15). CISG-online 1592. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000929c1.html>.

Kiina 6.11.2002 CIETAC. (CISG/2002/25). CISG-online 1570. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021106c1.html>.

Kiina 26.6.2003 CIETAC. (CISG/2003/10). CLOUT nro. 976. CISG-online 2928. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030626c1.html>.

Kiina 14.1.2004 CIETAC. (CISG/2004/01). CISG-online 1452. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040114c1.html>.

Kiina 7.4.2005 CIETAC. (CISG/2005/01). CLOUT nro. 1163. CISG-online 1453. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050407c1.html>.

Kiina 10.5.2005 CIETAC. (CISG/2005/02). CLOUT nro. 983. CISG-online 1022. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050510c1.html>.

Kiina 25.5.2005 CIETAC. (CISG/2004/09). CISG-online 1685. Kiina <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050525c1.html>.

Kiina 26.12.2005 CIETAC. (CISG/2005/21). CISG-online 1744. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/051226c1.html>.

Kiina 24.7.2007 CIETAC. (CISG/2007/07). CISG-online 2055.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070724c1.html>.

Kiina 25.12.2008 Shanghai First Intermediate People's Court (Shanghai Anlili International Trading Co. Ltd. v. J & P Golden Wings Corp.). (IPC/34). CISG-online 2059.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081225c1.html>.

Kiina 30.6.2014 Supreme Court of the People's Republic of China (ThyssenKrupp Metallurgical Prods. GmbH v. Sinochem Overseas Comp.). ((2013) Min Si Zhong Zi No. 35.) CLOUT nro. 1701. CISG-online 2847. <http://www.cisg-online.org/search-for-cases?caseId=8761>.

Kreikka

Kreikka Monomeles Protodikio Thessalonikis 14953/2003.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030001gr.html>.

Puola

Puola 11.5.2007 Supreme Court of Poland. (V CSK 456/06). CLOUT nro. 1080. CISG-online 1790. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070511p1.html>.

Puola 7.2.2013 Szczecin Court of Appeals. (I ACa 637/12). CLOUT nro. 1588. CISG-online 2777. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2777>.

Puola 28.11.2013 Supreme Court of Poland. (IV CSK 215/13). CLOUT nro. 1598. CISG-online 2785. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2785>.

Ranska

Ranska 22.2.1995 Cour d'appel (BRI Production "Bonaventure" v. Pan African Export). (93/3275). CLOUT nro. 154. CISG-online 151.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950222f1.html>.

Ranska 26.4.1995 Cour d'appel Grenoble (Marques Roque Joachim v. Manin Rivière). (93/4879). CLOUT nro. 152. CISG-online 154.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950426f2.html>.

Ranska 23.1.1996 Cour de Cassation (Sacovini/M Marrazza v. Les fils de Henri Ramel). (173 P/B 93-16.542). CLOUT nro. 150. CISG-online 159.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960123f1.html>.

Ranska 9.12.1996 Tribunal de Commerce de Poitiers. (Hundsichler KG v. Boyauderie du Poitou). (509/96). CISG-online 221. <http://www.cisg-online.org/search-for-cases?caseId=6195>.

Ranska 4.2.1999 Cour d'appel Grenoble (Ego Fruits v. La Verja Begastri). (RG 98/02700). CLOUT nro. 243. CISG-online 443. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990204f1.html>.

Ranska 4.6.2004 Cour d'appel de Paris. (2002/18702). CISG-online 872.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040604f1.html>.

Ranska 22.12.2006 Tribunal de Grande Instance de Strasbourg. (04/00925). CISG-online 1629. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/061222f1.html>.

Ranska 12.3.2010 Tribunal de commerce de Versailles. (2009F03092).
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/100312f1.html>.

Ranska 4.9.2012 Cour d'appel de Reims (Dupiré Invicta Industrie SA v. Gabo Sp. z o.o.). (11/02698). CISG-online 3141. <http://www.cisg-online.org/search-for-cases?caseId=9055>.

Ranska 17.12.2013 Cour de Cassation (Socinter v. Wallace). (12-23998). CLOUT nro. 1505. CISG-online 2478. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2478>.

Ruotsi

Ruotsi 5.4.2007 Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce. CISG-online 1521. <https://cisgw3.law.pace.edu/cases/070405s5.html>.

Saksa

Saksa 24.4.1990 Amtsgericht Oldenburg in Holstein. (5 C 73/89). CLOUT nro. 7. CISG-online 20. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/900424g1.html>.

Saksa 13.8.1991 Landgericht Stuttgart. (16 S 40/91). CISG-online 33.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910813g1.html>.

Saksa 16.9.1991 Landgericht Frankfurt. (3/11 O 3/91). CLOUT nro. 6. CISG-online 26.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910916g1.html>.

Saksa 17.9.1991 Oberlandesgericht Frankfurt. (5 U 164/90). CLOUT nro. 2. CISG-online 28.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910917g1.html>.

Saksa 3.7.1992 Landgericht Heidelberg. (O 42/92 KfH I). CISG-online 38.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920703g1.html>.

Saksa 22.9.1992 Oberlandesgericht Hamm. (19 U 97/91). CLOUT nro. 227. CISG-online 57.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920922g1.html>.

Saksa 30.9.1992 Landgericht Berlin. (99 O 123/92). CISG-online 70.
<https://cisgw3.law.pace.edu/cases/920930g1.html>.

Saksa 14.1.1994 Oberlandesgericht Düsseldorf. (17 U 146/93). CLOUT nro. 130. CISG-online 119. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940114g1.html>.

Saksa 18.1.1994 Oberlandesgericht Frankfurt. (5 U 15/93). CLOUT nro. 79. CISG-online 123. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940118g1.html>.

Saksa 10.2.1994 Oberlandesgericht Düsseldorf. (6 U 119/93). CLOUT nro. 82. CISG-online 115. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940210g2.html>.

Saksa 14.6.1994 Amtsgericht Nordhorn. (3 C 75/94). CISG-online 259.
<https://cisgw3.law.pace.edu/cases/940614g1.html>.

Saksa 25.8.1994 Landgericht Düsseldorf. (31 O 27/92). CISG-online 451.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940825g1.html>.

Saksa 1.2.1995 Oberlandesgericht Oldenburg. (11 U 64/94). CLOUT nro. 165. CISG-online 253. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950201g1.html>.

Saksa 8.3.1995 Bundesgerichtshof. (VIII ZR 159/94). CLOUT nro. 123. CISG-online 144.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g3.html>.

Saksa 5.4.1995 Landgericht Landshut. (54 O 644/94). CISG-online 193.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950405g1.html>.

Saksa 24.5.1995 Oberlandesgericht Celle. (20 U 76/94). CLOUT nro. 136. CISG-online 152.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950524g1.html>.

Saksa 21.8.1995 Landgericht Ellwangen. (1 KfH O 32/95). CISG-online 279.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950821g2.html>.

Saksa 20.9.1995 Oberlandesgericht Nürnberg. (12 U 2919/94). CISG-online 267.
<http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=267>.

Saksa 21.9.1995 Landgericht Kassel. (11 O 4261/94). CISG-online 192.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950921g1.html>.

Saksa 27.3.1996 Landgericht Oldenburg. (12 O 2541/95). CISG-online 188.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960327g1.html>.

Saksa 3.4.1996 Bundesgerichtshof. (VIII ZR 51/95). CLOUT nro. 171. CISG-online 135.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960403g1.html>.

Saksa 31.1.1997 Oberlandesgericht Koblenz. (2 U 31/96). CLOUT nro. 282. CISG-online 256. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970131g1.html>.

Saksa 28.2.1997 Oberlandesgericht Hamburg. (1 U 167/95). CLOUT nro. 277. CISG-online 261. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970228g1.html>.

Saksa 24.4.1997 Oberlandesgericht Düsseldorf. (6 U 87/96). CLOUT nro. 275. CISG-online 385. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970424g1.html>.

Saksa 15.9.1997 Landgericht Heilbronn. (3 KfH O 653/93). CLOUT nro. 345. CISG-online 562 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970915g1.html>.

Saksa 29.12.1998 Schiedsgericht der Hamburger freundschaftlichen Arbitrage. (RKS E 5a Nr. 19). CLOUT nro. 293. CISG-online 638. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/981229g1.html>.

Saksa 28.10.1999 Oberlandesgericht Braunschweig. (2 U 27/99). CISG-online 510.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991028g1.html>.

Saksa 12.3.2001 Oberlandesgericht Stuttgart. (5 U 216/99). CISG-online 841.
<https://cisgw3.law.pace.edu/cases/010312g1.html>.

Saksa 12.11.2001 Oberlandesgericht Hamm. (13 U 102/01). CISG-online 1430.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/011112g1.html>.

Saksa 27.2.2002 Landgericht München. (5 HKO 3936/00). CISG-online 654.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020227g1.html>.

Saksa 1.7.2002 Oberlandesgericht München. (10 O 5423/01). CISG-online 656.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020701g1.html>.

Saksa 14.10.2002 Oberlandesgericht Köln. (16 U 77/01). CISG-online 709.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021014g1.html>.

Saksa 13.11.2002 Oberlandesgericht München. (27 U 346/02). CISG-online 786.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021113g1.html>.

Saksa 23.1.2004 Oberlandesgericht Düsseldorf. (17 U 110/02). CISG-online 918.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040123g1.html>.

Saksa 21.4.2004 Oberlandesgericht Düsseldorf. (15 U 88/03). CISG-online 915.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040421g3.html>.

Saksa 22.7.2004 Oberlandesgericht/ OLG Düsseldorf. (6 U 210/03). CISG-online 916.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040722g1.html>.

Saksa 2.3.2005 Bundesgerichtshof. (VIII ZR 67/04). CLOUT nro. 774. CISG-online 999.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050302g1.html>.

Saksa 11.4.2005 Landgericht Frankfurt. (12/26 O 264/04). CLOUT nro. 775. CISG-online 1014. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050411g1.html>.

Saksa 21.6.2006 Amtsgericht Landsberg am Lech. (1 C 1025/05). CISG-online 1460.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/060621g1.html>.

Saksa 19.10.2006 Oberlandesgericht München. (23 U 2421/05). CLOUT nro. 826. CISG-online 1394. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/061019g1.html>.

Saksa 14.12.2006 Oberlandesgericht Koblenz. (2 U 923/06). CLOUT nro. 724. CISG-online 1408. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/061214g1.html>.

Saksa 21.11.2007 Oberlandesgericht Koblenz. (1 U 486/07). CISG-online 1733.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/071121g1.html>.

Saksa 25.1.2008 Oberlandesgericht Hamburg. (12 U 39/00). CLOUT nro. 1399. CISG-online 1681. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/080125g1.html>.

Saksa 14.2.2008 Oberlandesgericht Karlsruhe. (9 U 46/07). CISG-online 1649.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/080214g1.html>.

Saksa 18.11.2008 Oberlandesgericht Brandenburg. (6 U 53/07). CISG-online 1734.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081118g1.html>.

Saksa 19.12.2012 Oberlandesgericht Koblenz. (2 U 1464/11). CISG-online 2555.
<http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2470>.

Saksa 5.2.2013 Oberlandesgericht Brandenburg. (6 U 5/12). CISG-online 2400.
<http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2400>.

Saksa 24.4.2013 Oberlandesgericht Köln. (16 U 106/12). CISG-online 2480. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/urteile/2480.pdf>.

Saksa 24.9.2014 Bundesgerichtshof. (VIII ZR 394/12). CISG-online 2545. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2545>.

Saksa 16.4.2015 Landgericht Stade. (5 O 122/14). CISG-online 2668. <http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=2668>.

Saksa 25.3.2019 Oberlandesgericht Hamm. (2 U 132/18). CISG-online 5215.
<http://www.cisg-online.org/search-for-cases?caseId=13129>.

Saksa 27.11.2019 Oberlandesgericht Stuttgart. (3 U 239/18). CISG-online 5410.
<http://www.cisg-online.org/search-for-cases?caseId=13324>.

Serbia

Serbia 15.6.2010 Serbian Chamber of Commerce. (T-8/09). CISG-online 2261.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/100615sb.html>.

Slovakia

Slovakia 28.5.2007 Regional Court in Kosice. (2 Cob/187/2006). CISG-online 1950.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070528k1.html>.

Slovenia

Slovenia 14.12.2005 Higher Court Ljubljana. (VSL sodba I Cpg 1305/2003). CLOUT nro. 1153. CISG-online 1959. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/051214sv.html>.

Slovenia 10.5.2017 Višje sodišče v Ljubljani. (I Cpg 322/2017). CISG-online 3045.
<http://www.cisg-online.ch/content/api/cisg/display.cfm?test=3045>.

Suomi

Suomi 18.2.1997 Turun hovioikeus. (S 95/1023). CISG-online 1297.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970218f5.html>.

Suomi 30.6.1998 Helsingin hovioikeus. (S 96/1215). CISG-online 1304.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980630f5.html>.

Suomi 31.5.2004 Helsingin hovioikeus (Crudex Chemicals Oy v. Landmark Chemicals S.A.). (S 01/269). <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040531f5.html>.

Sveitsi

- Sveitsi 26.4.1995 Handelsgericht Zürich. (HG 920670). CLOUT nro. 196. CISG-online 248. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950426s1.html>.
- Sveitsi 31.5.1996 Handelskammer Zürich (Soinco v. NKAP). (ZHK 273/95). CISG-online 1291. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960531s1.html>.
- Sveitsi 26.9.1997 Handelsgericht Aargau. (OR.96.0-0013). CLOUT nro. 217. CISG-online 329. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970926s1.html>.
- Sveitsi 28.10.1998 Bundesgericht. (4C.179/1998/odi). CLOUT nro. 248. CISG-online 413. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/981028s1.html>.
- Sveitsi 30.11.1998 Handelsgericht Zürich. (HG 930634/O). CLOUT nro. 251. CISG-online 413. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/981130s1.html>.
- Sveitsi 15.9.2000 Bundesgericht (FCF S.A. v. Adriaafil Commerciale S.r.l.). (4C.105/2000). CISG-online 770. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000915s2.html>.
- Sveitsi 11.4.2002 Tribunal Cantonal de Vaud. (CO97.002109; 100/2002). CLOUT nro. 880. CISG-online 899. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020411s1.html>.
- Sveitsi 5.11.2002 Handelsgericht Aargau. (OR.2001.00029). CLOUT nro. 882. CISG-online 715. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021105s1.html>.
- Sveitsi 2.12.2002 Kantonsgericht Wallis. (C1 01 95). CISG-online 733. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021202s1.html>.
- Sveitsi 22.8.2003 Appellationsgericht Basel-Stadt. (33/2002/SAS/so). CLOUT nro. 887. CISG-online 943. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030822s1.html>.
- Sveitsi 24.10.2003 Handelsgericht Zürich. (HG 010395/U/zs). CLOUT nro. 889. CISG-online 857. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/031024s1.html>.
- Sveitsi 27.1.2004 Kantonsgericht Schaffhausen. (11/1999/99). CLOUT nro. 892. CISG-online 960. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040127s1.html>.
- Sveitsi 21.2.2005 Kantonsgericht Wallis. (C1 04 162). CISG-online 1193. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050221s1.html>.
- Sveitsi 20.12.2006 Bundesgericht. (4C.314/2006). CLOUT nro. 933. CISG-online 1426. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/061220s1.html>.
- Sveitsi 19.4.2007 Pretore del Distretto di Lugano. (OA.2000.459). CLOUT nro. 1400. CISG-online 1724. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070419s1.html>.
- Sveitsi 26.7.2007 Tribunal Cantonal du Jura. (I.37/04). CLOUT nro. 937. CISG-online 1723. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070726s1.html>.
- Sveitsi 30.8.2007 Kantonsgericht Zug. (A3 2006 79). CLOUT nro. 938. CISG-online 2350. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070830s1.html>.
- Sveitsi 18.5.2009 Bundesgericht. (4A_68/2009). CISG-online 1900. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/090518s1.html>.

Sveitsi 23.9.2013 Bundesgericht. (4A 264/2013). CISG-online 2560.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/130923s1.html>.

Sveitsi 2.4.2015 Bundesgericht. (4A_614/2014). CISG-online 2592.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/150402s1.html>.

Tanska

Tanska 10.11.1999 Vestre Landsret. (B-29-1998). CISG-online 704.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991110d1.html>.

Tanska 19.10.2007 Retten i København. (BS 01-6B-2625/2005). CLOUT nro. 992. CISG-online 2150. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/071019d1.html>.

Tanska 7.12.2012 District Court Horsens. (BS 150-1320/2010). CISG-online 2555.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/121207d1.html>.

Ukraina

Ukraina 25.11.2002 välimiesmenettely. CLOUT nro. 1083. CISG-online 1267.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021125u5.html>.

Ukraina 5.7.2005 välimiesmenettely. CISG-online 1361.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050705u5.html>.

Ukraina 19.9.2005 välimiesmenettely. CISG-online 1287.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050919u5.html>.

Venäjä

Venäjä 4.4.1997 välimiesmenettely 387/1995.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970404r1.html>.

Venäjä 6.6.2000 välimiesmenettely 406/1998. CLOUT nro. 476.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000606r1.html>.

Venäjä 21.12.2004 välimiesmenettely 39/2003. CISG-online 1187.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/041221r1.html>.

Venäjä 18.10.2005 välimiesmenettely 21/2005. CISG-online 1457.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/051018r1.html>.

Yhdysvallat

Yhdysvallat 6.12.1995 U.S. Court of Appeals [2nd Circuit] (Delchi Carrier v. Rotorex). (95-7182, 95-7186). CLOUT nro. 138. CISG-online 140.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951206u1.html>.

Yhdysvallat 17.5.1999 District Court [Louisiana] (Medical Marketing v. Internazionale Medico Scientifica). 99-0380 Section "K" (1). CLOUT nro. 418. CISG-online 387.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990517u1.html>.

Yhdysvallat 7.12.1999 District Court [Illinois] (Magellan International v. Salzgitter Handel). (99 C 5153). CLOUT nro. 417. CISG-online 439.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991207u1.html>.

Yhdysvallat 17.12.2001 District Court [Michigan] (Shuttle Packaging Systems v. Tsonakis et al.). (1:01-CV-691). CLOUT nro. 578. CISG-online 773.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/011217u1.html>.

Yhdysvallat 26.3.2002 District Court [New York] (St. Paul Guardian Insurance Company et al. v. Neuromed Medical Systems & Support et al.). (00 Civ. 934 (SHS)). CLOUT nro. 447. CISG-online 615. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020326u1.html>.

Yhdysvallat 11.6.2003 U.S. Court of Appeals [5th Circuit] (BP Oil International v. Empresa Estatal Petroleos de Ecuador). (02-20166). CLOUT nro. 575. CISG-online 730.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030611u1.html>.

Yhdysvallat 7.2.2006 District Court [Texas] (China North Chemical Industries Corporation v. Beston Chemical Corporation). (Civ. A. H-04-0912). CISG-online 1177.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/060207u1.html>.

Yhdysvallat 19.7.2007 U.S. Court of Appeals [3rd Circuit] (Valero Marketing & Supply Company v. Greeni Trading Oy). (Nos. 06-3390, 06-3525). CLOUT nro. 846. CISG-online 1510. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070719u2.html>.

Yhdysvallat 23.10.2007 American Arbitration Association (Macromex Srl. v. Globex International Inc.). (Case No. 50181T 0036406). CISG-online 1645
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/071023a5.html>.

Yhdysvallat 29.5.2009 District Court [New York] (Doolim Corp. v. R Doll, LLC, et al.). (No. 08 Civ. 1587 (BSJ)(HBP)). CISG-online 1892.
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/090529u1.html>.

Lyhenteet

BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
FOB	Free On Board (Vapaasti aluksessa)
CFR	Cost and Freight (Kulut ja rahti maksettuna)
CIETAC	China International Economic and Trade Arbitration Commission
CIF	Cost, Insurance and Freight (Kulut, vakuutus ja rahti maksettuna)
CISG	United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (kansainvälinen kauppalaki)
CLOUT	Case Law on UNCITRAL texts
DCFR	Draft Common Frame of Reference
EU	Euroopan unioni
HE	Hallituksen esitys
HO	Hovioikeus
HR	Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaiden korkein oikeus)
ICC	International Chamber of Commerce (Kansainvälinen kauppakamari)
Incoterms	International Commercial Terms
KKO	Korkein oikeus
KL	Kauppalaki 27.3.1987/355
Lainvalintalaki	Laki kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kauppaan sovellettavasta laista 387/1964
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NJA	Nytt juridiskt arkiv
NU	Nordisk utredningsserie
OikTL	Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (oikeustoimilaki) 13.6.1929/228
PECL	Principles of European Contract Law (eurooppalaiset sopimusoikeusperiaatteet)
PLACL	Principles of Latin American Contract Law
UCC	Uniform Commercial Code
ULIS	Uniform Law for the International Sale of Goods
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law

UNIDROIT	The International Institute for the Unification of Private Law (Kansainvälinen yksityisoikeuden yhtenäistämisinstituutti)
UPICC	UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts
vp	valtiopäivät
YK	Yhdistyneet kansakunnat
YSL	Laki yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47

Liite

Purkuoikeus kauppalakia koskevassa oikeuskäytännössä

(+) = purkuoikeus hyväksytty (44 kpl)

(-) = purkuoikeus hylätty (27 kpl)

Tapauksia yhteensä 71 kpl. Purkukynnys täyttyi noin 62 %:ssa tapauksia.

Kaikissa tapauksissa arvioitiin sopimusrikkomuksen olennaisuutta kauppalaissa. (KL 25, 39, 41, 54, 55 ja 62 §)

Helsingin hovioikeus

Helsingin HO 26.6.1991 1061, S90/240 (-)

Helsingin HO 24.11.1993 5001, S 92/952 (+)

Helsingin HO 29.10.1996 5643, S 95/1888 (-)

Helsingin HO 19.12.1996 6690, S 96/670 (+)

Helsingin HO 12.06.1997 2232, S 96/1015 (+)

Helsingin HO 04.06.1998 1772, S 97/1469 (-)

Helsingin HO 20.10.1998 3185, S 98/155 (+)

Helsingin HO 19.09.2001 2403, S 01/199 (-)

Helsingin HO 10.1.2002, S 00/3535 (+)

Helsingin HO 06.06.2002 1809, S 00/1039 (-)

Helsingin HO 15.01.2004 107, S 02/1206 (-)

Helsingin HO 18.05.2004 1822, S 03/917 (-)

Helsingin HO 05.11.2004 4360, S 02/2161 (-)

Helsingin HO 30.5.2008, S 07/2003 (+)

Helsingin HO 20.08.2015 1150, S 14/913 (+)

Helsingin HO 04.06.2015 811, S 14/2506 (+)

Itä-Suomen hovioikeus

Itä-Suomen HO 12.5.1992 975, 91/18 (+)

Itä-Suomen HO 2.6.1992 1136, 91/127 (-)

Itä-Suomen HO 30.04.1996 479, S 95/428 (+)

Itä-Suomen HO 04.06.1996 653, S 95/289 (+)

Itä-Suomen HO 17.09.1999 857, S 98/350 (+)

Itä-Suomen HO 08.06.2001 627, S 00/807 (-)
Itä-Suomen HO 03.10.2002 1173, S 01/899 (-)
Itä-Suomen HO 15.1.2004, S 02/1387 (+)
Itä-Suomen HO 22.11.2007 1393, S07/99 (+)

Turun hovioikeus

Turun HO 19.7.1991 S 91/126 725 (-)
Turun HO 01.08.1994 2488, S 93/1588 (+)
Turun HO 13.03.1995 1332, S 93/740 (-)
Turun HO 30.03.1995 1618, S 94/656 (+)
Turun HO 05.03.1996 937, S 95/394 (+)
Turun HO 21.05.1996 1834, S 95/1253 (-)
Turun HO 18.12.1996 4265, S 96/1382 (-)
Turun HO 06.08.1997 1983, S 97/210 (-)
Turun HO 18.06.1999 1608, S 98/742 (-)
Turun HO 08.12.1999 2812, S 98/720 (+)
Turun HO 16.02.2001 382, S 99/2264 (+)
Turun HO 13.2.2002 342, S 00/1126 (-)
Turun HO 09.03.2005 644, S 04/986 (+)
Turun HO 14.01.2009 48, S 07/2279 (+)
Turun HO 04.10.2012 2027, S 11/1320 (+)
Turun HO 19.04.2013 830, S 12/1612 (+)
Turun HO 21.11.2013 2112, S 13/708 (+)
Turun HO 05.02.2014 171, S 13/113 (-)
Turun HO 24.09.2014 1037, S 14/725 (-)
Turun HO 26.06.2015 616, S 14/2220 (+)
Turun HO 7.4.2016, 358, S 15/2045 (+)

Kouvolan hovioikeus

Kouvolan HO 5.7.1995, S 95/52 (+)

Kouvolan HO 10.04.1996 589, S 95/588 (+)
Kouvolan HO 12.3.1997, S 96/299 (+)
Kouvolan HO 22.10.1997 1128, S 97/250 (+)
Kouvolan HO 05.09.2002 943, S 01/212 (-)
Kouvolan HO 08.07.2003 792, S 02/1182 (+)
Kouvolan HO 22.09.2004 1135, S 03/1118 (-)
Kouvolan HO 24.04.2014 274, S 13/854/20 (+)
Kouvolan HO 24.04.2014 275, S 13/882 (+)

Vaasan hovioikeus

Vaasan HO 18.2.1992 329, 91/392 (+)
Vaasan HO 13.10.1993 1997, R93/169 (+)
Vaasan HO 21.10.1993 2071, S 93/685 (-)
Vaasan HO 26.7.1995, S 95/2 (-)
Vaasan HO 26.01.1996 128, S 95/231 (+)
Vaasan HO 24.04.1996 605, S 95/600 (+)
Vaasan HO 11.12.1996 1875, S 96/619 (-)
Vaasan HO 06.03.1997 342, S 96/435 (+)
Vaasan HO 31.03.1999 321, S 98/415 (-)
Vaasan HO 06.02.2004 192, S 02/966 (+)
Vaasan HO 22.05.2014 408, S 13/406 (+)
Vaasan HO 10.10.2014 731, S 13/708 (+)

Rovaniemen hovioikeus

Rovaniemen HO 17.1.1991 36, S89/313 (+)
Rovaniemen HO 27.01.1997 74, S 96/456 (+)
Rovaniemen HO 20.05.1998 353, S 98/82 (-)

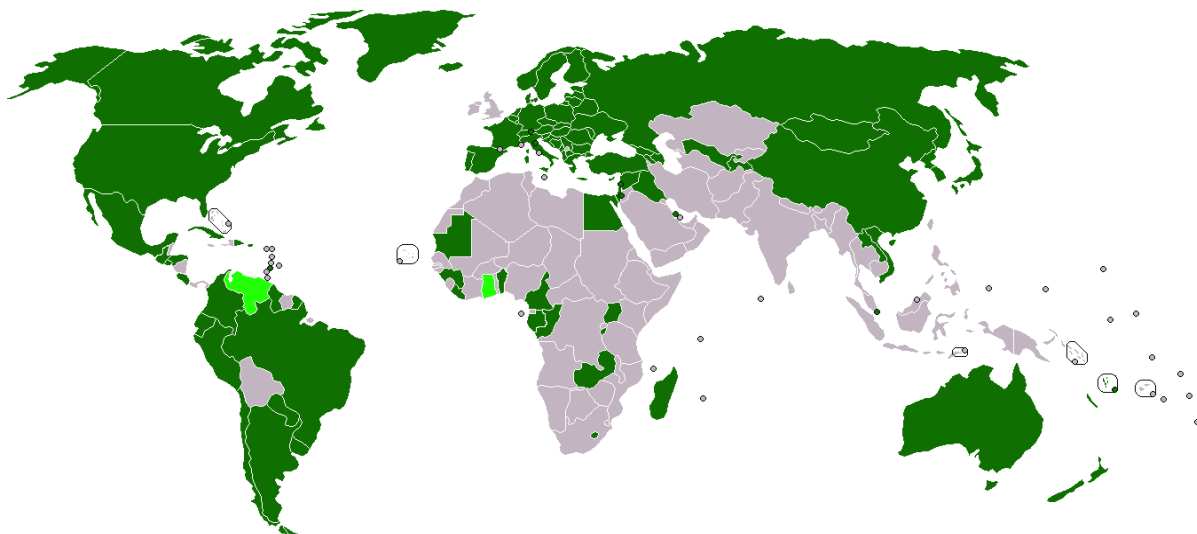
Korkein oikeus

KKO 2001:77 (+)

1. Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta ja motiivointi

Irtaimen kauppaa koskevilla oikeussäännöillä on suuri käytännöllinen ja taloudellinen merkitys¹. Kaupalla tarkoitetaan sopimusta, jolla myyjä vastiketta vastaan luovuttaa tai sitoutuu luovuttamaan ostajalle omistusoikeuden sopimuksessa määriteltyyn omaisuuteen². Irtaimen kauppaa koskevia yleisiä säännöksiä on kauppalaissa (KL, 27.3.1987/355) ja kansainvälisessä kauppalaissa³ (CISG). Irtaimen kauppaa koskevilla säännöksillä pyritään varmistamaan, että sopijapuolten kaupalle asettamat tavoitteet toteutuvat⁴. Kansainvälisesti yhtenäiset irtaimen kauppaa koskevat oikeussäännöt helpottavat kansainvälistä kauppaa⁵. CISGillä on suuri kansainvälinen merkitys globaalin kaupankäynnin harmonisoinnissa ja siitä on tullut kansainvälinen menestys. CISGiin ovat liittyneet kaikki Pohjoismaat, lähes kaikki EU:n jäsenvaltiot ja valtaosa suurista talousmaista. CISGin on 27.11.2020 mennessä ratifioinut 94 valtiota⁶. Sopimusvaltiot edustavat noin kolmea neljäsosaa koko maailmankaupasta⁷.

Kuva 1: CISGin sopimusvaltiot. Tummanvihreä = ratifioinut. Vaaleanvihreä = allekirjoittanut, mutta ei ratifioinut. Karttapohja haettu osoitteesta: https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Convention_on_Contracts_for_the_International_Sale_of_Goods. Tarkistettu 27.11.2020.

¹ Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 15.

² Wilhemsson – Sévon – Koskelo 2006, s. 3.

³ YK:n yleissopimus kansainvälistä tavarankauppaa koskevista sopimuksista 50/1988, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods.

⁴ Wilhemsson – Sévon – Koskelo 2006, s. 1.

⁵ HE 198/1986 vp, s. 4.

⁶ UNCITRAL: CISGin sopimusvaltiot.

⁷ Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 19.

Toisinaan sopimusvelvoitteiden täyttäminen ei suju ongelmitta, ja toinen sopimuksen osapuoli syyllistyy sopimusrikkomukseen. Ostajan ja myyjän käytettävissä olevat oikeussuojakeinot riippuvat sopimusrikkomuksen luonteesta. Kauppalaisissa ja CISG:ssä tunnustetaan sopimusrikkomus ja olennainen sopimusrikkomus. Tässä tutkielmassa tarkastelun kohteena on olennainen sopimusrikkomus. Olennainen sopimusrikkomus (fundamental breach of contract) on keskeinen käsite kauppalain ja CISG:n seuraamusjärjestelmässä.⁸ Olennainen sopimusrikkomus on kvalifioitu sopimusrikkomus, joka on edellytys sopimuksen purkamiselle ja uudelle toimitukselle. Sopimusrikkomuksen olennaisuus riippuu sopimusrikkomuksen seurauksista ja seurausten ennakoitavuudesta. Sopimusrikkomuksen olennaisuus on määritelty yleisluontoisesti kauppalaisissa ja CISG:ssä, mikä aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta soveltamisessa. Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi kuuluu vaikeimpiin CISG:iin liittyviin kysymyksiin⁹. Sopimusrikkomuksen olennaisuus voi vaikuttaa sopimuksen elinkaareen¹⁰. Olennaisuuskynnyksen asettaminen on yhteydessä sopimusoikeuden keskeisiin tavoitteisiin: markkinatalousjärjestelmän toimivuuteen ja sopimussuhteiden edellyttämän lojaliteetin edistämiseen¹¹.

Suomessa on julkaistu vain vähän laajoja tutkimuksia, joissa käsiteltäisiin sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointia kauppalaisissa ja CISG:ssä. Aiheeseen liittyvää oikeuskäytäntöä ei ole juuri käsitelty Suomen oikeuskirjallisuudessa. Pidän kauppalakia merkittävänä tutkimuskohteena, sillä monet kauppalain säännökset ilmentävät yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita¹². Lisäksi irtaimen kauppaa on yleisin varallisuusosoikeudellinen sopimus¹³. Kauppalain yhteydessä on perusteltua tutkia myös kansainvälistä kauppalakia monestakin erisyystä. Ensinnäkin kansainväliset sopimussuhteet ovat yleistyneet viime vuosina globalisaation ja Euroopan integraation seurauksena. Toiseksi CISG on toiminut esikuvana kauppalakia säädettäessä. Pohjoismaisessa kauppalakimietinnössä kansainvälinen kauppalaki toimi nimenomaisena mallina¹⁴. Vaikka kauppalaki muistuttaa rakenteeltaan ja sisällöltään CISG:iä, on niiden välillä myös eroja. Sopimusrikkomuksen olennaisuus on ilmaistu eri tavalla kauppalaisissa ja CISG:ssä. CISG on laadittu kansainvälisen kaupan tarpeita silmällä pitäen, mikä luonnollisesti heijastuu sen sisältöön. CISG:n sisältöön on vaikuttanut myös se, että se on

---

⁸ Vaikka englantilaisessa oikeudessa käytetään myös termiä fundamental breach, on syytä korostaa, että käsitteellä on erilainen merkitys CISG:ssä.

⁹ Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 136.

¹⁰ Will/Bianca – Bonell 1987, s. 205.

¹¹ Wuolijoki 2016, s. 219-220.

¹² HE 93/1986 vp, s. 14.

¹³ Hemmo – Routamo 2020.

¹⁴ NU 1984:5, s. 29.

tulos eri oikeusjärjestysten edustajien välisistä neuvotteluista ja kompromisseista.¹⁵ Mahdollisista eroista huolimatta CISGin säännöksiä on mahdollista käyttää apuna tulkittaessa kansallisia lakeja¹⁶. Tämän edellytyksenä on se, ettei kansallinen lainsäädäntö kiellä sitä. CISG on toiminut esikuvana Suomen kauppalakia säädettäessä, millä voidaan puoltaa mahdollista tulkinta-apua. Mielestäni olisi epäjohdonmukaista, jos vastaavanlaisia säännöksiä kauppalaissa ja CISGissä tulkittaisiin eri tavalla.

1.2 Tutkimuksen aihe, rakenne ja rajaukset

Tutkimuksen aihe on sopimusrikkomuksen olennaisuus irtaimen kaupassa. Varsinainen tutkimuskysymys on se, miten sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioidaan kauppalaissa ja CISGissä. Varsinaista tutkimuskysymystä käsitellen hyödyntämällä suppeampia tutkimuskysymyksiä. Analysoin läpi tutkielman kauppalain ja CISGin sääntelyn yhtäläisyyksiä sekä eroja. Selvitän tutkimuksessa erilaisia oikeuskäytännössä olleita rajanvetotilanteita. Lisäksi tarkastelen tutkimuksessa, miten lainsäädäntöä voitaisiin kehittää. Olen jakanut tutkimuksen seitsemään lukuun. Johdantoluvussa selvitän tutkimuksen taustan ja motiivin tutkimuksen. Johdantoluvussa esitän myös tutkimuksen aiheen, rakenteen, rajaukset ja tutkimusmetodin.

Toisessa luvussa käsitellen sitä, miten olennaista sopimusrikkomusta säännellään. Luvun aluksi selvitän, miten irtaimen kauppaan soveltuva sääntely määräytyy. Tämän jälkeen tarkastelen, miten olennaista sopimusrikkomusta on säännelty kauppalaissa ja CISGissä. Tässä yhteydessä analysoin, millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä kauppalain ja CISGin sääntelyssä on. Luvun loppuun esitän, miten olennaisen sopimusrikkomuksen vaatimusta on kritisoitu ja arvioin, voidaanko kritiikkiä pitää perusteltuna. Tässä yhteydessä vertaan kauppalain ja CISGin sääntelyä Alankomaiden siviililain (Burgerlijk Wetboek) purkukynnykseen ja Yhdysvaltojen kaupan mallilain (Uniform Commercial Code, UCC) perfect tender -sääntöön.

Kolmannessa luvussa käsitellen, millaisista osatekijöistä olennainen sopimusrikkomus koostuu lainsäädännössä. Olennaisen sopimusrikkomuksen osatekijöinä tarkastelen sopimusrikkomusta, olennaista haittaa tai merkitystä ja ennakoitavuutta. Sopimusrikkomusta käsiteltäessä selvitän, millaisia sopimusrikkomustyyppisiä kauppalaki ja CISG sääntelevät. Lisäksi käsitellen kauppalain ja CISGin normilähdehierarkiaa, sillä sopimusrikkomustilanteissa on tärkeää selvittää sopimuksen sisältö. Toisena olennaisen sopimusrikkomuksen osatekijänä

---

¹⁵ HE 93/1986 vp, s. 16.

¹⁶ Esimerkiksi tapaukset Espanja 31.10.2006 Tribunal Supremo ja Slovakia 28.5.2007 Regional Court in Kosice.

tarkastelen olennaisen haitan tai merkityksen sisältöä. Miten haitan käsite tulee määritellä? Kolmantena olennaisen sopimusrikkomuksen osatekijänä tutkin ennakoitavuutta. Tässä yhteydessä pohdin sitä ajankohtaa, milloin sopimusrikkomuksen seurausten ennakoitavuutta tulisi arvioida. Lisäksi tarkastelen sitä, miten tulkitaan ilmaisua ”samassa asemassa oleva järkevä ja huolellinen henkilö”.

Tarkastelen tutkimuksessa erityisesti virheen ja viivästyksen olennaisuuden arviointia, sillä ne ovat yleisimmät sopimusrikkomustyypit irtaimen kaupassa. Neljännessä luvussa erittelen, millaisia seikkoja voidaan huomioida arvioitaessa virheen olennaisuutta. Tavarankäyttökelpoisuus on tärkeä lähtökohta arvioitaessa virheen olennaisuutta. Erikseen tarkastelen tilanteita, joissa tavara on hankittu tavanomaiseen käyttötarkoitukseen tai on sovittu nimenomaisesta käyttötarkoituksesta tai laatuvaatimuksesta. Erityiskysymyksenä arvioin myös terveyshaitan ja puutteellisen turvallisuuden merkitystä virheen olennaisuuden arvioinnissa. Tavara voi olla tarkoitettu jälleenmyytäväksi. Luvussa käsittelen myös sopimusrikkomuksen olennaisuusarviointia jälleenmyyntitapauksissa. Jälleenmyyntitapauksiin liittyvänä erityiskysymyksenä tutkin sitä, mikä merkitys on annettava erilaisten eettisten standardien laiminlyömiselle. Voiko eettisten standardien laiminlyönti johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen? Eettisiä standardeja käsiteltäessä pohdin myös, voisiko yritysvastuun toteuttamista edistää sääntelyä kehittämällä. Tavarankäytön virheen arvioinnissa erilaisilla sopimusehdoilla voidaan vaikuttaa olennaisuuskynnukseen. Tässä yhteydessä arvioin vastuunrajoitus- ja purkuehtojen merkitystä. Sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa voidaan antaa merkitystä sille, voidaanko sopimusrikkomus hyvittää muilla oikeussuojakeinolla. Muina oikeussuojakeinoina käsittelen virheen korjaamista, uutta toimitusta, hinnanalennusta ja vahingonkorvausta.

Viidennessä luvussa käsittelen, millaiset seikat voivat vaikuttaa viivästyksen olennaisuuden arvioinnissa. Viivästyksen olennaisuuden arvioinnissa tärkeä lähtökohta on kiinnittää huomiota viivästystyyppiin. Viivästyslajeina voidaan erottaa maksuviivästys, toimitusviivästys ja viivästys tavaroiden noutamisessa tai vastaanottamisessa. Miten sopimusrikkomuksen olennaisuutta on arvioitu eri viivästyslajeittain ja onko jonkin viivästyslajin olennaisuuden arviointi ankarampaa? Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi voi olla haasteellista. Olennaisuusarviointiin liittyvää epävarmuutta voidaan vähentää hyödyntämällä lisäaikamenettelyä. Eri viivästysmuotojen käsittelyn jälkeen käsittelen lisäaikamenettelyä. Tarkastelen, millaisiin seikkoihin tulee kiinnittää huomiota asetettaessa kohtuullista lisäaikaa ja miten lisäikasääntelyä on tulkittu oikeuskäytännössä. Viivästyksen olennaisuuden

arvioinnissa voidaan antaa merkitystä sille, jos aikaa on pidettävä olennaisena sopimusehtona (time is of the essence). Sopimuksessa aika voidaan katsoa olennaiseksi sopimusehdoksi sopimusehtojen tai muiden seikkojen perusteella. Mitkä seikat voivat puoltaa tai olla sitä vastaan, että aikaa pidetään olennaisena sopimusehtona? Mikä merkitys on annettava sopimuksissa käytetyille Incoterms-ehdoille ja onko aika tällöin olennainen sopimusehto? Oikea-aikaisen suorituksen tärkeys voi olla seurausta myös tavaran luonteesta. Esimerkkinä tarkastelen sesonki- tai kausiluonteisia tavaroita ja sitä, miten niihin liittyviä tilanteita on arvioitu oikeuskäytännössä.

Kuudennessa luvussa arvioidaan erilaisia tekijöitä, jotka voivat mahdollisesti vaikuttaa sopimusrikkomuksen olennaisuuden arvioinnissa. Aluksi tarkastelen tuottamuksen ja luottamuksen vaikutusta olennaisuusarvioitiin. Voidaanko tuottamukselle tai luottamuksen menettämislle antaa merkitystä arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta? Sopimusrikkomus voi toisinaan olla osittainen. Mikä merkitys on annettava sille, että sopimusta on osittain rikottu ja milloin koko sopimuksen purkaminen voi olla perusteltua? Sopimusrikkomustilanteessa voi olla samanaikaisesti kysymys myös useista eri sopimusrikkomuksista. Mikä on erillisten sopimusrikkomusten vaikutus sopimusrikkomuksen olennaisuusarviointiin ja millaisia haasteita sopimusrikkomusten kumulaatioon liittyy? Tutkimuksen viimeisessä eli seitsemännessä luvussa esitän johtopäätöksiä.

Tutkimuksesta on rajattu pois irtaimen kauppa, johon sovelletaan kuluttajansuojalakea (20.1.1978/38). Tutkielmassa ei tarkastella myöskään sopimuksen syntyyn, sitovuuteen tai pätemättömyyteen liittyviä ongelmia. Tutkimuksessa ei käsitellä myöskään sitä, millaisia rajoitteita lainsäädännössä on asetettu purkuoikeuden käyttämiselle. (KL 66 § ja CISG 82 artikla). Olennaiseen sopimusrikkomukseen tehokas vetoaminen edellyttää sitä, että reklamaatio ja purkuilmoitus on tehty kohtuullisessa ajassa. Oikeuskäytännössä tunnetaan tapauksia, joissa on ollut kysymyksessä olennainen sopimusrikkomus, mutta reklamaatio¹⁷ tai purkuilmoitus¹⁸ ei ole tapahtunut kohtuullisessa ajassa. Aiherajaukseen liittyvistä syistä reklamaatiota tai purkuilmoitusta koskevia kysymyksiä ei käsitellä laajasti.

1.3 Tutkimuksen metodi ja aineisto

Tutkimuksen metodi on lähtökohtaisesti oikeusdogmaattinen. Lainoppi eli oikeusdogmatiikka tutkii ja systematisoi voimassa olevaa oikeutta. Tutkimuksessa selvitetään, miten

---

¹⁷ Tapaukset Itävalta 21.3.2000 Oberster Gerichtshof ja Puola 7.2.2013 Szczecin Court of Appeals.

¹⁸ Esimerkiksi tapaukset Itävalta 23.5.2005 Oberster Gerichtshof ja Alankomaat 18.7.2007 Rechtbank Utrecht (Prodema S.A. v. Michon B.V.).

sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioidaan ja millaisia tulkintatilanteita siihen liittyy. Tutkimuksessa hyödynnetään myös oikeusvertailua ja de lege ferenda -metodia. Tutkielmassa arvioidaan, miten lainsäädäntöä tulisi kehittää. Oikeuslähteenä tutkimuksessa hyödynnetään kansallista ja kansainvälistä oikeuskirjallisuutta sekä oikeuskäytäntöä. Lisäksi lainsäädäntö ja lainsäädännön esityöt ovat tärkeä oikeuslähde.

Selvitän tutkimuksessa oikeuskäytännön avulla niitä perusteita, joilla sopimusrikkomuksen olennaisuutta on arvioitu. Erilaisten olennaisen sopimusrikkomuksen ilmenemistilanteiden hahmottamista on pidetty välttämättömänä sille, että voidaan luoda yhtenäistä ja johdonmukaista oikeuskäytäntöä¹⁹. Suomen kauppalakia koskevana oikeuskäytäntönä on hyödynnetty hovioikeustapauksia ja korkeimman oikeuden ratkaisuja. Tutkielmaa varten etsin Juhani-tietokannasta kauppalakia ja sopimuksen purkamista koskevat hovioikeustapaukset, mitkä tilasin Suomen eri hovioikeuksista. Tutkimusta varten kävin läpi yli 200 hovioikeusratkaisua. Kaikki ratkaisut eivät käsitelleet kauppalakia tai niissä ei arvioitu sopimusrikkomuksen olennaisuutta. Tutkimuksessa olen hyödyntänyt hovioikeustapauksia, jotka perustuvat Suomen nykyiseen, vuonna 1988 voimaan tulleeseen kauppalakiin. Hovioikeustapauksia, joissa arvioitiin sopimusrikkomuksen olennaisuutta ja viitattiin kauppalakiin, oli 70. Hyödynnetyt korkeimman oikeuden ratkaisut ovat myös pääosin voimassaolevan kauppalain ajalta. Havainnollistan oikeuskäytännön avulla, miten sopimusrikkomuksen olennaisuutta on arvioitu ja millaisia rajanvetotilanteita on esiintynyt.

CISGiä soveltavaa oikeuskäytäntöä on saatavilla useissa eri internetin tietokannoissa, mitä on hyödynnetty tutkielmassa. Esimerkiksi YK:n kansainvälisen kauppaoikeuden toimikunta UNCITRAL ja New Yorkissa toimiva Pace University School of Law ovat koonneet kotisivuilleen oikeustapauksia eri valtioista. Tutkimusta varten kävin läpi yli 500 CISGiä soveltavaa oikeustapausta, joista hyödynsin 176 tapausta. Vaatimus yleissopimuksen yhdenmukaisesta soveltamisesta edellyttää tuomioistuimia huomioimaan yleissopimuksen tulkintoja muista maista.²⁰ CISG 7(1) artikla edellyttää nimenomaisesti, että yleissopimuksen tulkinnassa on otettava huomioon sen kansainvälinen luonne. CISGiä koskevana tutkimusaineistona on hyödynnetty myös CISG Advisory Councilin kannanottoja. CISG Advisory Council on kansainvälisen kaupan professoreista koostuva asiantuntijaryhmä, joka julkaisee lausuntoja yleissopimuksen kysymyksistä.

---

¹⁹ Lubbe 2004, s. 472.

²⁰ Tätä seikkaa korostettiin tapauksen Italia 29.12.1999 Tribunale di Pavia (Tessile v. Ixela) perusteluissa.

Hyödynnettäessä eri tietokantojen CISG-ratkaisuja, on huomioitava ensinnäkin, että tietokannoissa olevat tapaukset eivät jakaudu maantieteellisesti aivan tasaisesti. Osasta sopimusvaltioista ei ole ollenkaan tapauksia. Merkittävä osa tapauksista on kuitenkin suurista valtioista, kuten Kiinasta, Saksasta ja Yhdysvalloista. Toiseksi tietokannoissa on pääosin alempien oikeuksien ratkaisuja ja välitystuomioita, mitä on pidetty ongelmana²¹. Kolmanneksi on huomattava, että merkittävä osa tuomioistuin- ja välitystuomioistuinikäytännöstä koskee riitoja pienten- ja keskisuurten yritysten välillä. On mahdollista, että suuremmat yritykset hyödyntävät enemmän sopimusvapautta ja estävät CISGin soveltumisen.²² Eräät CISGin säännökset sisältävät epämääräistä terminologiaa, mikä aiheuttaa epävarmuutta ja arvaamattomuutta.²³ Erityisesti suuret yritykset voivat hyödyntää välimiesmenettelyä, mitä koskevat tapaukset eivät ole yleensä saatavilla. Neljänneksi on mahdollista, että eri valtioissa CISGiä tulkitaan oman oikeusjärjestelmän valossa²⁴. Olennaista sopimusrikkomusta on tulkittu poikkeavasti jopa samassa oikeusjärjestelmässä²⁵. Vaikka tietokannat eivät sisällä tapauskäytäntöä kaikista CISGin sopimusvaltioista, on tutkielmassa hyödynnettyjen kansainvälisten tapausten maantieteellinen kattavuus laaja. Kaikista tapauksista ei ole ollut saatavilla englanninkielistä versiota tai tiivistelmää. Tällöin olen hyödyntänyt tapauksesta vain alkuperäiskielellä julkaistua versiota.

2. Olennaisen sopimusrikkomuksen sääntely

2.1 Irtaimen kaupan soveltuva sääntely

Suomen kauppalaki koskee irtaimen omaisuuden kauppaa ja soveltuvin osin myös irtaimen omaisuuden vaihtoa. (KL 1.1-2 §) Sopimusosapuoli monesti hyötyy, jos sovellettava laki on kotivaltion laki. Tällöin lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö ovat usein tutumpia ja ennakoitavampia.²⁶ Suomessa on ollut voimassa vuodesta 1964 laki kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kaupan sovellettavasta laista (lainvalintalaki, 387/1964).²⁷ Lainvalintalakia sovelletaan erityislakina Suomessa kauppalain soveltamisalaan kuuluvan

---

²¹ Sandvik 2006, s. 228.

²² Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 31.

²³ Koch 1999, s. 184; Ferrari 2008, s. 421-430 ja Schwenzer/Schwenzer 2016, s. 4.

²⁴ Stephan 1999, s. 2; Hackney 2001, s. 486; DiMatteo et al. 2004, s. 302-303; Janssen – Meyer 2009, s. 1 ja Ramberg – Herre 2009, s. 6. Tulkintaerot ovat siinä mielessä odotettavia, sillä CISGin tulkintaa ei ole kansainvälisesti keskitetty yhteen tuomioistuimeen.

²⁵ CISG Advisory Council Opinion No. 5, kohta 1.3.

²⁶ Railas 2020, s. 35.

²⁷ Lailla on saatettu voimaan Haagin yleissopimus kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kaupan sovellettavasta laista tehty sopimus.

irtaimen kaupan lainvalintaan²⁸. Lainvalintalaissa lähtökohtana on, että kaupan osapuolet voivat sopia, että sopimukseen on sovellettava määrätyn maan lakia. (lainvalintalaki 4.1 §) Jollei 4 §:n mukaista lakiviittausta ole tehty, sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus kaikki olosuhteet huomioon ottaen läheisimmin liittyy. (lainvalintalaki 5.1 §) Jos osapuolet eivät ole sopineet sovellettavasta laista, sovelletaan tällöin pääsääntöisesti myyjän kotipaikan lakia.

Kansainvälistä kauppalakia sovelletaan tavaran kauppaa koskeviin sopimuksiin sellaisten sopijapuolten välillä, joiden liikepaikat ovat eri valtioissa: a) kun valtiot ovat sopimusvaltioita; tai b) kun kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt johtavat sopimusvaltion oikeuden soveltamiseen. (CISG 1(1) artikla) Suomen osalta CISGiä sovelletaan, jos lainvalintasääntöjen soveltamisen seurauksena kansainväliseen irtaimen kauppaan sovelletaan Suomen lakia²⁹. Suomessa poikkeus on Pohjoismaiden välinen kauppa. Suomi ja muut Pohjoismaat ovat tehneet varauman [CISG 94(1) ja 94(2) artikla]. CISGiä ei sovelleta, jos sopimusosapuolten liikepaikat sijaitsevat esimerkiksi Suomessa ja toisessa Pohjoismaassa. CISG voi tulla sovellettavaksi myös silloin, kun osapuolilla on liikepaikka sellaisessa valtiossa, joka ei ole liittynyt konventioon³⁰. Sopimusosapuolet voivat sopia, että CISGiä sovelletaan heidän väliseen sopimukseen, vaikka se ei yleissopimuksen soveltamisalaa koskevien säännösten perusteella automaattisesti soveltuisikaan³¹.

Jos välimiesoikeuden ratkaistavaksi jätetyllä riidalla on liittymiä useampaan valtioon, eivätkä asianosaiset ole sopineet tietyn valtion lain soveltamisesta riidanratkaisuun, tämä laki määräytyy niiden lainvalintasäännösten mukaan, jotka välimiehet katsovat asiassa soveltuvan. Kysymystä sovellettavasta laista ei tulisi aina ratkaista Suomen lainvalintasäännösten mukaan.³² Väilytysmenettelyssä sovellettavista väilytysäännöistä voi seurata, ettei oikeus ole välttämättä sidottu minkään valtion lainvalintasääntöihin, vaan voi esimerkiksi soveltaa sopiviksi katsomiaan lainvalintasääntöjä tai valita sovellettavan lain perustelematta ratkaisuaan lainvalintasäännöillä (ns. *voie direct*)³³.

2.2 Kauppalaki

Olenaisen sopimusrikkomuksen sisällössä on kauppalaissa eroja sen perusteella, mistä sopimusrikkomuksesta on kysymys ja onko sopimusrikkomuksen tehnyt myyjä tai ostaja.

---

²⁸ Varallisuus oikeus/Viljanen 2012, s. 928 ja Railas 2020, s. 32-33.

²⁹ Varallisuus oikeus/Viljanen 2012, s. 929.

³⁰ Routamo – Ramberg 1997, s. 43.

³¹ Varallisuus oikeus/Viljanen 2012, s. 930.

³² HE 202/1991 vp, s. 22.

³³ Varallisuus oikeus/Viljanen 2012, s. 927-928.

Suomen kauppalaissa sopimusrikkomustyyppinä ovat virhe, viivästys ja tietyn sivuvelvoitteen, kuten myötävaikutusvelvollisuuden rikkominen.

Virhe tarkoittaa sitä, ettei tavara vastaa sovittua. KL 39.1 §:n mukaan ostaja saa virheen vuoksi purkaa kaupan, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää. KL 39.1 §:ää sovelletaan myös oikeudellista virhettä koskeviin tilanteisiin. Oikeudellisessa virheessä tavaraan kohdistuu sivullisen omistus-, pantti- tai muu oikeus eikä sopimuksesta seuraa, että ostajan on vastaanotettava tavara sivullisen oikeudesta johtuvien rajoitusten. (KL 41.1 §) Ostajan oikeudesta vaatia uutta toimitusta virhetilanteessa on säädetty purkuoikeutta vastaavasti. KL 34.2 §:n mukaan ostajalla on oikeus vaatia uutta toimitusta, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää.

Viivästyksellä tarkoitetaan sitä, ettei sopimusta täydetä sovittuna ajankohtana tai sopimus jätetään suorittamatta. Sekä myyjä että ostaja voivat viivästyä suorituksessaan. Myyjän viivästyksessä tavaraa ei luovuteta tai se luovutetaan liian myöhään eikä tämä johdu ostajasta tai ostajan puolella olevasta seikasta. (KL 22 §) KL 25.1 §:n mukaan ostaja saa purkaa kaupan myyjän viivästyksen perusteella, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää. Niin sanottuja tilauskauppoja koskee korotettu purkukynnys. KL 26 §:n mukaan, jos kaupan kohteena on tavara, joka on valmistettava tai hankittava erityisesti ostajaa varten hänen ohjeidensa tai toivomustensa mukaisesti, eikä myyjä voi ilman huomattavaa tappiota käyttää tavaraa hyväkseen muulla tavoin, ostaja saa purkaa kaupan myyjän viivästyksen vuoksi vain, jos kaupan tarkoitus jää hänen osaltaan viivästyksen vuoksi olennaisesti saavuttamatta. Myyjän sopimusrikkomus voi tapahtua myös perättäisluovutustapauksessa. (KL 44 §) KL 44.1 §:n mukaan, jos tavara on luovutettava vähitellen ja jokin toimituserä viivästyy tai on virheellinen, ostaja saa purkaa kaupan tämän erän osalta niiden säännösten mukaisesti, jotka muuten koskevat kaupan purkamista. KL 44.2 §:n nojalla, jos viivästys tai virhe antaa aiheutta olettaa, että myöhemmän toimituserän suhteen tulee tapahtumaan purkuun oikeuttava sopimusrikkomus, ostaja saa tällä perusteella kohtuullisessa ajassa purkaa kaupan tällaisen myöhemmän erän osalta.

Ostajan viivästys voi perustua maksuvelvollisuuden laiminlyöntiin. KL 54.1 §:n mukaan myyjä saa purkaa kaupan ostajan maksuviivästyksen vuoksi, jos viivästys merkitsee olennaista sopimusrikkomusta. KL 54.4 § rajoittaa purkuoikeutta ostajan maksuviivästyksessä. KL 54.4 §:n mukaan, jos ostaja on saanut tavaran hallintaansa, myyjä saa purkaa kaupan vain, jos hän on pidättänyt itselleen oikeuden siihen tai jos ostaja torjuu tavaran. KL 56 § koskee tilanteita,

joissa kauppahinta maksetaan erissä. KL 56.1 §:n mukaan, jos kauppahinta on maksettava vähitellen erissä sitä mukaa kuin tavara luovutetaan ja jonkin erän maksu viivästyy, myyjä saa purkaa kaupan tämän erän osalta niiden säännösten mukaisesti, jotka muuten koskevat kaupan purkamista. KL 56.2 §:n nojalla myyjä saa myös purkaa kaupan myöhemmän erän osalta, jollei ole aihetta olettaa, ettei purkuun oikeuttava maksuviivästys toistu.

Ostajan tulee myötävaikuttaa kauppaan ja noutaa tai vastaanottaa tavara. (KL 50 §) Myötävaikutusvelvollisuuden ja tavaran noutamis- tai vastaanottamisvelvollisuuden rikkomisen seurausten sääntely poikkeaa toisistaan. Myyjä saa purkaa kaupan, jos ostaja ei myötävaikuta kauppaan 50 §:n 1 kohdan mukaisesti, kun sopimusrikkomuksella on myyjälle olennainen merkitys ja ostaja käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää. Myyjä saa samoin edellytyksin purkaa kaupan, jos ostaja ei nouda tai vastaanota tavaraa oikeaan aikaan ja sopimuksesta tai olosuhteista käy ilmi, että myyjälle on erityistä merkitystä sillä, että tavara toimitetaan pois. (KL 55.1 §) Noutamis- ja vastaanottamisvelvollisuutta rikottaessa edellytetään, että tavaran noutamisen tai vastaanottamisen laiminlyömisellä on myyjälle erityistä merkitystä. Myötävaikutusvelvollisuuden rikkomisessa on kysymys ostajan sivuvelvoitteeseen liittyvästä sopimusrikkomuksesta, jonka vaatimukset sopimusrikkomuksen olennaisuuden suhteen on yleensä syytä asettaa ankarammiksi kuin arvioitaessa ostajan oikeutta purkaa kauppa myyjän viivästyttyä tavaran luovutuksessa³⁴.

KL 43 §:ssä säädetään osittaisesta sopimusrikkomuksesta. KL 43.1 §:n mukaan, jos vain osa toimituksesta on viivästynyt tai virheellinen, kyseistä sopimusrikkomusta koskevia säännöksiä sovelletaan tähän osaan toimitusta. Ostaja saa purkaa kaupan kokonaisuudessaan, jos sopimusrikkomus on olennainen koko kaupan kannalta. Kaupan purkuoikeus voi perustua myös ennakoituun sopimusrikkomukseen. KL 62 §:n mukaan, jos on käynyt selväksi, että kaupan purkamiseen oikeuttava sopimusrikkomus tulee tapahtumaan, sopijapuoli saa purkaa kaupan jo ennen kuin sopimuksen täyttämisen aika on käsillä. Kaupan purku jää vaille vaikutusta, jos vastapuoli heti asettaa hyväksyttävän vakuuden sopimuksen täyttämiseksi.

Kauppalaissa ei ole yhtenäistä olennaisen sopimusrikkomuksen käsitettä. Kauppalaissa olevat sopimuksen purkuoikeutta koskevat kielelliset ilmaisut poikkeavat toisistaan. Olennainen sopimusrikkomus määritetään KL 25.1, 39.1, ja 55.1 §:ssä siten, että sopimusrikkomuksella tulee olla velkojalle ”olennainen merkitys”. KL 55.1 §:ssä ostajan laiminlyötyä tavaran noutamisen tai vastaanottamisen edellytetään, että ”myyjälle on erityistä merkitystä sillä, että

---

³⁴ HE 93/1986 vp, s. 109.

tavara toimitetaan pois”. Tilauskauppoja koskevassa KL 26 §:ssä säädetään, että ”kaupan tarkoitus jää hänen osaltaan viivästyksen vuoksi olennaisesti saavuttamatta”. Maksuviivästystä koskevassa KL 54 §:ssä edellytetään, että ”viivästys merkitsee olennaista sopimusrikkomusta”. Säännöksen sanamuoto eroaa 25 §:n ja 39 §:n vastaavista säännöksistä sikäli, että siitä puuttuu viittaus sopimusrikkomuksen merkitykseen sopimusosapuolelle. Tämä ero johtuu siitä, että myyjän varallisuudelle tai taloudelliselle asemalle ei tule antaa ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa myyjän oikeutta kaupan purkamiseen ostajan maksuviivästyksen perusteella.³⁵

2.3 CISG

Olennainen sopimusrikkomus on määritelty CISG 25 artiklassa. CISG 25 artiklan mukaan sopijapuolen sopimusrikkomus on olennainen, jos se aiheuttaa vastapuolelle sellaista haittaa, että hän menettää olennaiselta osin sen, mitä hänellä oli aihetta odottaa sopimuksella saavuttavansa, paitsi jos sopimuksen rikkonut osapuoli ei ennakoanut eikä samassa asemassa oleva järkevä ja huolellinen henkilö olisi samanlaisessa tilanteessa ennakoanut sellaista lopputulosta. CISG 25 artiklan määritelmä olennaisesta sopimusrikkomuksesta soveltuu sekä ostajaan että myyjään. Olennaisen sopimusrikkomuksen käsite on yhteydessä sopimusosapuolen oikeuteen purkaa sopimus [CISG 49 (1)(a), 51(2), 64(1)(a), 72(1), 73(1) ja (2) artikla], ostajan oikeuteen vaatia uutta toimitusta (CISG 46 (2) artikla) ja kysymykseen siitä, kuka kantaa riskin virheellisten tavaroiden toimituksesta (CISG 70 artikla).

CISG 49 artikla koskee ostajan purkuoikeutta ja CISG 64 artikla myyjän purkuoikeutta. CISG 49(1)(a) artiklan mukaan ostaja voi purkaa sopimuksen, jos se, että myyjä jättää täyttämättä sopimuksen tai tämän yleissopimuksen mukaisen velvollisuutensa, merkitsee olennaista sopimusrikkomusta. Määräys on yleinen ja koskee kaikenlaisia myyjän sopimusrikkomuksia, ei ainoastaan luovutuksen viivästyistä tai tavarain virhettä³⁶. CISG 64(1)(a) artiklan mukaan myyjä voi purkaa sopimuksen, jos se, että ostaja jättää täyttämättä sopimuksen tai tämän yleissopimuksen mukaisen velvollisuutensa, merkitsee olennaista sopimusrikkomusta. Määräys koskee ostajan kaikkia velvollisuuksia, ei ainoastaan velvollisuutta maksaa kauppahinta ja ottaa toimitus vastaan³⁷. CISG 51(2) artiklassa säännellään osittaista sopimusrikkomusta. CISG 51(2) artiklan mukaan ostaja voi purkaa sopimuksen kokonaisuudessaan vain, jos se, että kaikkea tavaraa ei ole luovutettu tai että toimitus ei kokonaisuudessaan ole sopimuksen mukainen, merkitsee olennaista sopimusrikkomusta.

---

³⁵ HE 93/1986 vp, s. 108.

³⁶ HE 198/1986 vp, s. 27.

³⁷ HE 198/1986 vp, s. 33.

Sopimusrikkomuksen olennaisuus vaikuttaa CISG 72 artiklan perusteella sopijapuolen mahdollisuuteen reagoida ennakoitavissa olevaan sopimusrikkomukseen. CISG 72(1) artiklan mukaan, jos ennen sopimuksen täyttämisen ajankohtaa käy selväksi, että sopijapuoli tulee syyllistymään olennaiseen sopimusrikkomukseen, toinen sopijapuoli voi purkaa sopimuksen. Sopimusrikkomuksen olennaisuus vaikuttaa CISG 73 artiklan perusteella sopijapuolen mahdollisuuteen purkaa sopimus perättäisluovutustapauksissa. CISG 73(1) artiklan mukaan, kun tavara on sopimuksen mukaan luovutettava osatoimituksina ja sopijapuoli jättää täyttämättä jotakin osatoimitusta koskevan velvollisuutensa tavalla, joka merkitsee tämän toimituksen suhteen olennaista sopimusrikkomusta, toinen sopijapuoli voi purkaa sopimuksen tämän toimituksen osalta. CISG 73(2) artiklan mukaan, jos sopijapuoli jättää täyttämättä jonkin velvollisuutensa jonkin osatoimituksen osalta ja tämä antaa toiselle sopijapuolelle perusteltua aihetta olettaa, että tulevien osatoimitusten suhteen tulee tapahtumaan olennainen sopimusrikkomus, viimeksi mainittu sopijapuoli voi kohtuullisessa ajassa purkaa sopimuksen tulevien toimitusten osalta.

Sopimusrikkomuksen olennaisuudella on merkitystä vaaranvastuun siirtymisessä. CISG 70 artiklan mukaan, jos myyjä on syyllistynyt olennaiseen sopimusrikkomukseen, 67-69 artiklan määräykset vaaranvastuun siirtymisestä eivät estä ostajaa vaatimasta seuraamuksia sopimusrikkomuksen perusteella. Kaupan purkuoikeutta ei menetetä esimerkiksi, jos tavarassa on ollut olennainen virhe silloin, kun vaaranvastuu siirtyi ostajalle ja tavara on sen jälkeen esimerkiksi tuhoutunut³⁸.

Kauppalaisissa on säädetty erikseen sopimusrikkomuksen olennaisuudesta sopimusrikkomustyypeittäin, kun taas CISG sisältää nimenomaisen olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmän. Kauppalaissa purkamista koskevat muotoilut perustuvat lähtökohtaisesti sopimusrikkomukselle, jolla on olennainen merkitys ja jonka merkityksen toinen osapuoli käsitti tai olisi pitänyt käsittää. CISGin purkukynnyksen on esitetty olevan korkeampi kuin kauppalaisissa, sillä CISGin 25 artikla on periaatteessa tyhjentävä ja kauppalaissa on myös muita tekijöitä voidaan huomioida. Kauppalaissa mukainen arviointi vaikuttaa olevan jonkin verran vapaampaa kuin CISGin.³⁹ Oheisessa taulukossa on vertailtu kauppalaissa ja CISGin sääntelyä niiden säännösten osalta, jotka koskevat olennaista sopimusrikkomusta.⁴⁰

---

³⁸ HE 198/1986 vp, s. 41.

³⁹ Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 137.

⁴⁰ Taulukkoon on sisällytetty immateriaalioikeudellinen virhe, vaikka CISGin nimenomaisessa säännöksessä ei varsinaisesti viitata olennaiseen sopimusrikkomukseen.

Taulukko havainnollistaa myös sitä, että CISG 25 artiklassa olevaa olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmää on sovellettava muiden CISGin säännösten kanssa:

Säännös	Kauppalaki	CISG
Olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmä	-	25 artikla
Myyjän viivästys	25.1 §	25 ja 49(1)(a) artikla
Myyjän viivästys, erityisvalmisteinen tavara	26 §	-
Uusi toimitus	34.2 §	25 ja 46(2) artikla
Tavaran virhe	39.1 §	25 ja 49(1)(a) artikla
Oikeudellinen virhe	39.1 ja 41 §	25, 41 ja 49(1)(a) artikla
Immateriaalioikeudellinen virhe	-	25, 42 ja 49(1)(a) artikla
Osittainen sopimusrikkomus	43 §	25 ja 51 artikla
Myyjän sopimusrikkomus perättäisluovutustapauksessa	44 §	25 ja 73 artikla
Maksuviivästys	54.1 §	25 ja 64(1)(a) artikla
Myötävaikutusvelvollisuuden laiminlyönti	55.1 §	25 ja 64(1)(a) artikla
Ostajan sopimusrikkomus perättäisluovutustapauksessa	56 §	25 ja 73 artikla
Ennakoitu sopimusrikkomus	62 §	25 ja 72 artikla
Olennaisen sopimusrikkomuksen vaikutus vaaranvastuun siirtymiseen	-	25 ja 70 artikla

Kauppalaisissa on säädetty erikseen korotetusta purkukynnyksestä erityisvalmisteisten tavaroiden osalta. CISGistä puuttuu vastaava säännös. Nähdäkseni CISGin purkukynnys on asetettu niin korkeaksi, ettei tarvita erikseen korotettua purkukynnystä. Kauppalaista puuttuu CISGiä vastaava säännös immateriaalioikeudellisesta virheestä. Tästä huolimatta CISGistä ilmeneviä periaatteita voidaan huomioida myös Suomessa.⁴¹ CISG soveltuu laajemmin erilaisiin sovittuihin sivuvelvoitteisiin kuin kauppalaki. CISG 49(1)(a) ja 64(1)(a) artikla käsittää sopimuksen ja yleissopimuksen mukaiset velvoitteet. Kauppalaki sääntelee kauppalaisissa erikseen määrättyjä velvoitteita. Kauppalaisissa ei ole CISGin 70 artiklaa vastaavaa säännöstä olennaisen sopimusrikkomuksen vaikutuksesta vaaranvastuun siirtymiseen. Vaikka vastaava säännös puuttuu kauppalaisista, sitä on pidetty itsestään selvänä⁴².

Lainsäädäntöteknisesti purkamista edellyttävät olennaisuusvaatimukset ovat useissa eri kauppalain luvuissa. Tästä näkökulmasta pidän CISGin sääntelytapaa selkeämpänä. Kauppalain säännökset purkamisesta on muotoiltu osin tilannekohtaisesti. CISGissä omaksuttu ratkaisu yhtenäisestä olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmästä on mielestäni selkeämpi

⁴¹ KKO 1990:147.

⁴² Ämmälä 2005, s. 58.

ja helpommin hahmotettavissa kuin Suomen kauppalaissa omaksuttu ratkaisu. Toisaalta kauppalaista ja CISGin soveltaminen ei johda merkittäviin eroihin käytännössä. Esimerkiksi noutoviivästys harvoin aiheuttaa olennaista haittaa, kun taas kauppalaissa on edellytetty tavaran noutamisella olevan erityistä merkitystä. Itse CISGin olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmä on tyhjentävämpi kuin Suomen kauppalaissa säädetyt tilanteet.

CISGissä olennainen sopimusrikkomus on määritelty itsenäisesti suhteessa muiden valtioiden kansalliseen lainsäädäntöön. CISG 25 artiklaa on sovellettava CISG 7(1) artiklan mukaisesti huomioiden yleissopimuksen kansainvälinen luonne ja tarve edistää sen yhtenäistä soveltamista. Vaikka CISGiä koskeva kansainvälinen oikeuskäytäntö ei ole sitovaa, se tulisi ottaa huomioon yhtenäisen soveltamisen edistämiseksi⁴³. CISGiä ei tulisi soveltaa kansallisen lainsäädännön valossa, sillä tämä heikentää yleissopimuksen tulkinnan yhdenmukaisuutta ja voisi kasvattaa forum shopping -ilmiötä.⁴⁴ Esimerkiksi CISGin lisäaikamenettelyyn on otettu vaikutteita Saksan oikeudesta. CISGin ”Nachfrist” ei ole tästä huolimatta identtinen saksalaisen siviilioikeuslakikirjan (BGB) käsitteen kanssa.⁴⁵

2.4 Olennaisuusvaatimuksen kritiikki ja oikeusvertailevia näkökohtia

CISGin 25 artiklaa on kritisoitu, koska siinä ei määritellä selkeästi olennaista sopimusrikkomusta. Säännöksen joustavaa sanamuotoa voidaan mielestäni perustella sillä, että säännös on tarkoitettu sovellettavaksi erilaisiin tilanteisiin. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty kysymys, onko CISG 25 artiklan määritelmä riittävän tarkka, sillä siinä käytetään monia epämääräisiä oikeudellisia termejä, kuten ”olennainen” (fundamental), ”olennaiselta osin” (substantially) ja ”haitta” (detriment).⁴⁶ Sopimusosapuolet ovat suhteellisen hyvin onnistuneet toimimaan olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmään liittyvän tulkintariskin kanssa. Sandvikin tutkimissa CISG-tapauksissa oli kysymys olennaisesta sopimusrikkomuksesta 65 %:ssa tapauksia.⁴⁷ Tarkastelemissani kauppalakia koskevissa tapauksissa sopimusrikkomuksen olennaisuus vahvistettiin noin 62 %:ssa tapauksia.⁴⁸ Kauppalakia koskevia tapauksia oli yhteensä 71.

---

⁴³ Ferrari 2001, s. 208-209.

⁴⁴ Forum shopping tarkoittaa sitä, että oikeudenkäynti pyritään ohjaamaan sellaiseen tuomioistuimeen, josta on saatavissa edullisempi oikeusasema.

⁴⁵ Ramberg – Herre 2009, s. 325.

⁴⁶ Lubbe 2004, s. 446; Grebler 2007, s. 413 ja Magnus 2009, s. 321.

⁴⁷ Sandvik 2006, s. 262-263 ja Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 137.

⁴⁸ Ks. liite s. XXVIII-XXX.

Kauppalakia ja CISGiä matalampi sopimuksen purkukynnys on omaksuttu esimerkiksi Alankomaiden siviililaissa (Burgerlijk Wetboek). Kyseinen laki ei tunne olennaista sopimusrikkomusta. Kysymyksessä on ollut lainsäätäjän tietoinen päätös, sillä olennaisuuden vaatimuksen ajateltiin olevan liian epämääräinen⁴⁹. Alankomaiden siviililain (Burgerlijk Wetboek) 6:265(1) artiklan mukaan jokainen osapuolen epäonnistuminen velvoitteiden suorittamisessa antaa toiselle osapuolelle oikeuden purkaa sopimuksen kokonaan tai osittain, paitsi jos epäonnistuminen, ottaen huomioon sen erityisluonne tai vähäinen merkitys, ei oikeuta purkamista seurauksineen. Kun Alankomaiden siviililakia verrataan kauppalakiin ja CISGiin, voidaan havaita, että Alankomaiden siviililaki tunnistaa myös purkuoikeuden rajoittamisen. Purkukynnys on tosin alhaisempi Alankomaiden siviililaissa kuin kauppalaissa ja CISGissä. Vaikka Alankomaiden siviililaki rajoittaa purkuoikeutta, Alankomaiden korkeimman oikeuden oikeuskäytännön perusteella sopimuksen purku hyväksytään helposti⁵⁰. Alankomaiden korkein oikeus on hyväksynyt sopimuksen purun sellaisessa tilanteessa, jossa velkoja olisi voinut hyödyntää myös velalliselle lievempää oikeussuojakeinoa⁵¹. Jos sopimuksen purkukynnys on matala, olennaisuusarvioinnin epävarmuus vähenee, mutta tällöin se luo mielestäni epävarmuutta oikeussuhteen sitovuuteen.

Yhdysvaltojen kaupan mallilaissa (Uniform Commercial Code, UCC) on omaksuttu erilainen lähestymistapa sopimusrikkomukseen kuin kauppalaissa ja CISGissä. Pidän kauppalain ja CISGIN olennaista sopimusrikkomusta koskevaa sääntelyä parempana ratkaisuna kuin UCC:ssä olevaa perfect tender -sääntöä. UCC § 2-601 mukaan ostaja voi torjua tavarat, jos ne eivät ole sopimuksenmukaisia. Tavaroiden ostajalla on oikeus vaatia myyjältä täydellistä suoritusta ja pienikin laatupoikkeama voi oikeuttaa torjumaan suorituksen. UCC:ssä on toki säännöksiä, kuten myyjän korjausoikeus, jotka lieventävät perfect tender -sääntöä. Perfect tender -sääntöä voidaan pitää ostajalle suosiollisempana kuin vaatimusta sopimusrikkomuksen olennaisuudesta. Perfect tender -säännön etuna voidaan pitää sitä, että ankara sääntö voi johtaa ennustettaviin lopputuloksiin. Mielestäni perfect tender -säännön heikkous on se, ettei se anna samanlaista painoarvoa sopimuksen voimassapitämiselle kuin kauppalain ja CISGIN sääntely. Kauppalaissa ja CISGissä sopimuksen purkaminen edellyttää olennaista sopimusrikkomusta, mikä korostaa sopimussuhteen voimassapitämistä. Mielestäni kauppalain ja CISGIN sääntelytapa korostaa enemmän osapuolten autonomiaa ja jättää osapuolten tehtäväksi korostaa erityisten seikkojen merkitystä. Kauppalakia ja CISGiä sovellettaessa voidaan päätyä

---

⁴⁹ Kruisinga 2009, s. 14 ja van Kogelenberg 2016, s. 102.

⁵⁰ van Kogelenberg 2016, s. 104.

⁵¹ HR 4.2.2000, C98/177HR. (NJ 2000, 562).

samankaltaiseen lopputulokseen kuin perfect tender -sääntöä sovellettaessa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että on erikseen sovittu tavaran laatuvaatimusten ehdottomuudesta.

3. Olennaisen sopimusrikkomuksen osatekijät

3.1 Sopimusrikkomus

Olennaiseen sopimusrikkomukseen vedottaessa on osoitettava tapahtunut sopimusrikkomus. Kauppalaki ei koske kaikkia sopimusrikkomuksia, vaan myyjän viivästystä ja tavaran virhettä sekä ostajan maksu-, myötävaikutus- ja noutamisvelvollisuuden laiminlyöntiä.⁵² CISG kattaa sopimuksen ja yleissopimuksen mukaiset velvollisuudet. [CISG 45(1) ja 61(1) artikla] Sopimusrikkomus määritetään vastaavuusteorian mukaan vertaamalla velallisen todellista suoritusta sopimuksenmukaiseen suoritukseen⁵³. Sopijapuoli ei saa vedota toisen sopijapuolen suoritusvelvollisuuden täyttämättä jättämiseen sikäli kuin tämä johtui ensin mainitun sopijapuolen teosta tai laiminlyönnistä. (CISG 80 artikla ja esimerkiksi KL 30 §)

CISG soveltuu erilaisiin sivuvelvoitteisiin laajemmin kuin kauppalaki. CISGiä sovellettaessa tällaisia sovittuja sivuvelvoitteita ovat olleet esimerkiksi liikesalaisuuksien pitäminen, immateriaalioikeuksien kunnioittaminen⁵⁴, pidättäytyminen viemästä tavaroita tiettyihin maihin⁵⁵, jälleenmyyntisopimuksen noudattaminen⁵⁶, velvollisuus ottaa takaisin vialliset tavarat⁵⁷ ja kilpailukieltosopimuksen noudattaminen⁵⁸. Sopimuksen sivuvelvoitteen rikkominen voi olla olennainen sopimusrikkomus, jos se niin vakavasti vaarantaa sopimuksen tarkoituksen, ettei rikotulla osapuolella ole intressiä sopimukseen⁵⁹.

Sopimusrikkomuksen arviointi edellyttää sopimuksen sisällön selvittämistä. Kauppalaki ja CISG perustuvat sopimusvapauteen. (KL 3 § ja CISG 6 artikla) KL 3 §:n mukaan lain säännöksiä ei sovelleta, mikäli sopimuksesta, sopijapuolten omaksumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta tavasta, jota on pidettävä sopijapuolia sitovana, johtuu muuta. Sopimusrikkomuksen arvioinnin ensisijainen lähtökohta on kauppasopimus. Kirjallisen muodon käyttäminen sopimuksissa on suositeltavaa.⁶⁰ Sopijapuolten välillä muodostunut

---

⁵² Juha Pöyhösen (nykyään Karhu) prosessikäsitteen mukaisena on pidetty sitä, että kauppalaisissa sopimusrikkomuksen eri seuraamukset ovat eri säännöksissä tunnusmerkistöineen. Pöyhönen 1988, s. 220.

⁵³ Routamo 1969, s. 9.

⁵⁴ Tapaus Saksa 17.9.1991 Oberlandesgericht Frankfurt.

⁵⁵ Tapaus Ranska 22.2.1995 Cour d'appel (BRI Production "Bonaventure" v. Pan African Export).

⁵⁶ Tapaus Saksa 31.1.1997 Oberlandesgericht Koblenz.

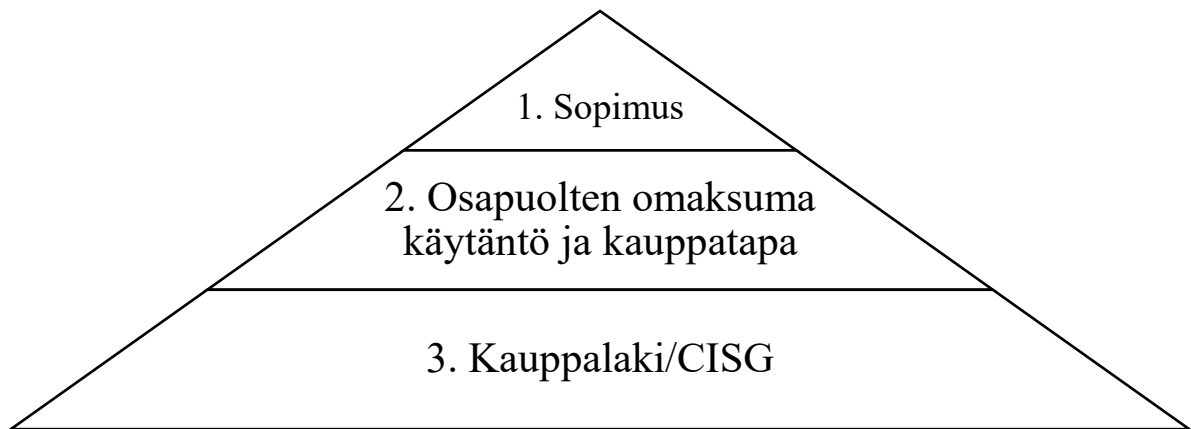
⁵⁷ Tapaus Sveitsi 24.10.2003 Handelsgericht Zürich.

⁵⁸ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 425.

⁵⁹ Taxell 1972, s. 205, HE 93/1986 vp, s. 109 ja Ferrari 2006, s. 493.

⁶⁰ CISG 12 ja 96 artiklat antavat sopimusvaltioille oikeuden ylläpitää kirjallisen muodon vaatimusta.

käytäntö, alalla vallitseva tapa ja muut olosuhteet voivat täydentää sitä, mitä voidaan katsoa sovitun⁶¹. Kauppalain ja CISGin oletussäännöksiä sovelletaan, mikäli ei voida katsoa muuta sovitun. Oheisessa kuviossa on havainnollistettu kauppalain ja CISGin normilähdehierarkiaa.

Kuva 2: Kauppalain ja CISGin normilähdehierarkia

Kysymys ei ole sopimusrikkomuksesta, jos sopimusosapuolella on oikeus kieltäytyä tai pidentäytyä suorituksesta. Esimerkiksi velkojalla voi olla oikeus kieltäytyä suorituksesta, jos velallinen on viivästyksessä tai ei täytä myötävaikutusvelvollisuuttaan. Oikeuskäytännössä on esimerkiksi katsottu, että olennaisena sopimusrikkomuksena pidettävä maksuvelvollisuuden laiminlyönti oikeutti myyjää olemaan noudattamatta kilpailukieltosopimusta⁶².

Molemmipuoliset useat sopimusrikkomukset voivat olla indisio siitä, että sopimusosapuolet eivät ole katsoneet sopimusdokumentin vastaavan sopimuksen tosiasiallista sisältöä⁶³. Molemmipuolisissa sopimusrikkomustapauksissa tuomioistuimet ovat kiinnittäneet huomiota kronologiaan, syy-yhteyteen ja suhteellisuuteen. Tällöin voidaan arvioida sitä, kumman osapuolen sopimusrikkomus on ollut vakavampi ja onko toisen osapuolen sopimusrikkomus seuraus vastapuolen sopimusrikkomuksesta. Tapauksessa Espanja 11.5.2012 Juzgado de Primera Instancia No. 1 de Fuenlabrada myyjä oli toimittanut toimimattoman koneen eikä ostaja ollut maksanut koko kauppahintaa. Tuomioistuin piti myyjän sopimusrikkomusta olennaisena. Ostajalla oli purkuoikeus, sillä myyjän sopimusrikkomusta pidettiin vakavampana ja myyjän sopimusrikkomus oli johtanut ostajan sopimusrikkomukseen.

⁶¹ Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 102.

⁶² Tapaus Yhdysvallat 17.12.2001 District Court [Michigan] (Shuttle Packaging Systems v. Tsonakis et al.).

⁶³ Wuolijoki 2016, s. 238.

3.2 Olennainen haitta tai merkitys

Jotta sopimusrikkomus olisi olennainen, sillä on oltava riittävä painoarvo. Kauppalaissa useissa purkuoikeutta koskevilla säännöksillä edellytetään, että sopimusrikkomuksella pitää olla olennainen merkitys. CISG 25 artiklan mukaan olennainen sopimusrikkomus aiheuttaa vastapuolelle sellaista haittaa, että hän menettää olennaiselta osin sen, mitä hänellä oli aihetta odottaa sopimuksella saavuttavansa. Vaikka kauppalaissa ja CISGin sanamuodot eroavat hieman, niiden lähtökohta on sama. Ilmaisulla olennainen merkitys kauppalaissa samoin kuin CISGin 25 artiklan sisällöllä ei ole muuta merkitystä kuin sen osoittaminen, ettei purkamista tule sallia muuta kuin sellaisissa tapauksissa, joissa sopimusosapuolella on selvä ja aiheellinen tarve purkamiseen⁶⁴. Tässä luvussa keskitytään tarkastelemaan haitta-käsitteen sisältöä, sillä haitta-käsitteen sisältöön on otettu kantaa CISGiä laadittaessa. Pidän CISGissä käytettyä haitta-termiä käsitteenä parempana kuin kauppalaissa monissa olennaisuusvaatimuksissa käytettyä ilmaisua ”merkitys”. Haitta-termin sisältöä on helpompi konkretisoida kuin määrittää, mikä on termin ”merkitys” sisältö.

Olennaisuusvaatimus on muotoiltu eri tavalla KL 26 §:ssä kuin KL 25 §:ssä. KL 26 §:ssä ostajan purkuoikeutta rajoitetaan sellaisiin tilanteisiin, joissa kaupan tarkoitus jää hänen osaltaan viivästyksen vuoksi olennaisesti saavuttamatta. Olennaisuusvaatimusta voidaan pitää KL 26 §:ssä korkeampana kuin KL 25 §:ssä. Muutoin erityisvalmisteisia tavaroita koskeva säännös ei olisi perusteltu. KL 44.3 §:n ilmaisua ”merkittävä haitta” ja KL 25 §:ssä käytettyä ”olennainen merkitys” on vaikea verrata toisiinsa. Mielestäni purkukynnys ei ole yhtä korkealla KL 44.3 §:ssä kuin KL 26 §:n tilauskaupossa.⁶⁵

Mitä olennaisemmasta haitasta on kysymys, sitä todennäköisemmin kyse on olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Tällöin sopimusosapuoli menettää todennäköisemmin olennaiselta osin sen, mitä hänellä oli aihetta odottaa sopimuksella saavuttavansa. Sopimusrikkomuksesta kärsineen osapuolen sopimuksen purku on jo indisio siitä, että sopimusrikkomuksella on ollut tälle olennainen merkitys⁶⁶. Yksilölliset olosuhteet on otettava huomioon sopimusrikkomuksen kohteeksi joutuneen osapuolen kohdalla⁶⁷. Sopimusrikkomuksen pitää estää tai mitätöidä rikutun osapuolen perusteltuja odotuksia. Se, mitä sopimuksen perusteella voi odottaa, edellyttää koko sopimuksen, osapuolten välisten käytäntöjen ja tapauksen olosuhteiden

---

⁶⁴ Ramberg – Herre 2013, s. 254.

⁶⁵ Samoin Routamo – Ramberg 1997, s. 328.

⁶⁶ Wuolijoki 2016, s. 239.

⁶⁷ Grebler 2007, s. 409 ja Ramberg – Herre 2013, s. 251.

arviointia⁶⁸. Tapauksessa Saksa 3.4.1996 Bundesgerichtshof todettiin, että periaatteessa kaikki sopimusveloitteet on otettava huomioon määritettäessä olennaista sopimusintressiä riippumatta siitä, ovatko ne pääasiallisia vai liitännäisvelvoitteita ja koskevatko ne laatua, määrää, toimitusaikaa tai muita suoritustapoja.

Termiä haitta ei ole määritelty kauppalaissa eikä CISG:ssä. Kirjallisuudessa on pohdittu, edellyttääkö haitta todellista vahinkoa tai tappiota ja tarkoitetaanko haitalla vain aineellisia vai myös aineettomia tappioita⁶⁹. Haitta on terminä vieras common law -maissa, mutta Ranskan, Espanjan ja Venäjän kansallisissa oikeusjärjestelmissä tunnetaan haitta-käsitteet (préjudice, perjuicio ja вред), missä ne kuvastavat vahinkoa ja menetyksiä melko laajassa ja epämääräisessä mielessä. Kansallisten haittakäsitteiden hyödyntämiseen tulee suhtautua pidättyvästi, sillä niiden soveltaminen voisi vaarantaa CISG:n yhtenäisen tulkinnan. CISG:ssä haitta-termiä tulee arvioida sen lainsäädäntöhistorian ja tarkoituksen perusteella. CISG:n sihteeristön kommentaarin mukaan haitan määrittely on tehtävä ottamalla huomioon kunkin tapauksen olosuhteet ottamalla huomioon esimerkiksi sopimuksen rahallinen arvo, sopimusrikkomuksesta aiheutunut rahallinen haitta ja sen laajuus sekä missä määrin sopimusrikkomus vaikuttaa rikotun osapuolen muuhun toimintaan⁷⁰.

Oikeuskirjallisuudessa on yhtäältä esitetty että, ”haitta” on synonyymi rahallisen vahingon kanssa⁷¹. Toisaalta on katsottu, ettei vahinko ole ratkaiseva tekijä. Ratkaiseva tekijä on vahinkoa kärsineen osapuolen erityinen kiinnostus sopimusehtojen veloitteen täyttämiseen.⁷² Olennaisen sopimusrikkomuksen määrittäminen pelkän rahallisen menetyksen perusteella ei ole mielestäni perusteltua. Taloudellista haittaa voi olla joskus erittäin vaikeaa määrittää. Sopimusrikkomuksesta kärsivää osapuolta ei voida aina velvoittaa osoittamaan tarkkaa haittaa tai paljastamaan osto- ja jälleenmyyntihintojaan⁷³. Jos haitta tarkoittaisi vain rahallista menetystä, olisi mielestäni ollut perusteltua käyttää termiä vahinko. Kärsityn vahingon laajuus on usein kuitenkin tärkeä indikaattori arvioitaessa osapuolen sille antamaa merkitystä⁷⁴.

CISG:n sihteeristön kommentaarissa katsottiin, että termiä haitta olisi tulkittava laajasti⁷⁵. Haitta-termiä ei pidä rinnastaa CISG 74 artiklassa tarkoitettuun vahinkoon. Haitta ei käsitä

---

⁶⁸ Tapaus Puola 11.5.2007 Supreme Court of Poland.

⁶⁹ Koch 1999, s. 262.

⁷⁰ Sihteeristön kommentaari, s. 26.

⁷¹ Babiak 1992, s. 119-120.

⁷² Koch 1999, s. 219.

⁷³ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 419.

⁷⁴ Samoin Brunner 2004, s. 133 ja Schroeter/Schwenzer 2016, s. 428.

⁷⁵ Sihteeristön kommentaari, s. 330.

ainoastaan todellisia ja tulevia rahamääräisiä tappioita, vaan myös muut negatiiviset seuraamukset.⁷⁶ Tällöin voidaan huomioida myös aineettomat haitat, kuten asiakkaiden ja jälleenmyyntimahdollisuuksien menetykset sekä maineen heikentyminen. Tällaiset haitat heijastuvat monesti yrityksen toimintaan epäsuotuisasti. Olennainen sopimusrikkomus voi olla kysymyksessä, vaikka osapuoli ei ole kärsinyt haittaa, mutta sen odotetaan tapahtuvan tulevaisuudessa⁷⁷. Sopimusehtojen muuttaminen voi aiheuttaa esimerkiksi tulevaisuudessa olennaista haittaa.⁷⁸

Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi edellyttää kokonaisarviointia kärsitystä haitasta tai sopimusrikkomuksen merkityksestä. Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arvioinnissa voidaan kiinnittää huomiota koko sopimuksen kestoaikaan⁷⁹. Jos on epävarmaa, onko kysymys olennaisesta sopimusrikkomuksesta, on yleisesti katsottava, ettei tällöin kyse ole olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Tarkastelemani oikeuskäytännön perusteella olennaisen sopimusrikkomuksen käsitettä on tulkittava suppeasti.⁸⁰

3.3 Ennakoitavuus

Olennainen sopimusrikkomus edellyttää sitä, että sopimuksen rikkonut osapuoli ennakoiti tai samassa asemassa oleva järkevä ja huolellinen henkilö olisi samanlaisessa tilanteessa ennakoinut lopputuloksen. (CISG 25 artikla) Kauppalaissa asia on ilmaistu siten, että sopimusosapuoli käsitti tai hänen olisi pitänyt käsittää sopimusrikkomuksella olevan vastapuolelle olennainen merkitys. (KL 25.1, 39.1 ja 55.1 §) On mahdollista puhua ennakoitavuus- tai tietoisuusvaatimuksesta. Olennaisuuden on oltava havaittavaa tai näkyvää⁸¹. Tässä yhteydessä ei vaadita, että rikkova osapuoli tosiasiallisesti olisi ymmärtänyt ne olosuhteet, joihin rikkomuksen kohteeksi joutunut osapuoli haluaa vedota purkamisoikeutensa tueksi. Riittää, että hänen olisi pitänyt ne ymmärtää.⁸² CISG 25 artiklan ehdollisesta sanamuodosta ”paitsi jos sopimuksen rikkonut osapuoli ei ennakoinut” voidaan päätellä, että sopimusrikkomuksen seurausten oletetaan olevan ennakoitavia. On huomattava, että KL 26 §:ssä ei ole KL 25 §:ää vastaavaa tietoisuusvaatimusta. KL 26 §:n mukaan ostaja voi purkaa

---

⁷⁶ Lorenz 1998; Graffi 2003, s. 339-340; Ferrari 2006, s. 495 ja Bridge 2010, s. 918-919.

⁷⁷ Tapaus Itävalta 23.1.2006 Oberlandesgericht Linz ja Schroeter/Schwenzer 2016, s. 428-429.

⁷⁸ Yhdysvallat 7.12.1999 District Court [Illinois] (Magellan International v. Salzgitter Handel) ja Ukraina 25.11.2002 (välimiesmenettely).

⁷⁹ Tapaus Saksa 18.11.2008 Oberlandesgericht Brandenburg.

⁸⁰ Sveitsi 15.9.2000 Bundesgericht (FCF S.A. v. Adriafile Commerciale S.r.l.); Ruotsi 5.4.2007 Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce ja Puola 28.11.2013 Supreme Court of Poland.

⁸¹ Ämmälä 1998, s. 416 ja Hellner – Hager – Persson 2011, s. 187.

⁸² Ramberg – Herre 2013, s. 251.

kaupan, jos kaupan tarkoitus jää hänen osaltaan viivästyksen vuoksi olennaisesti saavuttamatta. Asiaa on pidetty niin selvänä, ettei sen ottamista lakitekstiin ole pidetty välttämättömänä⁸³.

Ennakoitavuusvaatimus rajoittaa sopimuksen purkamista sellaisilla perusteilla, jotka vaikuttavat merkityksettömiltä. Kysymys ei ole olennaisesta sopimusrikkomuksesta, jos sopimusrikkomuksen seuraus ei ollut ennakoitavissa⁸⁴. Ennakoitavuusedellytys kannustaa kiinnittämään huomiota sellaisiin tärkeisiin yksityiskohtiin, joiden merkitystä vastapuoli ei olisi muuten voinut ennakoita⁸⁵. Sääntelytavalla on informointiin kannustava vaikutus: velkojan on purkamisoikeutensa laajentamiseksi syytä antaa velalliselle tieto sellaisista subjektiivisista tarkoituksistaan ja arvostuksistaan, joita ei muuten voi havaita⁸⁶. Jos sopimusvelvoitteen erityistä merkitystä korostetaan, sen rikkomisen seurausten tulisi olla ennakoitavissa. Ennakoitavuusedellytyksellä on katsottu olevan myös prosessuaalinen tarkoitus. Se siirtää todistustaakan sopimusta rikkoneelle osapuolelle, kun tämä väittää, ettei hän eikä samanlainen henkilö samanlaisissa olosuhteissa olisi ennakoinut seurausta.⁸⁷

Ennakoitavuuden arviointiin liittyvää ilmaisua ”samassa asemassa oleva järkevä ja huolellinen henkilö” on pidetty monitulkintaisena terminä. CISG 8(3) artiklassa kuvataan, mihin sopijapuolen tai ”järkevä ja huolellinen henkilön” voidaan olettaa perustavan käsityksensä. Huomiota on kiinnitettävä kaikkiin tapaukseen liittyviin merkityksellisiin asianhaaroihin, kuten sopimusneuvotteluihin, sopijapuolten välille muodostuneeseen käytäntöön, kauppatapaan sekä sopijapuolten myöhempään käyttäytymiseen. Sopimukseen sisältyvää lausumaa on tulkittava sen kielenkäytön mukaisesti, joka vallitsee alalla, jolleivät lausuma tai olosuhteet anna aihetta epäillä, että on tarkoitettu jotakin muuta⁸⁸. Tuomioistuimen pitää muodostaa hypoteesi samanlaisesta henkilöstä samoissa olosuhteissa, millä on esimerkiksi vastaava kielellinen tausta ja tekninen tieto ja taito⁸⁹. Samoissa olosuhteissa voidaan huomioida myös markkinatilanne, kansallinen lainsäädäntö ja osapuolten välinen aikaisempi kaupankäynti⁹⁰. Järkevä ja huolellinen henkilö tarkoittaa normaalisti kohtuullisen määrän tietoja ja kokemusta kaupankäynnistä sekä alueellisista ja globaaleista relevanteista markkinaolosuhteista omaavaa

---

⁸³ Routamo – Ramberg 1997, s. 209.

⁸⁴ Saksa 16.9.1991 Landgericht Frankfurt.

⁸⁵ Honnold 1999, s. 209.

⁸⁶ Hemmo 2011, s. 355-356.

⁸⁷ Koch 1999, s. 228-229.

⁸⁸ HE 198/1986 vp, s. 10.

⁸⁹ Farnsworth/Bianca – Bonell 1987, s. 99 ja Ämmälä 2005, s. 167.

⁹⁰ Will/Bianca – Bonell 1987, s. 219.

henkilöä⁹¹. Jos sopimusosapuoli on alan asiantuntija, voidaan tämän edellyttää todennäköisemmin ennakoivan sopimusrikkomuksen seuraukset⁹².

Kauppalaki tai CISG ei mainitse ajankohtaa, jolloin rikkoneen osapuolen olisi pitänyt ennakoida sopimusrikkomuksen haitalliset vaikutukset, jotta kysymys olisi olennaisesta sopimusrikkomuksesta⁹³. Ajankohdasta, jonka perusteella on arvioitava tietoisuutta sopimusrikkomuksen olennaisuudesta, on erilaisia näkökantoja. Ennakoitavuutta on mahdollista arvioida sopimuksenteon ajankohtana tai sopimuksenteon jälkeisenä ajankohtana.⁹⁴ Määritettäessä ajankohtaa sopimusrikkomuksen seurausten ennakoitavuuden arvioimiseksi, sopimuksen tekohetkeen keskittyvä lähestymistapa rajoittaa uuden toimituksen ja sopimuksen purkamisen soveltamista enemmän kuin lähestymistapa, joka huomioi rikkoneen osapuolen myöhemmin saaman tiedon⁹⁵.

CISGiä koskevan hallituksen esityksen mukaan arvion on lähdettävä siitä, että sopimuksen tekohetki on ratkaiseva⁹⁶. Tämän tulkinnan puolesta puhuu se, että CISGIN edeltäjän eli vuoden 1964 Haagin konvention (Uniform Law for the International Sale of Goods, ULIS) 10 artiklassa on nimenomaisesti todettu, että sopimuksen tekemisen ajankohta on ratkaiseva. Lisäksi ranskan-, espanjan- ja venäjänkielisissä yleissopimuksen teksteissä menneen ajan aikamuodon käyttö viittaisi siihen, että sopimuksen tekohetki on merkityksellinen ajankohta ennakoitavuuden arvioimiseksi.⁹⁷ Myös vahingonkorvausta koskevalla CISG 74 artiklalla on perusteltu sitä näkökantaa, jonka mukaan sopimuksen tekohetki on ratkaiseva ajankohta ennakoitavuuden arvioinnille. CISG 74 artiklan mukaan vahingonkorvaus ei saa olla suurempi kuin se vahinko, jonka sopimusta rikkonut osapuoli sopimusta tehtäessä ennakoiti tai jonka hänen olisi pitänyt ennakoida voivan seurata sopimusrikkomuksesta niiden tosiasioiden tai seikkojen valossa, jotka hän silloin tunsii tai jotka hänen olisi pitänyt tuntea. Jacob Ziegelin mukaan olisi epä johdonmukaista, jos sopimuksen purkamiseen oikeuttavaa perustetta pidettäisiin liian etäisenä vahingonkorvauksen vaatimiselle⁹⁸.

Sopimusrikkomuksen perusluonne liittyy sopimuksessa esitettyihin odotuksiin eli sopimuksentekohetkeen. Tarkasteltavan mukaan sopimusrikkomus on olennainen, jos velkoja

---

⁹¹ Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 138.

⁹² Tapaus Serbia 15.6.2010 Serbian Chamber of Commerce ja Helsingin HO 04.06.2015 811, S 14/2506.

⁹³ HE 198/1986 vp, s. 14.

⁹⁴ Enderlein – Maskow 1992, s. 115; Magnus 2009, s. 324 ja Schroeter/Schwenzer 2016, s. 434-435.

⁹⁵ Koch 1999, s. 335-336.

⁹⁶ HE 198/1986 vp, s. 14.

⁹⁷ Koch 1999, s. 266.

⁹⁸ Ziegel 1984, s. 20.

olisi tulevasta sopimusrikkomuksesta tietäessään jättänyt sopimuksen tekemättä eikä olisi tyytynyt virheen oikaisusta, hinnanalennuksesta tai vahingonkorvauksesta seuraavaan lopputulokseen.⁹⁹ Sopimuksen solmimishetkellä ennakoitava vastuu voi olla monesti sitoutumisharkinnan kannalta merkittävä seikka. Ennakoitavuusarvioinnin kohdentumista sitoutumisajankohtaan voidaan perustella sillä, että tällöin odotettavissa oleva korvausvastuun määrä vaikuttaa velallisen sitoutumisensa edellytyksenä pitämään vastasuoritukseen.¹⁰⁰

Kun huomioidaan se, ettei kauppalakia tai CISGiä säädettäessä vahvistettu viittausta sopimuksen tekohetkeen, saattaa olla mahdollista huomioida myös tieto, joka on saatu sopimuksen tekemisen jälkeen¹⁰¹. Osassa näkökannoissa on katsottu jopa, että sopimusrikkomuksen ajankohta on merkityksellinen¹⁰². Tapauksessa Italia 20.3.1998 Corte di Appello di Milano (Italdecor v. Yiu's Industries) tuomioistuin piti toimitusaikaa olennaisena sopimusehtona, vaikka ostaja oli ilmoittanut toimituksen välttämättömän määräajankohdan vasta sopimuksenteon jälkeen. Käsitykseni mukaan sopimuksenteon jälkeen saatu tieto huomioitiin, sillä myyjällä oli riittävät mahdollisuudet mukauttaa suorituksensa. Tämä tulkinta on mielestäni oikea, kun huomioidaan CISG 7(1) artiklassa säädetty tavoite edistää vilpittömässä mielessä toimimista. Jos sopimusta rikkoneen osapuolen ei pitäisi missään tilanteessa huomioida sopimuksenteon jälkeisiä tietoja, ei tämä mielestäni edistäisi vilpittömässä mielessä toimimista.

Ennakoitavuuden arvioinnin rajoittaminen ainoastaan sopimuksen tekohetkeen ei ole mielestäni perusteltua sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa. Tämä voisi johtaa toisinaan kohtuuttomiin lopputuloksiin. Nähdäkseni ennakoitavuuden arvioinnissa lähtökohtana tulee soveltaa sopimuksen tekohetkeä. Kauppalakiin tai CISGiin ei ole sisällytetty nimenomaista viittausta siitä, että ainoastaan sopimuksen tekohetken tulisi olla ratkaiseva ennakoitavuuden arvioinnissa. Mielestäni tämä puoltaa sitä, että sopimuksenteon jälkeisiin tietoihin voidaan kiinnittää huomiota. Sopimusrikkomuksen seurausten ennakoitavuuden arvioinnissa tulisi mielestäni soveltaa tapauskohtaista harkintaa. Jos sopimuksenteon jälkeiset tiedot olisivat aina ratkaisevia, voisi vastapuoli tarkoituksellisesti salata tietoa sopimusneuvotteluissa ja tuoda sen ilmi vasta sopimuksenteon jälkeen. Sopimusosapuolet voivat selventää ennakoitavuuden arviointia täsmentämällä ajankohdan, jonka jälkeen saatuja

---

⁹⁹ Lehrberg 1987, s. 426 ja Hemmo 2011, s. 356. Oikeuskäytännöstä voidaan mainita tapaukset Helsingin HO 4.7.2002, S 00/3027 ja Turun HO 19.04.2013 830, S 12/1612

¹⁰⁰ Hemmo 1994, s. 194-195.

¹⁰¹ Will/Bianca – Bonell 1987, s. 221; Bridge 1999, s. 86 ja Ramberg – Herre 2009, s. 184-185.

¹⁰² Shen 1997, s. 12-13 ja Ferrari 2006, s. 500. Oikeuskäytännöstä voidaan mainita tapaus KKO 1991:153.

tietoja ei huomioida. Sopimusoapuoleet voivat myös sopia, että sopimuksenteon jälkeiset tiedot ovat merkityksellisiä. Jos osapuoleet eivät täsmennä ajankohtaa, mahdollisessa riitatapauksessa on kysymys tuomioistuimen harkinnasta.¹⁰³

4. Virheen olennaisuuden arviointi

4.1 Tavarankäyttökelpoisuus

4.1.1 Tavanomainen käyttötarkoitus

Kauppalaisissa ja CISG:ssä on oletussäännökset tavarankäytön sopimuksenmukaisuuden arviointiin. (KL 17 § ja CISG 35 artikla) Sekä kauppalain että CISG:n virhesäännöksiä sovelletaan toissijaisesti eli vasta silloin, kun tavarankäytön vaatimuksia ei voida määrittää sopimuksesta. Tavarankäytön on lajiltaan, määrältään, laadultaan, muilta ominaisuuksiltaan ja pakkaukseltaan vastattava sitä, mitä voidaan katsoa sovitun. (KL 17.1 § ja CISG 35(1) artikla) Jos muusta ei voida katsoa sovitun, tavarankäytön tulee: 1) soveltua tarkoitukseen, johon sellaisia tavaroita yleensä käytetään; 2) soveltua siihen erityiseen tarkoitukseen, johon tavaraa oli tarkoitettu käyttää, jos myyjän on kaupantekohetkellä täytynyt olla selvillä tästä tarkoituksesta ja ostajalla on ollut perusteltua aihetta luottaa myyjän asiantuntemukseen ja arviointiin¹⁰⁴; 3) vastata ominaisuuksiltaan sitä, mihin myyjä on viitannut esittämällä näytteen tai mallin; sekä 4) olla pakattu tavankäytön mukaisella tai muuten sopivalla tavalla, jos pakkaus on tarpeen tavarankäytön säilyttämiseksi tai suojaamiseksi. (KL 17.2 §) Jos tavara poikkeaa siitä, mitä 1 tai 2 momentissa säädetään, siinä on virhe. (KL 17.3 §) Kauppalain virhesäännökset vastaavat pitkälti CISG:n määräyksiä¹⁰⁵. Kauppalain ja CISG:n virhesäännökset eivät ole tyhjentäviä. On mahdollista, että ostajan tulee sopimuksen mukaan täsmentää tavarankäytön ominaisuudet. (KL 60 § ja CISG 65 artikla) Jos ostaja on laiminlyönyt spesifikaation antamisen, myyjä voi tällöin usein oikaista sopimusrikkomuksen eli tehdä spesifikaation itse. Tällaisessa tilanteessa ostajan laiminlyönti ei ole olennainen sopimusrikkomus.¹⁰⁶

KL 17.2 §:n 1) kohdan ja CISG 35(2)(a) artiklan perusteella tavarankäytön tulee soveltua siihen tarkoitukseen, johon vastaavanlaisia tavaroita yleensä käytetään. Tavaralla on oltava sellaiset ominaisuudet, joita tavarankäytön tavankäytön käyttötarkoitus edellyttää.¹⁰⁷ Tavaralla ei saa olla sellaisia ominaisuuksia, jotka tekevät sen jossakin suhteessa käyttötarkoitukseensa

---

¹⁰³ Babiak 1992, s. 123-124.

¹⁰⁴ KL 17.2 §:n 1 ja 2 kohdasta voidaan käyttää myös nimitystä tarkoitusero.

¹⁰⁵ HE 93/1986 vp, s. 23.

¹⁰⁶ Puola 28.11.2013 Supreme Court of Poland.

¹⁰⁷ Näitä ominaisuuksia kutsutaan ydinominaisuuksiksi.

soveltumattomaksi¹⁰⁸. Jos kaupan kohteena on tavara, jota voidaan käyttää useisiin eri tarkoituksiin, sen tulee soveltua kaikkiin näihin tarkoituksiin. Tavarán tulisi olla kaikilta ominaisuuksiltaan yhtä hyvä kuin vastaavanlaiset tavarat normaalisti.¹⁰⁹ Sopimuksenmukaiset dokumentit voivat olla myös edellytys tavarán käyttämiselle tai hyödyntämiselle. Sopimuksenvastaiset dokumentit voivat johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen.¹¹⁰

Jos sopimusosapuolet eivät ole sopineet tavarán erityisestä käyttötarkoituksesta, lähtökohtana on se, että tavarán tulee soveltua sen tavanomaiseen käyttötarkoitukseen. Mahdollisessa virhetilanteessa on tarpeellista arvioida virheen luonnetta ja tekeekö se tavarasta soveltumattoman käyttötarkoitukseensa. Käyttökelpoisuuden arvioinnissa voidaan huomioida käytettävyyden kesto ja käyttöturvallisuus¹¹¹. Tapauksessa Vaasan HO 06.03.1997 342, S 96/435 kenkien nauhahakaset eivät pysyneet kiinni itse kengässä, vaan irtosivat kankaasta. Tavarassa oli virhe, koska kengät eivät kestäneet normaalia käyttöä ilman hakasten irtoamista. Nauhakengät olivat käyttökelvottomia, kun nauhoja ei voinut kiinnittää. Kyse oli olennaisesta virheestä, kun kenkiä ei voinut käyttää tavanomaiseen tarkoitukseen. Mahdollisessa virhetilanteessa pitää arvioida sitä, onko kohtuullista odottaa ostajan hyödyntävän vaatimustenvastaisia tavaroita. Tapauksessa Saksa 5.4.1995 Landgericht Landshut oli kysymys urheiluvaatteiden toimituksesta ja kolmesta vaatimustenvastaisuudesta: väristä, kutistumisesta ja määrästä. Tapauksessa katsottiin, että ostajalle aiheutuisi olennaista haittaa, koska urheiluvaatteet kutistuivat noin 10-15 %:a pesun jälkeen. Pesun seurauksena urheiluvaatteet kutistuivat yksi tai kaksi kokoa. Urheiluvaatteita ei olisi voinut käyttää enää sen jälkeen, kun ne oli pesty ensimmäisen kerran. Kysymyksessä oli olennainen sopimusrikkomus. Käyttökelvotonta tavaraa pidetään olennaisena sopimusrikkomuksena¹¹², ellei tarkoituksena ole ollut ostaa juuri sellaista tavaraa.

On mahdollista, ettei kysymys ole olennaisesta sopimusrikkomuksesta, jos ostaja voi lopulta hyötyä viallisista tavaroista¹¹³. Tästä vaatimuksesta on käytetty myös nimitystä kohtuullisen käytön -kriteeri (reasonable use criterion)¹¹⁴. Korvaavia keinoja hyötyä tavarasta voivat olla

---

¹⁰⁸ HE 93/1986 vp, s. 60.

¹⁰⁹ HE 93/1986, s. 61 ja HE 198/1986 vp, s. 19.

¹¹⁰ Saksa 20.9.1995 Oberlandesgericht Nürnberg; Espanja 12.2.2002 Audiencia Provincial de Barcelona (Comercial San Antonio, S.A. v. Grupo Blocnesa, S.L.) ja Ukraina 5.7.2005 (välimiesmenettely).

¹¹¹ Kivivuori 1997, s. 61 ja Helsingin HO 10.1.2002, S 00/3535.

¹¹² Sveitsi 21.2.2005 Kantonsgericht Wallis, Saksa 14.12.2006 Oberlandesgericht Koblenz; Kiina 26.12.2005 CIETAC ja Espanja 25.7.2014 Juzgado de Primera Instancia no. 3 de Tudela (Navarra).

¹¹³ Tapaukset Saksa 18.1.1994 Oberlandesgericht Frankfurt; Sveitsi 30.11.1998 Handelsgericht Zürich; Saksa 23.1.2004 Oberlandesgericht Düsseldorf ja Saksa 24.9.2014 Bundesgerichtshof.

¹¹⁴ Huber – Mullis 2007, s. 230 ja Huber 2011, s. 151.

esimerkiksi vaihtoehtoiset käyttötavat tai tavaran jälleenmyynti. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että virheellisten tavaroiden pitäisi olla käytännössä hyödyttömiä, jotta kysymys olisi olennaisesta sopimusrikkomuksesta¹¹⁵. Mielestäni kysymys voi olla olennaisesta sopimusrikkomuksesta, vaikka tavarasta olisi mahdollista hyötyä. Esimerkiksi pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettu kone voisi toimia jatkuvasti alle sovitun suorituskyvyn. Tällaisessa tilanteessa sopimuksen purkaminen voi olla perusteltua, vaikka sopimuksesta olisikin mahdollista hyötyä. Oikeuskäytännössä on ollut useita tapauksia, joissa jokin puuttuva ominaisuus tai laatuvaatimus ei ole täyttänyt olennaista sopimusrikkomusta. Tapauksessa Saksa 27.2.2002 Landgericht München ostaja oli hankkinut toimistoonsa moottorin avulla pyöriviä karttapalloja. Tavarat hankittiin sisustustarkoitukseen. Pyörimisominaisuuden puuttumista ei pidetty olennaisena sopimusrikkomuksena, sillä karttapallot olivat käyttökelpoisia sisustuksessa ilman ominaisuutta. Tapauksissa Helsingin HO 06.06.2002 1809, S 00/1039 ja Kouvolan HO 22.09.2004 1135, S 03/1118 ostaja oli etsinyt kolaroimatonta autoa. Molemmissa tapauksissa kaupan kohteena ollut auto osoittautui kolaroiduksi. Autoissa ei kuitenkaan ilmennyt merkittäviä auton rakenteeseen liittyviä kolarista johtuneita vikoja. Autoissa todetuilla vioilla ei katsottu olevan sellaista olennaista merkitystä autojen käytettävyyteen, jotta KL 39 §:n edellytykset kaupan purkamiselle olisivat täyttyneet. Autot olivat virheistä huolimatta käyttökelpoisia. Mielestäni sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa on keskeistä tarkastella sitä, mikä on ominaisuuden vaikutus sopimusintressin toteutumiseen¹¹⁶.

Tavanomainen käyttötarkoitus saattaa estyä tilanteessa, jossa kolmas henkilö omistaa tavaran tai immateriaalioikeus estää tavaran käyttämisen. (KL 41 §, CISG 41 ja 42 artikla) Oikeudellisessa virheessä tavaraa rasittaa sivullisen omistus-, pantti- tai muu oikeus eikä sopimuksesta seuraa, että ostajan on vastaanotettava tavara sivullisen oikeudesta johtuvien rajoituksin. Immateriaalioikeudet tarkoittavat varallisuusarvoisia yksinoikeuksia (esimerkiksi patentti ja tavaramerkki), jotka oikeuttavat hyödyntämään oikeuden suojaamaa kohdetta. Ostaja voi vaatia oikeudellisesta virheestä johtuvia seuraamuksia myös silloin, kun sivullinen väittää, että hänellä on KL 41 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeus, ja väitteelle on todennäköisiä perusteita. (KL 41.3 §) Sivulliselle kuuluva oikeus tavaraan muodostaa pääsääntöisesti olennaisen sopimusrikkomuksen, mikäli ostaja ei ole suostunut tällaiseen eikä myyjä korjaa asiaa kohtuullisessa ajassa¹¹⁷. Jos sivullinen esittää ostajalle tavaraa koskevia vaatimuksia, jotka eivät ole ilmeisen perusteettomia, ostajan ei tarvitse kantaa sitä riskiä, mikä näitä

---

¹¹⁵ Andersen – Mazzotta – Zeller 2010, s. 246.

¹¹⁶ Ks. esimerkiksi tapaus Turun HO 20.3.2008, S 06/2673.

¹¹⁷ Ramberg – Herre 2009, s. 289 ja Müller-Chen/Schwenzer 2016, s. 781.

vaatimuksia koskevasta mahdollisesta oikeudenkäynnistä aiheutuisi.¹¹⁸ Tapauksessa KKO 1990:147 kolmas henkilö oli ilmoittanut ostajalle, että kaupan kohteena olleet maatalouskoneet loukkasivat sen patenttia. Ostaja sai purkaa kaupan, kun kolmas henkilö esitti todennäköisiä perusteita väitteensä tueksi ja myyjä laiminlöi kohtuullisessa ajassa täyttää lupauksensa saattaa patenttiasia kuntoon.

Jos tavarat on ostettu tuotantotarkoitukseen, on mahdollista, että tavaroita voidaan virheellisyydestä huolimatta käyttää joidenkin muiden tuotteiden valmistukseen. Tätä ei mielestäni tulisi pitää olennaisena sopimusrikkomuksena. Tapauksessa Sveitsi 30.8.2007 Kantonsgericht Zug oli toimitettu GMS-moduuleja. Ostajan mukaan moduuleissa oli virhe, sillä ne kaikuivat eikä niiden äänenvoimakkuutta voitu säätää. Tuomioistuin korosti, että sopimuksen purkaminen on mahdollista vain, jos tavaran muu käyttö, joka on tavanomaisen liiketoiminnan mukaista, osoittautuu mahdottomaksi tai sitä ei voida kohtuudella vaatia. Sopimuksen purkaminen ei ollut mahdollista, sillä ostaja pystyi liittämään moduulit yksinkertaisempaan laitteeseen ilman äänenvoimakkuuden säätämistä. Vastaavanlainen tapaus on Saksa 12.3.2001 Oberlandesgericht Stuttgart, missä ostaja tilasi omenatuoremehutiivistettä. Sokeroidun mehutiivisteiden toimittaminen ei johtanut olennaiseen sopimusrikkomukseen, sillä siitä voitiin valmistaa mehujuomaa tuoremehun sijaan.

Kauppahinnalla voi olla vaikutusta arvioitaessa, minkä laatuinen tavaran pitäisi olla ja onko virhe olennainen.¹¹⁹ Jos tavara myydään verrattain uutena ja kauppahinta on ollut korkea, voidaan edellyttää, ettei tavarassa ole sellaisia virheitä, joista aiheutuisi merkittäviä korjauskustannuksia¹²⁰. Tapauksessa Espanja 14.7.2009 Audiencia Provincial Madrid toimitettiin 198 000 erityispiirteillä valmistettua Portugalin lippua ostajalle. Lipuissa oli muun muassa repeytyneitä reunoja, epäyhtenäistä kangasta ja jalkapallopelaajien allekirjoitusten viallisia tulostuksia. Tuomioistuin huomioi lippujen vikoja arvioidessaan niiden alhaisen hinnan ja sen seikan, että ne oli tarkoitettu pelkästään myynninedistämistarkoitukseen. Kyse ei ollut olennaisesta sopimusrikkomuksesta, mutta virheet johtivat hinnanalennukseen.

Tavaran laatu voi poiketa sovitusta niin paljon, että toimitusta on pidettävä myyjän erehdyksenä. Tällainen tilanne voi olla kysymyksessä silloin, kun myyjä toimittaa dieselöljyä bensiinin sijasta tai jauhoja kahvin sijasta. Myyjä joutuu vastuuseen oikeanlaatuisen tavaran

---

¹¹⁸ Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 113.

¹¹⁹ Saksa 1.2.1995 Oberlandesgericht Oldenburg ja Kouvolan HO 10.04.1996 589, S 95/588.

¹²⁰ Aaltonen 1978 ja Sisula-Tulokas 1992, s. 79-80.

toimittamisen viivästyisestä.¹²¹ CISGiä sovellettaessa väärän tavaran toimittamista (aliud-suoritus) on pidetty virheenä eikä viivästyksenä¹²². Mielestäni täysin eri tavaran toimittamista tulisi voida pitää olennaisena sopimusrikkomuksena. Eri tavaran toimittaminen voi johtaa siihen, ettei sopimuksen tarkoitus toteudu.

4.1.2 Nimenomainen käyttötarkoitus tai laatuvaatimus

Tavara on voitu hankkia KL 17.2 §:n 2) kohdan tai CISG 35(2)(b) artiklan mukaisesti erityiseen käyttötarkoitukseen. Tällöin tavaran on sovellettava sellaiseen erityiseen käyttötarkoitukseen, joka sopimusta tehtäessä oli tai jonka täytyy olettaa olleen myyjän tiedossa. Myyjä ei ole vastuussa tavaran soveltuvuudesta tällaiseen erityiseen käyttötarkoitukseen, jos ostaja ei ole jättänyt asiaa myyjän asiantuntemuksen ja arvioinnin varaan tai jos hänellä ei ole ollut perusteltua aihetta näin tehdä.¹²³

Erityiseen käyttötarkoitukseen tulevien tavaroiden osalta sovitaan mahdollisesti määräytyistä laatuvaatimuksista, joita tavaralla pitää olla. Tavaralta edellytettävät ominaisuudet voivat perustua myös myyjän esittämään näytteeseen tai malliin. [KL 17.2 §:n 3) kohta ja CISG 35(2)(c) artikla] Ennen kauppaa annetut tiedot tavaran käyttötarkoituksesta ja sopimustekstin sisältö voivat osoittaa, että vastapuolen on täytynyt käsittää, että sopimusrikkomus on olennainen¹²⁴. Varsinkin jos sopimuksessa on korostettu, että määrättyjen laatuvaatimusten tai ominaisuuksien noudattaminen on ehdottoman tärkeää, ovat sopimusrikkomuksen seuraukset todennäköisesti ennakoitavissa.¹²⁵ Pieni väriero voi olla ostajalle olennainen, jos hän on tehnyt täydennysoston ja edellyttää, että värin on oltava sama kuin aikaisemmin ostetuissa tuotteissa¹²⁶. Jos kysymys on seikasta, joka sinänsä on hyvin olennainen, voi pienikin poikkeama täyttää olennaisuusvaatimuksen. Tavaroiden laatuun tai ominaisuuksiin liittyviä olennaisia sopimusrikkomuksia ovat olleet esimerkiksi alumiinin täsmällinen paksuus¹²⁷, ohran

---

¹²¹ Routamo – Ramberg 1997, s. 140 ja 142. KL 43.2 §:n mukaisissa tilanteissa sovelletaan virhettä koskevia säännöksiä.

¹²² Tapaus Saksa 3.4.1996 Bundesgerichtshof; Honnold 1999, s. 314 ja Koch/Felemegas 2007, s. 182-183.

¹²³ HE 93/1986 vp, s. 61 ja HE 198/1986 vp, s. 19.

¹²⁴ Tapaus Espanja 30.7.2010 Audiencia Provincial de Navarra ja Helsingin HO 20.08.2015 1150, S 14/913.

¹²⁵ Tapauksessa Kiina 24.7.2007 CIETAC sopimuksessa oli asetettu selvät vaatimukset etikettipainokoneen ydinominaisuuksille. Ostajalle aiheutunut haitta oli ennakoitavissa myyjälle.

¹²⁶ HE 93/1986 vp, s. 99 ja Routamo – Ramberg 1997, s. 281.

¹²⁷ Tapaus Kiina 30.10.1991 CIETAC. Sopimuksen mukaan oli toimitettava alumiinia, jonka paksuus on 0.0125 +/- 0.0001 tuumaa. Toimitettu alumiini oli 0.0118 tuumaa, mikä tulkittiin olennaiseksi sopimusrikkomukseksi.

laatu¹²⁸, ranskalaisen konjakin tuotemerkki¹²⁹, auton valmistusvuosi¹³⁰, ilmalämpöpumpun tavoitelämpötila¹³¹ ja ihonhoitotuotteen vitamiinipitoisuus¹³².

Kauppalaissa on nimenomainen säännös myyjän vastuusta tavaraa koskevista tiedoista. (KL 18 §) Vaikka CISG:ssä ei ole vastaavaa säännöstä markkinointitiedoista, ei tämä tarkoita sitä, etteikö myyjällä olisi vastuuta markkinointitiedoista. Myyjän markkinoinnissa antamat tiedot on tulkittu oikeuskäytännössä nimenomaisiksi laatuvaatimuksiksi. Tapauksessa Saksa 19.12.2012 Oberlandesgericht Koblenz myyjän Internet-mainos oli luvannut generaattorin tehoksi vähintään 300 kVA:a, mutta se saavutti vain 250 kVA:n tehon. Alhaisemman tehokkuuden vuoksi generaattoria pidettiin virheellisenä, sillä se ei olisi kyennyt varmistamaan ostajan toiminnassaan tarvitsemaa tehoa. Ostajalla oli oikeus odottaa generaattoria, jonka teho on vähintään 300 kVA. Kysymys oli olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Vastaavankaltainen tapaus oli Espanja 28.4.2004 Audiencia Provincial de Barcelona. Myyjän tuotekatalogi takasi metallikansien kestävyudeksi 40 tonnia ja asiantuntijoiden mukaan tähän liittyi +/- 3 tonnin poikkeama. Ostajalle toimitettujen metallikansien kestävyys oli 25-35 tonnia. Tämä tulkittiin olennaiseksi sopimusrikkomukseksi. Markkinointi-informaatio vaikuttaa usein ostopäätökseen, joten tällaiselle informaatiolle on perusteltua antaa merkitystä.

Olennaista sopimusrikkomusta arvioitaessa on tärkeää arvioida, vaarantuuko sopimuksen tarkoitus sopimusrikkomuksen seurauksena. Tässä arvioinnissa voidaan kiinnittää huomiota virheen luonteeseen ja vakavuuteen. Tapauksessa Kiina 14.1.2004 CIETAC arvioitiin, että sopimuksen tarkoituksena oli ostaa painokone vähintään 0,03 millimetrin tarkkuudella eikä konetta hankittu tavalliseen liiketoimintatarkoitukseen. Myyjän toimittama kone saavutti 0,07 millimetrin tarkkuuden eli kone soveltui tavanomaisiin liiketoimintatarkoituksiin. Sopimuksen tarkoituksen ei katsottu toteutuneen ja kyseessä oli olennainen sopimusrikkomus. Myös tapauksessa Saksa 15.9.1997 Landgericht Heilbronn ostajalla oli oikeus purkaa sopimus olennaisen sopimusrikkomuksen perusteella. Vaikka konetta olisi voitu käyttää, ratkaiseva merkitys oli sillä, että ostaja oli nimenomaisesti tilannut korkean teknologian prototyypin

---

¹²⁸ Tapaus Itävalta 10.12.1997 Schiedsgericht der Börse für landwirtschaftliche Produkte in Wien.

¹²⁹ Tapauksessa Kiina 25.12.2008 Shanghai First Intermediate People's Court (Shanghai Anlili International Trading Co. Ltd. v. J & P Golden Wings Corp.) sopimuksessa katsottiin nimenomaisesti sovitun, mitä laatua konjakin piti vastata. Sovittua huonomman laadun toimittamista pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena.

¹³⁰ Tapaus Venäjä 21.12.2004 välimiesmenettely 39/2003. Myyjän piti toimittaa ostajalle ajoneuvo, jota ei ole valmistettu ennen vuotta 1988. Myyjä toimitti vuonna 1981 valmistetun ajoneuvon, mitä pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena.

¹³¹ Turun HO 21.11.2013 2112, S 13/708.

¹³² Tapaus Suomi 30.6.1998 Helsingin hovioikeus. A-vitamiinipitoisuuden olisi pitänyt olla välillä 1000-3000 IU/gramma, kun toimitetuissa tavaroissa se oli 340-750 IU/gramma. Tätä pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena. IU on kansainvälinen yksikkö, joka kuvaa farmakologisten aineiden tehoa.

saadakseen paremman suorituskyvyn ja kilpailuedun kuin nykyisillä koneilla. Kone ei pystynyt suorittamaan sopimuksessa edellytettyä toimenpidettä. Tapauksessa Tanska 19.10.2007 Rettin i København myyjä oli taannut kilpailutarkoitukseen myydyn ponin olevan täysin terve. Vakava ja parantumaton vaurio nivelessä johti olennaiseen sopimusrikkomukseen.¹³³ Sopimuksen purku oli mielestäni perusteltua mainituissa tapauksissa, sillä sopimusintressi oli menetetty.

Sopimosapuolen käyttäytyminen voi osoittaa, ettei ehdolla ole tosiasiaa olennaista merkitystä. Tapauksessa Sveitsi 23.9.2013 Bundesgericht oli sovittu, että valssilangan vetolujuuden pitää olla vähintään 400 megapascalia. Tästä poikkeaminen ei johtanut olennaiseen sopimusrikkomukseen. Syynä tähän oli se, että myyjä oli ehdottanut tätä ominaisuutta eikä ostaja. Lisäksi ostaja oli ollut valmis pysymään sopimuksessa hinnanalennusta vastaan. Olennaista sopimusrikkomusta arvioitaessa on mielestäni tärkeää huomioida se, kuinka suuri merkitys sopimusrikkomuksella tosiasia on.

4.1.3 Terveyshaitta ja puutteellinen turvallisuus

Kauppalain esitöiden mukaan ostajalla on yleensä oikeus edellyttää, että tavara – ainakin jos se on uusi – vastaa ominaisuuksiltaan laissa, asetuksessa tai viranomaisen päätöksessä määrättyjä vaatimuksia, jotka on annettu tavaraturvallisuuden varmistamiseksi tai muussa vastaavassa tarkoituksessa. Jos tavara esimerkiksi on käyttöturvallisuudeltaan puutteellinen, se voi tästä syystä olla tarkoitukseensa soveltumaton, vaikka tavara muutoin olisikin toimiva.¹³⁴ CISGiä sovellettaessa on katsottu, että ostajan sopimusvaltiossa sovellettavat vaatimukset on otettava huomioon vain, jos ne ovat voimassa myös myyjän sopimusvaltiossa, ostaja ilmoitti määräyksistä luottaen myyjän asiantuntemukseen tai myyjä oli tietoinen niistä erityisten olosuhteiden perusteella.¹³⁵

Kauppalain tai CISGIN säännöksissä tai esitöissä ei ole erityistä viittausta terveyshaittaan osana olennaisuusarviointia. Terveyshaitta voi olla silti merkittävä tekijä arvioitaessa virheen merkitystä irtaimen kaupassa. Virheellinen tai puutteellisesti pakattu elintarvike voi esimerkiksi sisältää sellaista ainetta, joka voisi aiheuttaa terveyshaittaa¹³⁶. Terveysuojelulain (19.8.1994/763) 1.2 §:n mukaan terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavaa sairautta,

---

¹³³ Vastaavanlaisia tapauksia ovat Vaasan HO 13.10.1993 1997, R93/169; Vaasan HO 26.01.1996 128, S 95/231; Tanska 7.12.2012 District Court Horsens ja Kouvolan HO 24.04.2014 275, S 13/882.

¹³⁴ HE 93/1986 vp, s. 60-61.

¹³⁵ Tapaukset Saksa 8.3.1995 Bundesgerichtshof; Yhdysvallat 17.5.1999 District Court [Louisiana] (Medical Marketing v. Internazionale Medico Scientifica) ja Itävalta 13.4.2000 Oberster Gerichtshof.

¹³⁶ KKO 2001:77. Puutteellinen pakkaus teki elintarvikkeista syömäkelvottomia. Virhe oli olennainen.

muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka vähentää väestön tai yksilön elinympäristöjen terveellisyyttä. Lain esitöissä on tarkennettu, että terveyshaitalla tarkoitetaan myös pitkäaikaista tai lyhytaikaista altistumista terveydelle vaaralliselle kemialliselle aineelle siinä määrin, että sairauden tai muun terveyshaitan syntyminen on mahdollista¹³⁷. Tavarankäyttämiseen voi liittyä mahdollisia terveyshaittoja, vaikka tavara itsessään olisi virheetön. Tällöin ei ole kysymys sopimusrikkomuksesta. Tavarankäytöstä aiheutuvalle terveyshaitalle voi olla merkitystä olennaisuutta arvioitaessa, jos tavarankäytöstä aiheutuva terveyshaitta on seurausta virheestä. Tapauksessa Vaasan HO 11.12.1996 1875, S 96/619 asuntovaunun kauppa yritettiin purkaa vetoamalla siitä aiheutuvaan terveyshaittaan. Purkuoikeutta ei katsottu olevan, vaikka sieni-itiöpesäkkeiden määrä asuntovaunun sisäilmassa oli hieman tavallista suurempi. Nähdäkseni purkukynnys olisi täyttynyt mahdollisen terveyshaitan perusteella, jos kauppa ei olisi tehty sellaisena kuin se on -ehdolla.

Irtaimen kauppa koskevassa oikeuskäytännössä on ollut useita tapauksia, joissa arvioitiin puutteellisen turvallisuuden merkitystä. Tuotevastuulain (17.8.1990/694) esitöissä kuvataan eritellysti seikkoja, joita voidaan ottaa huomioon arvioitaessa turvallisuutta. On huomattava, että tuotevastuulain mukaisen tuotteen turvallisuuden arviointi ei ole kuitenkaan sidoksissa kauppalaian virhekäsittelyyn. Irtaimen kauppa koskevien sääntöjen mukaan virheenä pidettävä seikka ratkeaa ensikädessä osapuolten sopimuksen perusteella. Tuotevastuulaissa tarkoitettu puutteellinen turvallisuus yleensä merkitsee myös sopimusoikeudellista virhettä¹³⁸. Turvallisuutta arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, täytyvätkö viranomaisien vahvistamat turvallisuusvaatimukset. Lisäksi tulisi ottaa huomioon muun muassa tuotteen odotettavissa oleva käyttö ja se, että eräillä tavaroilla tai tuotteilla on oltava vaarallisia ominaisuuksia, jotta ne voisivat täyttää tarkoituksensa. Veitsen on esimerkiksi oltava terävä.¹³⁹

Olennaisen sopimusrikkomuksen kynnys on täyttynyt oikeuskäytännössä usein silloin, kun tavaroiden käyttö on osoittautunut vaaralliseksi puutteellisen turvallisuuden vuoksi tai tavara ei ole ollut turvallisuusmääräysten mukainen. Tapauksessa Vaasan HO 22.05.2014 408, S 13/406 nosturin käytön ei katsottu olevan turvallista edes korjausyritysten jälkeen. Tapauksessa Turun HO 14.01.2009 48, S 07/2279 koneen hydraulisessa painonkevennysjärjestelmässä oleva vika oli hengenvaarallinen. Purkukynnys täyttyi molemmissa tapauksissa. Puutteelliselle turvallisuudelle on annettu merkitystä myös kansainvälisessä oikeuskäytännössä. Tapauksessa

---

¹³⁷ HE 42/1994 vp, s. 18.

¹³⁸ Wilhemsson – Rudanko 2004, s. 146.

¹³⁹ HE 119/1989 vp, s. 45.

Ranska 4.6.2004 Cour d'appel de Paris ostaja hankki 15 000 painekeitintä tarkoituksena palkita lojaaleja asiakkaita. Toimituksen jälkeen osa tavaroista osoittautui käytössä vaarallisiksi. Olennaisen sopimusrikkomuksen katsottiin olevan kysymyksessä, kun viallisia painekeitimiä oli myyjän kertomuksen mukaan lähes kolmannes toimitetuista ja kun otettiin huomioon tavaroiden luonne sekä niiden käytön edellyttämä turvallisuus. Myyjä ei pystynyt myöskään osoittamaan luotettavaa tapaa tunnistaa virheellisiä tuotteita. Tapauksessa Sveitsi 19.4.2007 Pretore del Distretto di Lugano lasten kiipeilyrakennelmaa ei voitu käyttää, sillä se ei ollut sovellettavien teknisten ja turvallisuusmääräysten mukainen. Ulkonevat ruuvit aiheuttivat ilmeisen turvallisuusriskin. Myyjä ei ollut toimittanut myöskään turvallisuustodistusta eikä valmistajan testiraporttia. Vähimmäisturvallisuusmääräysten noudattamatta jättäminen teki tavarasta kaupalliseen tarkoitukseen soveltumattoman. Kyse oli olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Terveysten ja turvallisuuteen liittyvät seikat voivat saada painoarvoa arvioitaessa tavarankäyttökelpoisuutta erityisesti silloin, kun virhe ei ole korjattavissa. Terveysten ja turvallisuuteen liittyville näkökohdille on annettu painoarvoa erityisesti eurooppalaisessa oikeuskäytännössä.¹⁴⁰ Euroopan unionissa on harmonisoitu tuotteiden turvallisuus-, terveys- ja ympäristövaatimuksia. Jos kaupan molemmat osapuolet ovat Euroopan unionin jäsenvaltioista, on harmonisoitua sääntelyä noudatettava.

4.2 Virheen vaikutus jälleenmyyntitoiminnassa

4.2.1 Jälleenmyyntikelpoisuus

Arvioitaessa sitä, voidaanko ostajan kohtuullisesti odottaa myyvän virheelliset tavarat, on otettava huomioon se, onko ostaja tavaroiden jälleenmyyjä, tuottaja vai loppukäyttäjä. Jälleenmyyntiä ei voida usein edellyttää tuottajalta tai loppukäyttäjältä, jotka eivät harjoita kauppaa kyseisillä tavaroilla.¹⁴¹ Käyttötarkoitus, johon tavarat on hankittu, vaikuttaa keskeisesti siihen, millaista haittaa sopimusrikkomus aiheuttaa. Tapauksessa Suomi 31.5.2004 Helsingin hovioikeus (Crudex Chemicals Oy v. Landmark Chemicals S.A.) oli sovittu värittömän fenolin myymisestä. Myyjä oli toimittanut värillistä fenolia. Tapauksessa osoitettiin, että värittömän ja värillisen fenolin käyttötarkoitus eroavat toisistaan ja ettei värilliselle fenolille ollut kysyntää markkinoilla. Sillä seikalla, ettei myyjä tiennyt ostajan jälleenmyyntiin liittyviä ehtoja, ei annettu merkitystä, koska värillisen fenolin rajoitetumpi käyttö ja myynti olivat yleisesti tiedossa. Kyse oli olennaisesta sopimusrikkomuksesta.

---

¹⁴⁰ Alankomaat 23.4.2003 Gerechthof's-Gravenhage; Sveitsi 22.8.2003 Appellationsgericht Basel-Stadt; Saksa 2.3.2005 Bundesgerichtshof ja Espanja 25.5.2012 Audiencia Provincial de Murcia.

¹⁴¹ Tapaus Sveitsi 18.5.2009 Bundesgericht.

Asiakkaiden menettämisen tai maineen heikkenemisen riskille voidaan antaa merkitystä arvioitaessa olennaista sopimusrikkomusta¹⁴². Tapauksessa Itävalta 5.7.2001 Oberster Gerichtshof oli kysymys sopimuksesta, jossa myyjä toimitti ostajalle useita satoja tietokoneen mikroprosessoreita. Loppukäyttäjät palauttivat prosessorit väittäen niitä väärennöksiksi. Tuomioistuin katsoi, että ostaja olisi menettänyt maineensa markkinoilla, jos se olisi vielä jälleenmyynyt mikroprosessorien jäljitelmiä. Kyse oli olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Tapauksessa Saksa 21.11.2007 Oberlandesgericht Koblenz ostaja oli pieni kenkien jälleenmyyjä. Ostaja oli tilannut kenkiä myyjältä. Ostaja sai useita valituksia omilta asiakkailtaan kenkien laadusta. Kenkien liima oli alkanut liueta, nahka säröili sekä sauma ja pohjat olivat irtonaisia. Asiakkaiden ostajalle tekemät valitukset huonolaatuisista kengistä tukivat oletusta siitä, että tämä menettäisi maineensa tai asiakkaiden luottamuksen. Myytyjen kenkien huono laatu antoi perustellun syyn olettaa, että myös myymättä olevat kengät olivat virheellisiä. Ostajalla oli oikeus purkaa sopimus kokonaisuudessaan, vaikka vain osa kengistä oli ilmeisen virheellisiä. Myyjä ei esittänyt sellaista seikkaa, joka olisi kieltänyt tai voinut kumota jäljellä olevien kenkien puutteet. Jos toimitusten välillä olisi ollut laatuero esimerkiksi materiaalimuutoksen tai uuden alihankkijan seurauksena, lopputulos olisi voinut mielestäni olla erilainen. Tällöin sopimusta ei välttämättä olisi purettu kokonaan.

Se seikka, että sopimuksenmukaiset tavarat eivät myy odotetusti, ei ole pätevä peruste purkaa sopimusta. Tapauksen Turun HO 18.12.1996 4265, S 96/1382 perusteluissa katsottiin, että myyntiin otettavien tuotteiden valintariski kuului liikkeenharjoittajalle. Sopimusta tehdessään osapuolet voivat kohdallaan vapaasti arvioida sopimuksen liiketaloudellista kannattavuutta. Liiketaloudessa sopimuksen osapuoli yleensä saa sopimuksesta hyötyä, mutta joutuu toisaalta kantamaan mahdollisen taloudellisen riskin. Tavarahan arvo voi muuttua. Markkinariskit liittyvät kaupankäyntiin ja tämä jälleenmyyjän tulee tiedostaa. Sopimuksen purkamista markkinariskin välttämiseksi on pidetty olennaisena sopimusrikkomuksena¹⁴³.

On mahdollista, että tavaroiden käyttäminen tai jälleenmyyminen aiheuttaisi ostajalle kohtuutonta haittaa. Tapauksessa Kreikka Monomeles Protodikio Thessalonikis 14953/2003 pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena sitä, ettei ostaja pystynyt myymään voitolla toimitettuja ajoneuvojen iskunvaimentimia omille asiakkailleen. Iskunvaimentimet eivät vastanneet sopimuksen sisältöä eivätkä ne sopineet ostajan asiakkaiden ajoneuvoihin, minkä seurauksena asiakkaat palauttivat ostajalle iskunvaimentimet. Se seikka, että tavarat joudutaan

---

¹⁴² CISG Advisory Council Opinion No. 5, kohta 4.3.

¹⁴³ Tapaus Kiina 29.9.2000 CIETAC.

myymään alhaisemmalla hinnalla tai niitä ei voida korjata, ei pidetä itsestään kohtuuttomana haittana¹⁴⁴. Tapauksessa Saksa 3.4.1996 Bundesgerichtshof oli kyse siitä, että hollantilainen myyjä oli myynyt kobolttisulfaattia saksalaiselle ostajalle. Tapauksessa oli sovittu, että tavaroiden on oltava brittiläistä alkuperää ja että myyjän pitäisi toimittaa todistukset alkuperästä ja laadusta. Ostaja vaati sopimuksen purkua, sillä kobolttisulfaatti oli tehty Etelä-Afrikassa ja alkuperätodistus oli väärä. Kyse ei ollut olennaisesta sopimusrikkomuksesta, sillä ostaja ei osoittanut, että kobolttisulfaatin myynti Saksassa tai ulkomailla ei ollut mahdollista tai että tämä olisi aiheuttanut kohtuuttomia vaikeuksia. Tavarahan myyminen mahdollisesti alhaisempaan hintaan ei ollut sellaisenaan kohtuuton vaikeus. Tuomioistuimen mukaan ostaja olisi voinut myös korjata asiakirjavirheet ja korosti sopimuksen purkua viimesijaisena seuraamusvaihtoehtona. Kobolttisulfaatti-tapaus kuvastaa mielestäni hyvin sitä, että sopimusrikkomuksen olennaisuuden arvioinnissa voidaan soveltaa useita punnintakriteerejä. Mielestäni iskunvaimentimia käsitellyt tapaus osoittaa, ettei olennaista sopimusrikkomusta määritettäessä aina arvioida sitä, olisiko ostajan mahdollista hyötyä tavarasta jollakin muulla kohtuullisella käyttötavalla. (reasonable use criterion) Kohtuullisen käytön -kriteeriä on sovellettu erityisesti saksalaisissa CISG-tapauksissa, mutta mielestäni kriteeri ei ole saanut universaalia hyväksyntää.

Jos ostaja ilmoittaa myyjälle velvoitteistaan omia asiakkaitaan kohtaan, pitäisi myyjän velvoitteen noudattamatta jättämisen seuraukset olla ennakoitavissa. Tapauksessa Slovenia 14.12.2005 Higher Court Ljubljana oli kysymys pitkäaikaisesta sopimussuhteesta myyjän ja ostajan välillä. Ostaja oli aikaisemman kaupankäynnin yhteydessä saattanut myyjän tietoiseksi, että se tarvitsisi aina suunnilleen saman määrän ovia ja ovikehyksiä, jotta voisi toimittaa näitä asiakkailleen. Myyjä toimitti ostajalle 22 ovea ja 174 ovikehystä. Koska myyjä oli tietoinen ostajan loppuasiakkaista eikä ostaja voinut koota pakkauksia jälleenmyyntiin, pidettiin sopimusrikkomusta olennaisena.

On epäselvää, millaista näyttöä jälleenmyyntikelvottomuudesta voidaan vaatia. Mielestäni riittävää pitäisi olla, että ostaja osoittaa sopimusrikkomuksen tapahtuneen ja syyt siihen, miksi tavarat eivät ole todennäköisesti myytävissä¹⁴⁵. Pitäisin kohtuuttomana, jos tavara voitaisiin todeta jälleenmyyntikelvottomaksi vasta, kun ostajan omat asiakkaat ovat palauttaneet tavarat. Tapauksessa Turun HO 19.04.2013 830, S 12/1612 auton virheellä katsottiin olevan olennainen merkitys. Virheen olennaisuutta osoitti se, että auton ostaja joutui peruuttamaan jo tekemänsä

---

¹⁴⁴ Tapaukset Saksa 25.8.1994 Landgericht Düsseldorf ja Saksa 3.4.1996 Bundesgerichtshof.

¹⁴⁵ Samoin Karollus 1995, s. 64.

kaupat auton edelleenmyynnistä sen jälkeen, kun autossa olleet viat olivat selvinneet. Jos jälleenmyyjä on saanut myytyä eteenpäin merkittävän määrän ostamistaan tavaroista, voi tämä estää olennaisen sopimusrikkomuksen. Tapauksessa Kiina 1.1.2000 CIETAC myyjä toimitti ostajalle muistokolikoita. Muistokolikot vastasivat mallia, mutta eivät olleet todistusten mukaisia. Ostaja sai omilta asiakkailtaan valituksia kolikoista. Ostaja oli myynyt noin kolme neljäsosaa kolikoista. Kysymyksessä ei ollut olennainen sopimusrikkomus, sillä ostaja ei menettänyt olennaiselta osin sitä, mitä hänellä oli aiheutta odottaa sopimuksella saavuttavansa. Myyjä määrättiin suorittamaan ostajalle vahingonkorvausta. Tapauksessa Saksa 18.1.1994 Oberlandesgericht Frankfurt ostaja väitti, etteivät kengät olleet sopimuksenmukaisia. Tuomioistuimen mukaan ostaja ei ollut täsmentänyt, olivatko kengät vaadittujen standardien alapuolella (jolloin ostaja olisi voinut vaatia esimerkiksi hinnanalennusta tai vahingonkorvausta) vai täysin soveltumattomia jälleenmyyntiin (jolloin sopimuksen purku olisi mahdollista). Ostaja ei ollut osoittanut, ettei kenkiä voitu myydä edelleen virheestä huolimatta. Oikeuskäytännöstä on mielestäni pääteltävissä se, että tavaran oletetaan olevan jälleenmyyntikelpoista, ellei sen osoiteta olevan jälleenmyyntiin sopimatonta.

Virheellisistä tavaroista aiheutuva terveyshaitta tai niiden puutteellinen käyttöturvallisuus voivat johtaa siihen, ettei niitä pidetä jälleenmyyntikelpoisina. Kauppalaain esitöiden perusteella ainakin uuden tavaran voidaan edellyttää olevan kansallisten standardien mukainen¹⁴⁶. CISGiä koskevassa oikeuskäytännössä on katsottu, ettei ostaja voi normaalisti olettaa, että toimitetut tavarat ovat määräysten ja virallisten standardien mukaisia ostajan maassa. Tapauksessa Saksa 8.3.1995 Bundesgerichtshof sveitsiläinen myyjä toimitti saksalaiselle ostajalle simpukoita, joiden kadmiumpitoisuus ylitti Saksan terveysturvallisuuden suosittelen rajan. Saksan korkein oikeus katsoi, ettei kysymys ollut sopimusrikkomuksesta. Itse kadmiumpitoisuus ei muodostanut virhettä, sillä simpukat olivat vielä syötäviä. Saksan korkein oikeus katsoi, ettei CISG 35(2)(a) ja (b) artiklassa aseteta myyjälle velvollisuutta toimittaa tavaroita, jotka ovat kaikkien ostajan valtion voimassa olevien lakisääteisten tai muiden säännösten mukaisia. Tapaus olisi mielestäni ratkaistu toisin, jos ostaja olisi korostanut, että kadmiumpitoisuuden on oltava Saksan terveysturvallisuuden määräämissä rajoissa. Sveitsiläisen myyjän toimittamien simpukoiden kadmiumpitoisuus noudatti Sveitsin määräyksiä. Jos simpukkatapaus olisi ratkaistu kauppalakia soveltamalla, olisi purkukynnys voinut nähdäkseni täytyä. Kauppalaissa purkukynnys ei ole yhtä korkea kuin CISGissä. Tapauksessa Ranska 23.1.1996 Cour de Cassation (Sacovini/M Marrazza v. Les fils de Henri Ramel) italialainen myyjäyritys myi viiniä

---

¹⁴⁶ HE 93/1986 vp, s. 61.

ranskalaisille ostajille. Myyjän toiminnan katsottiin vaikuttaneen viinin laatuun ja myyntikelpoisuuteen siinä laajuudessa, että sopimusrikkomusta voitiin pitää olennaisena. Jos myyjän toiminta vaikuttaa tavaran myyntikelpoisuuteen, on mielestäni perusteltua siirtää myyntikelpoisuuteen liittyvä riski myyjälle. Tapauksessa Saksa 11.4.2005 Landgericht Frankfurt viranomaisen kielsi toimitettujen kenkien käytön niiden huonon ja epähygieenisen kunnon takia. Tällaisessa tilanteessa ostajalta on kohtuutonta vaatia jälleenmyymään tavaraa muihin valtioihin, joissa on alhaisemmat turvallisuusstandardit¹⁴⁷.

Turvallisuuteen ja terveyteen liittyvät seikat ovat korostuneessa asemassa arvioitaessa elintarvikkeiden jälleenmyyntikelpoisuutta¹⁴⁸. Tapauksessa Alankomaat 23.4.2003 Gerechthof's-Gravenhage (Rynpoort Trading v. Meneba Meel) toimitettu vehnä jauho sisälsi kaliumbromaattia, jota pidetään karsinogeenisenä. Kaliumbromaatti oli kielletty Alankomaissa ja muualla EU:ssa eikä tavaroiden virheellisyyttä voitu poistaa. Ostaja oli sopimuksessa korostanut vielä tavaran laadun merkitystä. Kyse oli olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Tapauksessa Saksa 21.8.1995 Landgericht Ellwangen kaupan kohteena oli paprikajauhetta. Paprikajauheen etyleenioksidipitoisuus oli 150 %:a lainsäädännön enimmäispitoisuudesta. Tätä pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena, sillä elintarvikkeen piti olla ihmisravinnoksi kelpaavaa Saksassa. Myyjän sopimusrikkomus antoi ostajalle myös perusteltua aihetta olettaa, että tulevien erien osalta tapahtuisi olennainen sopimusrikkomus, sillä ensimmäinen toimitus ei ollut Saksan elintarvikelainsäädännön mukainen. (CISG 73(2) artikla)

4.2.2 Eettisten standardien merkitys

Eettisten standardien noudattaminen on nykyään yhä tärkeämmässä asemassa, sillä ne vaikuttavat monien yritysten liikevaihtoon, imagoon ja maineeseen. Eettiset standardit voivat esimerkiksi liittyä ihmisoikeuksien, työ- ja ympäristönormien sekä lahjonnan kieltojen noudattamiseen. Eettisten standardien tai ohjeiden noudattamatta jättäminen ei vaikuta yleensä kielteisesti tavaroiden fyysisiin ominaisuuksiin. Valmistustavalla voi olla kuitenkin vaikutusta tavaroiden arvoon¹⁴⁹. Tavarasta voidaan olla valmiita maksamaan enemmän, jos se on valmistettu eettisiä standardeja noudattaen. Epäeettisiä valmistustapoja voivat olla esimerkiksi valmistus lapsityövoimalla ja ekologisesti kestävämmillä tavoilla. Tavaroiden alkuperä on myös osa tavaran laatuominaisuuksia.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 450.

¹⁴⁸ Tapaukset Saksa 2.3.2005 Bundesgerichtshof ja Ranska 17.12.2013 Cour de Cassation (Socinter v. Wallace).

¹⁴⁹ Tapaus Saksa 13.11.2002 Oberlandesgericht München.

¹⁵⁰ Schwenzer – Leisinger 2007, s. 266-267 ja Ramberg 2014, s. 83.

Christina Ramberg on käyttänyt eettisten standardien laiminlyönnistä termiä emotionaalinen vaatimustenvastaisuus (emotional non-conformity)¹⁵¹. On mahdollista puhua myös imagovirheestä¹⁵². Tällöin tavara ei sisällä sellaista emotionaalista arvoa, mikä siihen liitettiin. Periaatteessa olisi mahdollista, ettei kauppalaki tai CISG soveltuisi, jos tunnearvo ylittäisi yli puolet tavararan arvosta. (ks. KL 2.2 § ja CISG 3(2) artikla) Pidän epätodennäköisenä, että kauppalain tai CISGin soveltuminen kiellettäisiin tavaraan liittyvän tunnearvon perusteella.¹⁵³ Eettisten standardien pitää olla osa sopimusta, jotta niiden rikkomiseen voitaisiin vedota. Pidän mahdollisena, että eettinen standardi sisältyisi sopimukseen CISG 9(2) artiklan perusteella¹⁵⁴. Esimerkiksi lapsityövoiman käyttökielto voi olla molempien sopimusosapuolten tuntema. Oikeuskirjallisuudessa on suhtauduttu myös kielteisesti siihen, että eettiset standardit sisältyisivät sopimukseen ilman nimenomaista viittausta. Eettiset arvostukset perustuvat subjektiiviseen näkemukseen ja voivat olla kulttuurisidonnaisia. Oikeussuojakeinojen soveltaminen eettisten näkemysten perusteella voisi johtaa CISGin epäyhtenäiseen soveltamiseen.¹⁵⁵ Eri standardeihin on suositeltavaa viitata nimenomaisesti sopimuksessa. Tällöin ne voivat olla todennäköisemmin olennainen sopimusehto.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että eettisten standardien noudattamisen laiminlyönti voi johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen¹⁵⁶. Jos sopimuksessa on sovittu tietyn eettisen standardin noudattamisesta ja korostettu sen tärkeyttä, laiminlyönnin voidaan olettaa aiheuttavan jälleenmyyjälle olennaista haittaa. Eettisten standardien noudattaminen voi olla edellytys myydä tuotteita markkinoilla. Kysymys voi olla olennaisesta sopimusrikkomuksesta, jos tavaroita ei voitaisi myydä sen jälkeen, kun epäeettinen valmistustapa paljastuu.¹⁵⁷ Näin on erityisesti silloin, kun yritys tarjoaa tuotteita tietyllä markkinasegmentillä, joka tavoittelee erityisesti sosiaalisesti vastuullisia asiakkaita tai jos tavaroiden mainostamisessa myyjä korostaa erityisesti eettisiä näkökohtia loppukäyttäjälle¹⁵⁸. Jälleenmyyjän ei voida edellyttää myyvän tavaraa alennushintaan, jos tämä todennäköisesti vahingoittaisi sen mainetta¹⁵⁹.

---

¹⁵¹ Ramberg 2014, s. 71-72.

¹⁵² On huomattava, että kyseisellä termillä voi olla lähinnä pedagogista merkitystä, muttei luokittelusta ole hyötyä virhesääntelyn tarkemmassa tulkinnassa. Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 101-102.

¹⁵³ Samoin Ramberg 2014, s. 77.

¹⁵⁴ Samoin Schwenzer – Leisinger 2007, s. 274. Vrt. Ramberg 2014, s. 84. CISG 9(2) artiklan mukaan, jollei toisin ole sovittu, sopijapuolten katsotaan hiljaisesti saattaneen sellaisen kauppatavan koskemaan sopimustaan tai sen tekemistä, jonka sopijapuolet tunsivat tai joka heidän olisi pitänyt tuntea ja joka kansainvälisessä kaupassa on kyseisellä alalla toimivien ja kyseisen tyyppisten sopimusten osapuolten laajalti tuntema ja säännöllisesti noudattama.

¹⁵⁵ Schlechtriem 2007, s. 100-102 ja Ramberg 2014, s. 84.

¹⁵⁶ Schwenzer – Leisinger 2007, s. 269 ja 271 sekä Schwenzer – Hachem/Schwenzer 2016, s. 15.

¹⁵⁷ Leisinger 2007, s. 96.

¹⁵⁸ Beckers 2015, s. 117.

¹⁵⁹ CISG Advisory Council Opinion No. 5, kohta 4.3.

Merkitystä voidaan antaa sille, jos jälleenmyyjällä on erilaisia tuotantolinjoja ja tuotemerkkejä: esimerkiksi yksi eettisille tuotteille ja yksi halvemmille tuotteille. Tällöin voi olla mahdollista ohjata esimerkiksi epäeettisin menetelmin valmistetut höyhenet edullisen tyynyn brändiin. Tällaisessa tapauksessa ei olisi kysymys olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Jos taas huonekaluyrityksen brändi on yhdistetty tiiviisti eettisiin tuotantomenetelmiin, tällaisen yrityksen voisi olla epäjohdonmukaista myydä lapsityövoimalla valmistettuja mattoja. Lisäksi tällainen yritys harvoin tuntee relevantteja markkinoita eikä siten pystyisi myymään tavaroita. Tällöin kysymys olisi olennaisesta sopimusrikkomuksesta.¹⁶⁰ Yleisesti eettisten standardien laiminlyönnin pitämistä olennaisena sopimusrikkomuksena vastaan puhuu mielestäni se argumentti, ettei laiminlyönti yleensä estä tavaran soveltumista sen käyttötarkoitukseen eikä ilmene ulkoisesti. Tämä estää monesti olennaisen sopimusrikkomuksen olemassaolon, ellei asiasta ole nimenomaisesti sovittu.

Suomen sopimusoikeudessa yleinen periaate on lojaliteettivelvollisuus. Sopimosapuolilta vaadittavan lojaliteettivelvollisuuden yhtenä ulottuvuutena on, että sopimosapuoli noudattaa toiminnassaan lakia ja että toiminta on muutoinkin hyvän tavan mukaista. Tapauksessa Turun HO 22.11.2011 2664, S 11/260 katsottiin, että lojaliteettivelvollisuuden olennainen rikkominen oikeutti sopimuksen purkamiseen. Vuokratyövoimaa tarjonnut yritys laiminlöi lähetettyihin työntekijöihin kohdistuvia lakisääteisiä vähimmäisvaatimuksia. Turun hovioikeuden mukaan lakisääteisten velvollisuuksien laiminlyöminen merkitsee olennaista sopimusrikkomusta. Pelkästään vähimmäispalkkavaatimuksen laiminlyönti useamman vuoden ajalta katsottiin oikeuttavan sopimuksen purkamisen. Tuomioistuimen mukaan voimassa olevien lakien noudattaminen on keskeinen sopimusvelvoite ilman nimenomaista sopimusehtoakin. Tapaus ei käsitellyt irtaimen kauppaa, mutta oikeusohjetta tulisi mielestäni voida soveltaa myös irtaimen kauppaa koskevissa tapauksissa. Jos tavaroiden myyjä ei noudattaisi tavaroiden valmistamisessa työläinsäädäntöä, voitaisiin tämä tulkita lojaliteettivelvollisuuden olennaiseksi rikkomiseksi. Lojaliteettivelvollisuuden olennainen rikkominen voi olla purkuperuste.

Käytännössä erilaisten eettisten standardien noudattamisen valvonta ja toimeenpano on haastavaa. Tuotantoketjun hallinnoimista vaikeuttavat erityisesti kaksi trendiä: tuotannon fragmentoituminen eri yrityksiin ja tuotannon globalisoituminen eri valtioissa toimiviin yrityksiin¹⁶¹. Tuotantoketjun jälleenmyyjänä toimiva johtoyritys ei välttämättä ole kaksiasianosaissuhteessa kaikkiin ketjun toimijoihin. Eettistä standardia varsinaisesti rikkova

---

¹⁶⁰ Ramberg 2014, s. 88-90.

¹⁶¹ Gereffi – Humprey – Sturgeon 2005, s. 79-80 ja Salminen 2015, s. 483-484.

taho ei ole välttämättä sopimussuhteessa johtoyritykseen. Eräs sopimustekninen vaihtoehto yhteistyön strukturoimiseksi on Bangladesh Accord¹⁶² -sopimuksen kaltainen arvoketjun keskeiset toimijat kattava sopimusjärjestely. Tässä tapauksessa hallinnointimekanismi on toimijoiden yksittäisten sopimusten rinnalle luotu ylempi sopimisen taso, joka useat keskeiset toimijat yhdistäen edistää arvoketjun toimintaa siitä huolimatta, että arvoketjun perustan muodostaa yhä kahdenvälisen sopimusten ketju.¹⁶³ Tuotantoketjun johtoyritys voi myös valinnoillaan vaikuttaa siihen, miten kokonaisuus toimii. Johtoyrityksen liiketoimintakäytännöt heijastuvat monesti tuotantoketjun valmistuskäytäntöihin¹⁶⁴.

Mielestäni yksi keino parantaa yritysvastuun toteuttamista olisi kehittää sääntelyä EU-tasoisesti. EU:ssa on säädetty suurille yleisen edun kannalta merkittävälle yhteisöille selvitysvelvollisuus muista kuin taloudellisista tiedoista. Mielestäni sääntelyn soveltamisalaa voitaisiin laajentaa ja lisäksi voitaisiin säätää asianmukaisen huolellisuuden velvoitteesta, joka koskee ihmisoikeuksia ja ympäristövaikutuksia. Sääntelyn soveltamisalaa voitaisiin rajata yrityksen koon ja toimialan mukaan. Pien- ja mikroyritykset voitaisiin jättää sääntelyn ulkopuolelle. Yritysvastuusääntelyssä lähtökohtana tulisi olla yritystoiminnan negatiivisten vaikutusten arvioiminen, ehkäiseminen ja toimenpiteistä tiedottaminen. Epäeettisillä toimintatavoilla voi olla mahdollista saada kilpailuetua suhteessa vastuullisesti toimiviin yrityksiin. Nähdäkseni lakiin perustuvalla velvollisuudella voitaisiin saavuttaa parempia vaikutuksia ihmisoikeuksien ja ympäristön kannalta kuin noudattamalla vapaaehtoisia suosituksia. Vaikka yritysvastuuelvoitteiden toteuttaminen aiheuttaisi kustannuksia, asianmukaisen huolellisuusvelvollisuuden noudattaminen voisi parantaa yrityksen mainetta, riskien hallintaa ja toiminnan läpinäkyvyyttä.

Muutamassa EU-valtiossa on säädetty kansallisia yritysvastuulakeja. Ranskassa on säädetty yritysvastuulaki, jossa säädetään asianmukaisen huolellisuuden velvoitteesta yrityksille¹⁶⁵ ja Alankomaissa on hyväksytty lapsityövoiman käyttöä koskeva asianmukaista huolellisuuden velvoitetta koskeva laki¹⁶⁶. Ranskan lain huolellisuusvelvoite velvoittaa laatimaan ja toteuttamaan suunnitelman, jolla arvioidaan ja ehkäistään toiminnasta aiheutuvia ihmisoikeusloukkauksia ja ympäristöhaittoja. Laki on rajattu koskemaan suurimpia yhtiöitä ja niiden määräysvallassa olevia yhtiöitä, alihankkijoita sekä tavarantoimittajia. Alankomaiden

---

¹⁶² Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh.

¹⁶³ Salminen 2015, s. 493 ja 502.

¹⁶⁴ Locke 2013, s. 126-127.

¹⁶⁵ Loi n°2017-399 relative au devoir de vigilance des sociétés mères et entreprises donneuses d'ordre.

¹⁶⁶ Wet zorgplicht kinderarbeid.

lapsityövoimaa koskeva huolellisuusvelvoitelaki asettaa huolellisuusvelvoitteen niille yrityksille, jotka myyvät tuotteita tai palveluita alankomaalaisille loppukäyttäjille. Lain soveltamisalaa koskevia poikkeuksia voidaan antaa hallintomääräyksellä. Alankomaiden huolellisuusvelvoitelaki velvoittaa yrityksen antamaan valvontaviranomaiselle lausunnon, jossa vahvistetaan noudatetun asianmukaista huolellisuutta lapsityövoiman käytön ehkäisyssä. Valvontaviranomainen ylläpitää sähköistä rekisteriä, jossa lausunnot julkaistaan. Ranskan ja Alankomaiden yritys vastuulait ovat esimerkkejä siitä, miten huolellisuusvelvollisuudesta voitaisiin säätää EU:ssa. Nähdäkseni Ranskan yritys vastuulaissa omaksuttu huolellisuusvelvoite olisi parempi, sillä se on mielestäni kattavampi. Pitäisin EU-tasoista sääntelyä parhaana ratkaisuna, jotta raportoidut tiedot olisivat paremmin vertailukelpoisia. Suomessa voitaisiin säätää mielestäni erillinen yritys vastuulaki tai kehittää nykyistä lainsäädäntöä, kuten kirjanpitolakia (30.12.1997/1336). Sääntelyn valvontaa voisi toteuttaa toimivaltainen viranomainen, kuten Patentti- ja rekisterihallitus ja mahdollinen sanktio voisi olla uhkasakko. Viranomaisvalvontaan voisi liittyä ohjeistuksen ja neuvonnan antaminen.

4.3 Sopimusehtojen merkitys

4.3.1 Vastuunrajoitusehdot

Kauppalaki ja CISG perustuvat sopimusvapauteen. Käyttämällä erilaisia vastuunrajoitusehtoja on mahdollista vaikuttaa siihen, miten sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioidaan. Jos esimerkiksi myyjän vastuuta virheestä rajoitetaan, on epätodennäköisempää, että virhettä pidetään olennaisena. KL 19 §:ssä on nimenomainen säännös ”sellaisena kuin se on” -ehdosta. KL 19 §:n mukaan, jos tavara on myyty ”sellaisena kuin se on” tai samankaltaista yleistä varaumaa käyttäen, siinä katsotaan kuitenkin olevan virhe, jos: 1) tavara ei vastaa niitä tietoja, jotka myyjä on ennen kaupantekoa antanut sen ominaisuuksista tai käytöstä ja joiden voidaan olettaa vaikuttaneen kauppaan; 2) myyjä on ennen kaupantekoa laiminlyönyt antaa ostajalle tiedon sellaisesta tavaran ominaisuuksista tai käyttöä koskevasta olennaisesta seikasta, josta hänen täytyy olettaa tienneen ja josta ostaja perustellusti saattoi olettaa saavansa tiedon, ja laiminlyönnin voidaan olettaa vaikuttaneen kauppaan; tai 3) tavara on olennaisesti huonommassa kunnossa kuin ostajalla sen hinta ja muut olosuhteet huomioon ottaen on ollut perusteltua aihetta edellyttää. CISG:ssä ei ole säännöstä ”sellaisena kuin se on” -ehdosta, mutta osapuolet voivat sopia tällaisesta ehdosta.

Vastuunrajoitusehdon tulkintaa ei tule soveltaa vain ”sellaisena kuin se on” -ehtoon, vaan myös tilanteisiin, joissa tavara on myyty jotakin muuta samankaltaista yleistä varaumaa käyttäen. Jos

myyjä esimerkiksi yrittää uskotella, että tavaralla on joitakin ominaisuuksia, joita sillä tosiasiassa ei ole, hän ei siten voi välttää virhevastuuta vetoamalla yleisluontoiseen vastuunrajoitusehtoon.¹⁶⁷ Sopimusoikeuden yleisten periaatteiden perusteella osapuolet eivät voi sopia, että myyjä ei vastaa tahallaan tai törkeän tuottamuksellisesti aiheutetusta sopimusrikkomuksesta¹⁶⁸.

Sellaisena kuin se on -ehto ei estä pätevästi olennaiseen sopimusrikkomukseen vetoamista. Ruotsin korkein oikeus on ratkaisussaan NJA 1975 s. 545 katsonut, ettei sellaisena kuin se on -ehto tee ostajalle riittävän selvästi ymmärrettäväksi, että hänen on luovuttava kaikista myyjän virhe- ja vajeusvastuuseen perustuvista vaatimuksista. Tapauksessa Turun HO 7.4.2016 358, S 15/2045 oli kysymys 14 vuotta vanhan käytetyn auton kaupasta. Autolla oli ajettu 118 000 kilometriä ja kauppahinta oli 8500 euroa. Kaupan jälkeisenä päivänä autossa ilmeni laakerivika. Hovioikeuden mukaan autolla pitää pystyä ajamaan. Auto oli olennaisesti huonommassa kunnossa kuin ostajalla oli perusteltua aihetta edellyttää auton ajomäärän, hinnan ja laadun perusteella. Ostajalla oli oikeus purkaa kauppa. Tapaus osoittaa, että purkukynnys voi täytyä, vaikka kauppa olisi tehty sellaisena kuin se on -ehdolla. Purkukynnys on tosin asetettu korkealle.

4.3.2 Purkuehdot

Purkuehdoilla voidaan vaikuttaa purkukynnykseen. Sopimusehdossa määritellyt seikat voivat antaa sopimuksen purkuoikeuden. Purkuehto voi koskea molempia sopimusosapuolia tai vain toista osapuolta. Jos kaupan purkaminen perustuu sopimusehtoon, voi olla tarpeetonta arvioida purkuoikeutta lainsäädännön perusteella.¹⁶⁹ Sopimuksissa olevat purkuehdot voidaan jaotella seuraavasti: a) purkukynnystä muuttavat tai olennaisuusedellytystä täsmentävät ehdot; b) varoitusvelvollisuuden perustavat ehdot; c) avoimet, epäselvät tai yksipuoliset purkuehdot ja d) ei mitään purkuehtoja¹⁷⁰. Sopimusehdoilla voidaan täsmentää, madaltaa tai korottaa sopimuksen purkamisen edellytyksiä. Sopimusehdoissa voidaan tuoda ilmi sopimusrikkomuksen olennaisuus. Tällöin sopimusta rikkoneen on mahdotonta puolustautua vetoamalla siihen, ettei tiennyt eikä pitänytkään tietää asian merkityksestä.¹⁷¹ Tavallista alhaisemmasta purkukynnyksestä voi olla tarpeellista sopia silloin, kun velvoitteiden täyttäminen on sopimussuhteessa erityisen tärkeää. Varoitusvelvollisuuden perustavissa

---

¹⁶⁷ HE 93/1986 vp, s. 25.

¹⁶⁸ KKO 1993:166.

¹⁶⁹ Turun HO 18.10.2016 1035, S 15/2114.

¹⁷⁰ Wuolijoki 2016, s. 240.

¹⁷¹ Kurkela 2003, s. 197.

ehdoissa sopimuksen saa purkaa sopimusrikkomuksen perusteella, jos vastapuoli ei tietyn ajan kuluessa huomautuksesta oikaise sopimusrikkomusta. Tällaiset ehdot sopivat erityisesti sellaisiin sopimuksiin, joissa todennäköinen sopimusrikkomus kohdistuu korjattavissa olevaan virheeseen tai toimitusaikaan.¹⁷²

Sopimuksessa voi olla mahdotonta tyhjentävästi määritellä kaikkia sopimuksen purkamiseen oikeuttavia tilanteita. Sopimuksessa saatetaan tällöin määrittää purkamiskynnystä käyttämällä esimerkkejä purkamiseen oikeuttavista syistä.¹⁷³ Esimerkkejä voidaan käyttää sekä sopimuksen sisällöllisen ohjaamisen välineenä että sopimusehtojen painoarvon määrittämisessä¹⁷⁴. Epäselvyysäännön mukaan epäselvää sopimusehtoa tulkitaan ehdon laatijan vahingoksi. Purkuehtoihin kirjatulla esimerkeillä voi olla myös purkuoikeutta supistava vaikutus.

Lain dispositiivisuus ei tarkoita sitä, että sopimusvapaus olisi rajoittamaton. Kauppaa koskeva sopimus on oikeustoimilain (OikTL, 13.6.1929/228) 36 §:n alainen.¹⁷⁵ OikTL 36.1 §:n mukaan, jos oikeustoimen ehto on kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, ehtoa voidaan joko sovitella tai jättää se huomioon ottamatta. Kohtuuttomuutta arvosteltaessa on otettava huomioon oikeustoimen koko sisältö, osapuolten asema, oikeustointa tehtäessä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat. Esimerkiksi yksipuolista purkuoikeutta koskeva ehto voi olla kohtuuton OikTL 36 §:n perusteella. Elinkeinonharjoittajien välisissä kaupoissa harvoin sovelletaan oikeustoimilain sovittelusäännöstä. Sopimusvapautta rajoittavat myös sopimusoikeuden yleiset periaatteet. CISG ei säätele sopimuksen, sen määräyksen tai tavan pätevyyttä, ellei yleissopimuksessa toisin määrätä. (CISG 4(a) artikla) Sopimusehtojen pätevyys ratkaistaan tällöin sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella¹⁷⁶. Kansallisen lainsäädännön säännöksiä ei tule soveltaa, jos ne rikkovat CISGin peruseriaatteita.¹⁷⁷

4.4 Muiden oikeussuojakeinojen soveltuminen

4.4.1 Virheen korjaaminen

Kauppalaissa lähtökohtana on sopimusten sitovuuden periaate¹⁷⁸. Sopimusrikkomusten seuraamusten tulee olla kohtuullisessa suhteessa rikkomusten vakavuuteen¹⁷⁹. Kauppalaissa ja

---

¹⁷² Wuolijoki 2016, s. 240-241.

¹⁷³ Tapauksessa KKO 2010:69 irtisanomislausekkeiden ilmaisuista "mm." ja "kuten" kävi ilmi, että nimenomaisesti mainitut syyt olivat vain esimerkkejä irtisanomiseen oikeuttavista painavista perusteista.

¹⁷⁴ Annola 2011, s. 7.

¹⁷⁵ CISG ei sisällä oikeustoimilakia vastaavaa säännöstä sopimuksen sovittelusta.

¹⁷⁶ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 430.

¹⁷⁷ Tapaus Itävalta 7.9.2000 Oberster Gerichtshof.

¹⁷⁸ HE 93/1986 vp, s. 39.

¹⁷⁹ Bengtsson 1967, s. 177-178 ja Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 166.

CISG:ssä virhetilanteiden oikeussuojakeinoja ovat virheen korjaaminen, uusi toimitus, vahingonkorvaus, hinnanalennus ja kaupan purku. Sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa on ennen muuta otettava huomioon virheen merkitys ja mahdollisuudet oikaista tai hyvittää se muilla seuraamuksilla, esimerkiksi korjaamalla virhe tai toimittamalla ostajalle virheetön tavara. Tällöin on muun muassa otettava huomioon aikatekijä ja se haitta, joka virheen korjaamisesta tai uudesta toimituksesta ostajalle aiheutuu.¹⁸⁰

Virheen korjaaminen on ensisijainen oikaisukeino. Ostajalla on oikeus vaatia, että myyjä korjaa virheen ilman että ostajalle aiheutuu siitä kustannuksia, jos virhe voidaan korjata ilman, että myyjälle aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia tai kohtuutonta haittaa. (KL 34.1 §) CISG 46(3) artiklan mukaan korjaaminen ei saa olla kaikki asianhaarat huomioon ottaen kohtuutonta. CISG:n säännös on yleisluontoisempi kuin kauppalain vastaava. Mielestäni säännösten välillä ei vaikuta olevan merkittävää eroa, mutta CISG:n säännöstä sovellettaessa voidaan myyjän asema huomioida paremmin. Jos myyjä ei täytä velvollisuuttaan korjata virhe, ostajalla on oikeus saada korvaus virheen korjaamisen edellyttämistä kohtuullisista kustannuksista. (KL 34.3 §) Se, että ostaja yrittää korjata virhettä, ei tarkoita purkuoikeudesta luopumista¹⁸¹.

Vaikka ostaja ei vaatisi virheen korjaamista tai uutta toimitusta, myyjä saa omalla kustannuksellaan korjata virheen tai uusia toimituksen, jos se on mahdollista aiheuttamatta ostajalle olennaista haittaa ja ilman vaaraa siitä, ettei ostaja saa myyjältä korvausta hänelle aiheutuvista kustannuksista. (KL 36.1 §, CISG 37 ja 48(1) artikla¹⁸²) Virheen korjaamisen ja uuden toimituksen ensisijaisuus on katsottu ilmenevän kauppalain 37.1 §:n sanamuodosta: Jollei virheen korjaaminen tai uusi toimitus tule kysymykseen taikka jollei sitä suoriteta kohtuullisessa ajassa reklamaatiosta, ostaja saa vaatia 38 §:n mukaisesti laskettavaa hinnanalennusta tai purkaa kaupan 39 §:n mukaisesti. Toisaalta CISG 48 artiklan on katsottu antavan etusijan ostajan purkuoikeudelle viitattaessaan CISG 49 artiklaan.¹⁸³ Osa on katsonut CISG:n säännösten välisen suhteen selvittämättömäksi. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty myös näkemys, ettei korjaamistarjoukselle tulisi antaa merkitystä arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta¹⁸⁴. Korjausoikeuden alistaminen purkuoikeudelle voisi johtaa taloudellisten

---

¹⁸⁰ HE 93/1986 vp, s. 32.

¹⁸¹ Tapaus Kanada 4.5.2004 Court of Appeal of Manitoba (Brown & Root v. Aerotech et al.).

¹⁸² CISG 48(1) artikla käsittelee velvollisuuden täyttämättä jättämisen korjaamista luovutusajankohdan jälkeen myyjän omalla kustannuksellaan.

¹⁸³ Will/Bianca – Bonell 1987, s. 349. CISG 48(1) artikla: ”Jollei 49 artiklasta johdu muuta, myyjä voi luovutusajankohdan jälkeenkin korjata velvollisuutensa täyttämättä jättämisen omalla kustannuksellaan, jos hän voi tehdä sen ilman kohtuutonta viivytystä ja aiheuttamatta ostajalle kohtuutonta haittaa tai epävarmuutta siitä, saako tämä suorittamistaan kuluista korvauksen myyjältä.” CISG 49 artikla sääntelee ostajan purkuoikeutta.

¹⁸⁴ Will/Bianca – Bonell 1987, s. 357.

resurssien tuhlaamiseen. Nähdäkseni korjaamista tai uutta toimitusta koskevalle tarjoukselle tulisi antaa merkitystä olennaisuusarvioinnissa. Virheen korjaaminen voi estää sen, että sopimusrikkomuksesta aiheutuisi olennaista haittaa tai sopimusrikkomuksella olisi olennainen merkitys. Tätä tulkintaa voidaan puoltaa, kun huomioidaan kauppalaain ja CISGin purkusääntelyn ratio legis¹⁸⁵. Katson, että kauppalaain ja CISGin oikeussuojakeinojen järjestelmät perustuvat favor contractus -periaatteeseen. Lähtökohtana on se, että sovelletaan sopimuksen voimassapitäviä oikeussuojakeinoja. Lisäksi vilpittömässä mielessä toimimista edistää mielestäni se, että ostaja informoi myyjää sopimusrikkomuksesta ja tiedustelee, miten myyjä haluaa hyvittää sen.

Oikeuskäytännön perusteella korjaamismahdollisuudelle tulisi antaa merkitystä olennaisuusarvioinnissa. Perusongelma on se, missä määrin myyjän tarjoutuminen korjaamaan virhe voi johtaa siihen, ettei virhe ole merkitykseltään niin olennainen, että ostaja saisi oikeuden purkaa sopimuksen. Tämän ratkaisemisessa merkittävää on se haitta, joka ostajalle aiheutuu myyjän korjaamisyrityksen odottamisesta ja se todennäköisyys, millä korjaaminen yleensä saattaa onnistua.¹⁸⁶ Jos myyjä ostajan ilmoitettua virheestä tarjoutuu korjaamaan virheen tai toimittamaan virheettömän tavaran, ostaja on velvollinen antamaan myyjälle tilaisuuden tällaiseen oikaisutoimenpiteeseen, jos se voi tapahtua aiheuttamatta ostajalle kustannusriskiä tai kohtuutonta haittaa¹⁸⁷. Tällaisen myyjän tarjouksen perusteeton sivuuttaminen voi johtaa siihen, että olennainen sopimusrikkomus kielletään¹⁸⁸. Haitta, joka oikeuttaa ostajan kieltäytymään myyjän oikaisua koskevasta tarjouksesta voi perustua esimerkiksi siihen, että ostaja ei olosuhteet huomioon ottaen voi olla ilman tavaraa sinä aikana, jonka myyjä tarvitsee korjausta tai uutta toimitusta varten. Samoin on, jos oikaisun voidaan jo alun alkaen arvioida vievän niin paljon aikaa, että ostaja vastaavanlaisissa tilanteissa olisi oikeutettu purkamaan kaupan viivästyksen perusteella. Haitta saattaa aiheutua myös siitä, että virheen laadun vuoksi on todennäköistä, ettei korjausyritys tule johtamaan hyväksyttävään tulokseen¹⁸⁹. Myös se, että virheen korjaaminen johtaisi tavaran arvon alenemiseen, voi olla peruste myyjän korjausoikeuden epäämiseen.¹⁹⁰ Tapauksessa Turun HO 04.10.2012 2027, S 11/1320 annettiin merkitystä sille, että virheen korjaaminen oli mahdollista vain huomattavin kustannuksin ja

---

¹⁸⁵ HE 93/1986 vp, s. 27 ja HE 198/1986 vp, s. 27.

¹⁸⁶ Ramberg – Herre 2013, s. 333.

¹⁸⁷ HE 93/1986 vp, s. 88.

¹⁸⁸ Tapaukset Helsingin HO 26.6.1991 1061, S90/240; Saksa 31.1.1997 Oberlandesgericht Koblenz ja Sveitsi 5.11.2002 Handelsgericht Aargau.

¹⁸⁹ Vaasan HO 06.02.2004 192, S 02/966. Kalojen verkkokassien korjaaminen ei ollut tarkoituksenmukaista virheiden uusiutumismahdollisuuden seurauksena.

¹⁹⁰ HE 93/1986 vp, s. 88.

korjattunakin veneen pohjakosketuksesta johtunut vaurio voisi vaikuttaa veneen jälleenmyyntiarvoon. Virhettä pidettiin olennaisena.

Tapauksessa KKO 2015:58 katsottiin, että virheen kohdalla kaupan purkamisen edellytyksen täyttymistä ei voida arvioida yksinomaan tarkastelemalla korjauskustannusten suhdetta kauppahintaan. Tapauksessa annettiin merkitystä myös suuriin korjauskustannuksiin liittyville epävarmuustekijöille. Mikäli edellytyksenä olisi se, että korjauskustannusten tulisi nousta johonkin prosenttimäärään, kuten vähintään 40 prosenttiin kauppahinnasta, voisi se tapauksesta riippuen johtaa joko myyjän tai ostajan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen. Tapaus KKO 2015:58 käsitteli kiinteistönkauppaa, mutta oikeusohjetta voidaan soveltaa mielestäni myös irtaimen kauppaa koskevilla tapauksilla. Nähdäkseni tapaus ei kiellä huomioimasta korjauskustannusten määrää arvioitaessa virheen olennaisuutta, vaan osoittaa, ettei niiden suuruudelle voida osoittaa kiinteää rajaa. Mitä suuremmat korjauskustannukset liittyvät virheen korjaamiseen, sitä olennaisemmasta virheestä on todennäköisesti kysymys. Tapauksessa Kouvolan HO 10.04.1996 589, S 95/588 purkukynnys täyttyi, kun käytetyn auton korjauskustannukset ylittivät kauppahinnan.¹⁹¹

Virheen korjaaminen on usein taloudelliselta kannalta tarkoituksenmukaisin toimenpide virhetilanteissa¹⁹². Jos kysymys on vähäisestä virheestä, joka on korjattavissa helposti tai vähäisin kustannuksin, virhe harvoin vaarantaa sopimuksen tarkoitusta¹⁹³. Tapauksessa Saksa 16.4.2015 Landgericht Stade myyjän piti toimittaa ostajalle kolme EEV-päästöasoista¹⁹⁴ vetoautoa. Autoissa ei ollut EEV-tekniikkaa. Koska EEV-tekniikka oli saatavissa ohjelmistopäivityksellä ja EEV-tekniikan puuttuminen ei vaikuttanut merkittävästi laitteiden käytettävyyteen, ei olennaista sopimusrikkomusta katsottu tapahtuneen. Jopa vakava virhe ei ole olennainen sopimusrikkomus, jos myyjä on valmis korjaamaan tavarat ilman kohtuutonta taakkaa ostajalle¹⁹⁵. Jos myyjä on saanut tilaisuuden virheen korjaamiseen, mutta laiminlyö sen tai epäonnistuu korjauksessa, tämä on otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko kysymys olennaisesta sopimusrikkomuksesta¹⁹⁶. Tapauksessa Vaasan HO 10.10.2014 731, S 13/708 myyjä kieltäytyi korjaamasta traktoria koskevaa virhettä. Traktorilla ei ollut mahdollista

---

¹⁹¹ Kauppahinta oli 21 000 markkaa ja korjauskustannusten arvioitiin olevan 24 860 markkaa.

¹⁹² HE 93/1986 vp, s. 30.

¹⁹³ Tapaukset ICC-välimiesmenettely 7754/1995; Ranska 26.4.1995 Cour d'appel Grenoble (Marques Roque Joachim v. Manin Rivière); Sveitsi 26.4.1995 Handelsgericht Zürich; Alankomaat 31.8.2005 Hof Leeuwarden (Auto-Moto Styl S.R.O. v. Pedro Boat B.V.) ja Sveitsi 26.7.2007 Tribunal Cantonal du Jura.

¹⁹⁴ Enhanced environmentally friendly vehicle eli ajoneuvo edistyneellä ympäristöteknologialla.

¹⁹⁵ Tapaukset Saksa 31.1.1997 Oberlandesgericht Koblenz ja Itävalta 22.11.2011 Oberster Gerichtshof.

¹⁹⁶ HE 93/1986 vp, s. 32.

työskennellä maataloustöissä ilman virheen korjaamista. Koska myyjä kieltäytyi virheen korjaamisesta, oli ostajilla oikeus vaatia hinnanalennusta tai kaupan purkua. (KL 37.1 §) Sopimusrikkomuksen merkitystä arvioitaessa kiinnitettiin huomiota siihen, pystyikö ostaja käyttämään tavaraa aiottuun tarkoitukseen virheestä huolimatta. Ratkaiseva merkitys oli myös sillä, että myyjä oli kieltäytynyt virheen korjaamisesta. Ostajilla oli oikeus purkaa kauppa.

Mikäli virhe on monimutkainen, voi olla tarpeellista tehdä useita korjausyrityksiä. Useat korjausyritykset voivat osoittaa, ettei sopimusrikkomusta voida korjata kohtuullisessa ajassa tai että viat ovat pysyviä ja ei korjattavissa¹⁹⁷. Tapauksessa Saksa 21.6.2006 Amtsgericht Landsberg am Lech katsottiin, ettei ostajan tarvinnut antaa myyjälle uutta mahdollisuutta korjata virhettä kahden epäonnistuneen korjausyrityksen jälkeen. Myyjällä oli myös ollut mahdollisuus korjata laitteessa ilmenneitä teknisiä ongelmia sitä asennettaessa. Uutta korjausyritystä oli pidettävä ostajalle kaikki asianhaarat huomioon ottaen kohtuuttomana.

Sellaisissa tilauskaupoissa, joissa tavara on valmistettava erityisesti ostajaa varten tämän ohjeiden mukaisesti, on eräitä erityispiirteitä, joiden vuoksi niihin ei kaikissa suhteissa voida suhtautua samalla tavoin kuin sarjatuotannossa valmistettujen tavaroiden taikka käytettyjen tai muiden jo kaupantekohetkellä olemassa olevien yksilöllisten tavaroiden kauppoihin.¹⁹⁸ Ostajan purkuoikeuden osalta on arvioitaessa sitä, onko virheellä olennainen merkitys, otettava valmistuskaupoissa erityisesti huomioon mahdollisuudet korjata virhe tai hyvittää se muulla tavoin. Sopimusrikkomuksen olennaisuudelle on näissä tapauksissa asetettava ankarammat vaatimukset kuin muuten.¹⁹⁹ Tapauksessa Turun HO 21.05.1996 1834, S 95/1253 kaupan kohteena oli erityistilauksena tehdyt puuikkunaelementit. Virheellisyyksiä oli havaittu 16 kappaleen osalta kolmessa ikkunapuitteessa, joista yhtä esitettiin korjattavaksi kokonaan uudella ja kahden osalta myönnettiin hinnanalennusta. Tapauksessa katsottiin, ettei virheellisyyksillä ollut ostajalle niin olennaista merkitystä, että hänellä olisi ollut oikeutta purkaa kauppa. Valmistuskaupassa on usein kohtuullista, että myyjän tarvittaessa sallitaan tehdä useampia yrityksiä virheen korjaamiseksi ennen kuin ostaja voi purkaa sopimuksen²⁰⁰.

Ne perusteet, jotka erikoisvalmisteisen tavaran kaupassa puhuvat ankarampien purkuedellytysten puolesta, ajankohtaistuvat silloin, kun tavaran valmistus tai muut sopimuksen täyttämisen valmistelut on aloitettu ja myyjä on uhrannut sopimuksen täyttämiseen

---

¹⁹⁷ Tapaukset Saksa 1.2.1995 Oberlandesgericht Oldenburg; Kiina 6.11.2002 CIETAC; Venäjä 18.10.2005 välimiesmenettely 21/2005 ja Sveitsi 18.5.2009 Bundesgericht.

¹⁹⁸ HE 93/1986 vp, s. 19 ja HE 198/1986 vp, s. 27.

¹⁹⁹ HE 93/1986 vp, s. 20 ja 32.

²⁰⁰ Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 133.

työtä ja kustannuksia, jotka käyvät hyödyttömiksi, jos sopimus puretaan. Jollei sopimuksen täyttämistä ole aloitettukaan tai jos se ei ole ehtinyt edetä kovin pitkälle, ostajan purkuoikeutta ei ole syytä rajoittaa samassa määrin kuin jos olennaisempi osa valmisteluista olisi jo suoritettu.²⁰¹

4.4.2 Uusi toimitus

Uudelle toimitukselle on asetettu tiukemmat vaatimukset kuin virheen korjaamiselle. Oikeus vaatia uutta toimitusta on liitetty olennaisuuteen. Ostajalla on kauppalaan mukaan oikeus vaatia uutta toimitusta, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää. Oikeutta ei ole, jos on olemassa 23 §:ssä tarkoitettu este tai epäsuhte. Myyjä voi vapautua velvollisuudesta uusia toimitus esimerkiksi, jos kauppa koskee myyjän valmistamaa tavaraa, jossa ilmenee olennainen virhe niin pitkän ajan tavaran toimituksesta, että myyjä on lopettanut tavaran valmistuksen²⁰². Oikeutta uuteen toimitukseen ei ole myöskään, jos kaupan kohteena on tavara, joka oli olemassa kaupantekohetkellä ja jota, ottaen huomioon tavaran ominaisuudet sekä sen mitä sopijapuolten on oletettava edellyttäneen, ei voida korvata muulla tavaralla. (KL 34.2 §) CISG 46(2) artiklan mukaan ostaja voi vaatia uutta toimitusta vain, jos virhe merkitsee olennaista sopimusrikkomusta.

On epäselvää, ovatko uudelle toimitukselle asetetut edellytykset samat vai lievemmat kuin kaupan purkukynnys. Eero Routamo ja Jan Ramberg ovat puoltaneet lievempiä vaatimuksia²⁰³. Mika Viljanen on katsonut, että uusi toimitus asetuu oikeussuojakeinojen hierarkiassa hinnanalennuksen ja kaupan purkamisen edelle, mutta virheen korjaamisen jälkeen. Myyjän näkökulmasta on monesti ankaraa, jos hän joutuu uusimaan toimituksensa kokonaisuudessaan eli korvaamaan toimitetun virheellisen tavaran kokonaan toisella tavalla.²⁰⁴ KL 37.1 §:ssä ilmenee kauppalaan esitöiden perusteella eri virheseuraamusten keskinäinen suhte²⁰⁵. KL 37.1 §:ssä lausutun ”jollei virheen korjaaminen tai uusi toimitus tule kysymykseen” perusteella voidaan mielestäni puoltaa näkökantaa, että uusi toimitus asettuisi purkamisen edelle oikeussuojakeinojen hierarkiassa. CISG:ssä säännöstä vastaa lähinnä 50 artikla.

Myyjällä tulee yleensä olla oikeus uuteen toimitukseen silloinkin, kun ostaja vaatii virheen korjaamista. Vaikka ostaja ei vaatisi sen enempää virheen korjaamista kuin uutta toimitustakaan, myyjällä on mahdollisuus toimittaa ostajalle virheetön tavara kaupan

---

²⁰¹ HE 93/1986 vp, s. 72-73.

²⁰² Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 125.

²⁰³ Routamo – Ramberg 1997, s. 261.

²⁰⁴ Varallisuus oikeus/Viljanen 2012, s. 984-985.

²⁰⁵ HE 93/1986 vp, s. 88.

purkamisen tai hinnanalennusvaatimuksen torjumiseksi. Jos uusi toimitus tapahtuu myyjän omasta aloitteesta, on kuitenkin samoin kuin virheen korjaamisen osalta edellytettävä, että uusi toimitus voi tapahtua aiheuttamatta ostajalle olennaista haittaa ja ilman vaaraa siitä, että ostajalle mahdollisesti aiheutuvat kustannukset jäävät korvaamatta.²⁰⁶ Oikeuskäytännössä on katsottu, ettei myyjällä ollut oikeutta toimittaa korvaavia tavaroita sopimuksessa mainitun määräpäivän jälkeen ilman ostajan suostumusta²⁰⁷.

Olennaista sopimusrikkomusta määritettäessä on arvioitava, onko sopimuksen tarkoitus estynyt sopimusrikkomuksen seurauksena ja onko uusi toimitus tai sopimuksen purku välttämättömiä. Uudessa toimituksessa myyjän pitää ottaa tavara takaisin ja toimittaa korvaava tavara. Tähän liittyy kuljetus- ja varastointikustannuksia sekä riski tavarahan vahingoittumisesta. Jos virhe objektiivisesti arvioiden on merkitykseltään vähäinen, myyjä ei ole velvollinen hyvittämään sitä uusimalla toimituksella, vaan kysymykseen voi tulla joko virheen korjaaminen tai hinnanalennus²⁰⁸. Uusi toimitus soveltuu harvemmin oikeudellista virhettä koskevissa tapauksissa, sillä tällöin on monesti kysymys erityisesineen kaupasta. Standarditavaroiden kaupassa uusi toimitus saattaa olla taloudellisin keino oikaista virhe. Jos ostaja tai myyjä kieltäytyy perusteettomasti uudesta toimituksesta, vaikuttaa tämä arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta²⁰⁹.

4.4.3 Hinnanalennus ja vahingonkorvaus

Hinnanalennus on mahdollinen tavarahan virheen seuraamus. Hinnanalennus on lähinnä tarkoitettu kompensoimaan ostajalle vähäiset virheet tavarassa ja rajoittamaan tarvetta kaupan purkamiseen. Hinnanalennuksen tarkoituksena on palauttaa tasapaino myyjän virheellisen suorituksen ja ostajan maksettavan vastikkeen välille.²¹⁰ Ostajan vaatiessa hinnanalennusta se lasketaan niin, että alennetun ja sopimuksen mukaisen hinnan välinen suhde vastaa virheellisen ja sopimuksen mukaisen tavarahan arvon välistä suhdetta luovutusajankohtana. (KL 38 § ja CISG 50 artikla) Hinnanalennuksen edellytyksenä ei ole virheen olennaisuus. Tapauksessa Belgia 14.9.2005 Rechtbank van Koophandel Hasselt (Drukkerij Baillien en Maris NV v. Hunterskil Howard BV) ostaja tilasi esittämänsä mallin perusteella myyjältä painotuotteita. Vähäiset värierot ja muutama pieni viiva painotuotteissa eivät olleet olennainen sopimusrikkomus. Ostaja oli oikeutettu hinnanalennukseen. Jos ostajalla on oikeus sopimuksen purkamiseen, hän

---

²⁰⁶ HE 93/1986 vp, s. 31.

²⁰⁷ ICC-välimiesmenettely 7531/1994.

²⁰⁸ Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 124.

²⁰⁹ Tapaus Saksa 31.1.1997 Oberlandesgericht Koblenz ja Helsingin HO 04.06.2015 811, S 14/2506.

²¹⁰ HE 93/1986 vp, s. 89.

voi päättää haluaako hän hinnanalennusta vai purkaa sopimuksen. Se, että ostaja on valmis pysymään sopimuksessa hinnanalennusta vastaan muodostaa presumption, ettei kysymys ole olennaisesta sopimusrikkomuksesta²¹¹.

Vahingonkorvaus on myös mahdollinen virheen seuraamus. On mahdollista, että vaatimalla vahingonkorvausta tai hinnanalennusta tavaran ostaja saa olennaisesti sen, mitä hänellä oli aihetta odottaa sopimuksella saavansa. Ostaja ei voi saada hinnanalennusta ja vahingonkorvausta samasta vahingosta, mutta voi vaatia vahingonkorvausta sellaisista vahingoista, joista ei myönnetä hinnanalennusta²¹². Laadun osalta oikeuskäytännössä on katsottu, että kysymys ei lähtökohtaisesti ole olennaisesta sopimusrikkomuksesta, jos tavaroita voidaan käyttää ilman kohtuutonta haittaa tai ne voidaan myydä alennuksella. Näin on siitä riippumatta, onko kyse raaka-aineista, komponenteista vai lopputuotteista²¹³. Vaikka tavarassa olisi virhe, ei kysymys välttämättä ole olennaisesta sopimusrikkomuksesta, jos tavaralla on kaupallista arvoa²¹⁴. Tapauksessa Sveitsi 28.10.1998 Bundesgericht kaupan kohteena oli lihaa. Asiantuntijalausuntojen perusteella toimitettu liha oli liian rasvaista ja vettynyttä. Lihan arvon arvioitiin 25,5 %:a alhaisemmaksi virheen perusteella. Sveitsin korkein oikeus totesi, ettei laatuero sovitun ja toimitetun tavaran välillä ollut purkuperuste. Sopimus voidaan purkaa vain poikkeuksellisissa tapauksissa ja oikeus purkaa sopimus on ostajan vakavin oikeussuojakeino. Se, mikä oikeussuojakeino on perusteltu, on määritettävä ottamalla huomioon kaikki tapauksen kannalta merkitykselliset olosuhteet. Tällaisina tekijöinä on otettava huomioon ostajan kyky muulla tavoin käyttää tavaroita tai myydä niitä jopa alemmalla hinnalla. Sopimusrikkomus hyvitetiin hinnanalennuksella ja vahingonkorvauksella. Jos kyseinen tapaus olisi ratkaistu soveltamalla Alankomaiden siviililakia, olisi sopimuksen purku voitu mielestäni hyväksyä. Alankomaiden korkein oikeus on hyväksynyt sopimuksen purkamisen tapauksessa, jossa sopimusrikkomus olisi voitu hyvittää vahingonkorvauksella²¹⁵.

Sopimusrikkomus voi olla olennainen, jos se on niin vakava, ettei vahingonkorvausta tai hinnanalennusta pidetä asianmukaisina oikeussuojakeinoina²¹⁶. Tapauksessa Sveitsi 30.8.2007 Kantonsgericht Zug korostettiin, että termi olennaisuus sisältää arvioinnin siitä, voidaanko ostajan odotukset täysin hyvittää vahingonkorvauksella tai hinnanalennuksella. Tapauksessa

---

²¹¹ Kiina 10.8.1999 CIETAC; Itävalta 15.11.2012 Oberster Gerichtshof ja Sveitsi 23.9.2013 Bundesgericht.

²¹² HE 93/1986 vp, s. 44 ja 90.

²¹³ Sandvik 2006, s. 238.

²¹⁴ Kiina 30.6.2014 Supreme Court of the People's Republic of China (ThyssenKrupp Metallurgical Prods. GmbH v. Sinochem Overseas Comp.)

²¹⁵ HR 4.2.2000, C98/177HR. (NJ 2000, 562).

²¹⁶ Saksa 14.10.2002 Oberlandesgericht Köln ja Italia 11.12.2008 Tribunale di Forlì (Mitas v. Solidea S.r.l.).

Sveitsi 18.5.2009 Bundesgericht kaupan kohteena oli pakkauskone. Koneen todellinen suorituskyky oli selvästi alle sovitun suorituskyvyn. Todellinen 52 pullon tuotos minuutissa vastasi 71 %:n tuotannon menetystä verrattuna sovittuun 180 pulloon. Myyjän toimittama pakkauskone saavutti vain 29 %:a sovitusta suorituskyvystä. Hinnanalennusta ei voitu soveltaa, sillä tuottavuuden menetys koneen odotetun käyttöiän aikana ylitti selvästi hankintahinnan. Koneen jälleenmyynti olisi ollut vaikeaa, sillä kone oli laadittu yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tapauksessa purkukynnys ylittyi, kun virhettä ei saatu korjattua. Sopimuksen purkaminen voi olla mielestäni myyjällekin suosiollisempi ratkaisu kuin vahingonkorvauksen suorittaminen koneen käyttöajalta. Myyjälle voi olla edullisempaa esimerkiksi romuttaa heikosti toimiva kone kuin maksaa vahingonkorvauksia pitkällä aikavälillä.

Ostajalla tulisi olla oikeus purkaa sopimus, jos kerrytettävissä oleva vahingonkorvaus on yhtä suuri tai ylittää sen hinnan, joka maksettiin myyjälle. Tätä tilannetta voidaan verrata siihen, että tavaroita on mahdotonta käyttää tavanomaisessa liiketoiminnassa tai hinnanalennus alentaisi kauppahinnan nolnaan.²¹⁷ Tapauksessa Vaasan HO 28.06.2002 812, S 01/505 ostajat vaativat myyjältä hinnanalennuksena tai vahingonkorvauksena suoritusta, joka oli kauppahinnan suuruinen. Hovioikeus katsoi, että vaaditun suoritusvelvollisuuden syntymiseksi kaupan purun edellytysten on täytyttävä eli tavaran virheen on oltava olennainen. Oikeuskäytännössä hinnan alentamista nolnaan on arvioitu myös silloin, kun ostaja on reklamoinut virheestä, mutta laiminlyönyt purkuilmoituksen ja siksi menettänyt purkuoikeuden. Tapauksessa Itävalta 23.5.2005 Oberster Gerichtshof kahvinkeitinien virheellisyyden katsottiin täyttävän olennaisen sopimusrikkomuksen, mutta purkuilmoitusta ei ollut annettu kohtuullisessa ajassa. Hinnanalennuksella kauppahinta alennettiin nollaksi.²¹⁸

Pidän hinnanalennusta toimivana ja vakiintuneena oikeusseuraamuksena irtaimen kaupassa. Kauppalaissa omaksuttua jakoa välittömiin ja välillisiin vahinkoihin en pidä onnistuneena. Sopimusosapuolen vastuu välillisestä vahingosta on myyjän viivästyksen, tavaran virheen ja ostajan myötävaikutusvelvollisuuden osalta tuottamusperusteinen. (KL 27.4, 40.3 ja 57.2 §) Välillisten vahinkojen korvausvelvollisuus voi seurata myös myyjän erityisestä sitoumuksesta. Välilliset vahingot on määritelty KL 67.2 §:ssä. KL 67.3 §:n mukaan välillisenä vahinkona ei pidetä sellaista vahinkoa, joka vahingon kärsineelle sopijapuolelle on aiheutunut muun kuin 2 momentissa tarkoitettujen vahingon rajoittamisesta. Säännöksessä omaksuttua ratkaisua voidaan kritisoida, sillä vahingonkorvauksen laajuus on riippuvainen velkojan

---

²¹⁷ Leisinger 2007, s. 93 ja Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 129.

²¹⁸ Samoin tapaus Saksa 14.12.2006 Oberlandesgericht Koblenz.

toimintamahdollisuuksista. Velkoja voi toimintamahdollisuuksiensa mukaan pyrkiä muuttamaan välillisiä vahinkoja välittömiksi. Jaottelua välittömiin ja välillisiin vahinkoihin voidaan pitää epäselvänä ja monimutkaisena. Mielestäni kauppalakiin olisi selkeämpää omaksua esimerkiksi CISGin mukainen vahingonkorvaussäätely, joka perustuu ennakoitavuusrajoitukselle. (CISG 74 artikla) Tällöin ei tarvitsisi soveltaa jaottelua välittömiin ja välillisiin vahinkoihin. CISGin vahingonkorvaussäätelyn ankaruutta lieventää kauppalain sovittelumahdollisuus. (KL 70.2 §)

5. Viivästyksen olennaisuuden arviointi

5.1 Eri viivästystyypit

5.1.1 Maksuviivästys

Ostajan ensisijainen velvoite on maksaa kauppahinta. (KL 48-49 § ja CISG 53-59 artiklat) Kauppahinnan maksamiseen sisältyy velvollisuus ryhtyä erilaisiin maksun suorittamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. (KL 48 § ja CISG 54 artikla) Jos kauppahinnan maksamisen ajankohtaa ei voida katsoa sovitun, ostajan on maksettava kauppahinta myyjän sitä vaatiessa. Ostaja ei ole velvollinen maksamaan ennen kuin tavara on sopimuksen mukaisesti asetettu hänen saatavilleen tai määrättäväkseen. Ostajalla on myös oikeus ennen kauppahinnan maksamista tarkastaa tavara, jollei tällainen tarkastus ole yhteensopimaton sovitun luovutus- ja maksutavan kanssa. (KL 49 §, CISG 58 ja 62 artikla)

Ostohinnan maksamatta jättäminen on tyypillisin tapa, jolla ostaja voi syyllistyä olennaiseen sopimusrikkomukseen²¹⁹. Kauppahinnan maksamisen katsotaan viivästyneen silloin, kun ostaja ei ole maksanut kauppahintaa oikeaan aikaan eikä tämä johdu myyjästä tai hänen puoleltaan olevasta seikasta. (KL 51 §, CISG 59 ja 80 artikla) Myyjä voi purkaa kaupan ostajan maksuviivästyksen vuoksi, jos viivästys merkitsee olennaista sopimusrikkomusta. (KL 54.1 § ja CISG 64 artikla) KL 54.4 §:n mukaan, jos ostaja on saanut tavaran hallintaansa, myyjä saa purkaa kaupan vain, jos hän on pidättänyt itselleen oikeuden siihen tai jos ostaja torjuu tavaran. Ostajan maksuviivästyksen perusteella voi syntyä purkuoikeus, vaikka ostaja on suorittanut maksun oikealla hetkellä, mutta eri tavalla kuin on sovittu. Suoritus voi tapahtua esimerkiksi väärässä valuutassa tai väärälle tilille.²²⁰ Ostajan myötävaikutusvelvollisuuden laiminlyönti

---

²¹⁹ Tapaus Yhdysvallat 17.12.2001 District Court [Michigan] (Shuttle Packaging Systems v. Tsonakis et al.).

²²⁰ Ramberg – Herre 2013, s. 449.

esiintyy usein maksuviivästyksen yhteydessä. Tällaisissa tapauksissa myyjä voi turvautua maksuviivästyksen seuraamuksiin.²²¹

Ostajan maksuviivästyksen seuraamukset ovat KL 54 §:n mukaan samanlaiset kuin myyjän viivästyksen seuraamukset KL 25 §:n mukaan. Säännökset eroavat kahdessa suhteessa toisistaan. Ensinnäkin ostajalta ei edellytetä tietoisuutta rikkomuksen merkityksestä ja olennaisuusvaatimus on kuvattu ilmaisulla ”olennainen sopimusrikkomus”. Tämä ero johtuu siitä, että myyjän varallisuudelle tai taloudelliselle asemalle ei tule antaa ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa myyjän oikeutta kaupan purkamiseen ostajan maksuviivästyksen perusteella²²². Toiseksi myyjä menettää oikeutensa kaupan purkuun, kun tavara tulee ostajan haltuun, ellei myyjä ole pidättänyt oikeutta kaupan purkamiseen tai ostaja torju tavaraa. (KL 54.4 §) Viimeksi mainitulle säännökselle ei ole vastinetta CISG:ssä.²²³ CISG luo ostajan maksuviivästyksessä laajemmat mahdollisuudet sopimuksen purkamiseen kuin kauppalaki. KL 54.4 § sisältää esineoikeudellista sääntelyä, kun taas kauppalaissa säännellään lähtökohtaisesti velvoiteoikeudellisia kysymyksiä. Pidän kauppalaissa omaksuttua ratkaisua kuitenkin perusteltuna, sillä se ottaa huomioon sivullisen aseman. Sivullisten pitää yleensä voida luottaa siihen, että ostajalla on oikeus määrätä hallussaan olevasta tavarasta. Myyjän rajoittamaton purkuoikeus maksuviivästystilanteissa voisi heikentää vaihdannan varmuutta. Myyjän purkuoikeuden rajoituksella on myös merkitystä maksukyvyttömyystilanteissa, sillä rajoitus suojaa velkojien tasa-arvoa.

KL 54 §:ssä puhutaan vain olennaisesta sopimusrikkomuksesta eikä korosteta velkojan intressiä. Joissakin tilanteissa purkuoikeutta puoltavana seikkana voidaan ottaa huomioon maksuviivästyksen merkitys juuri myyjälle, jos ostaja käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää.²²⁴ Jos myyjä on ostanut tavaran toiselta ja aikoo käyttää ostajan maksua suorittaakseen itse kauppahinnan määrättyinä ajankohtana, josta ostaja tietää, voidaan huomioda myyjän erikoinen tilanne arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta²²⁵. Pidän tätä tulkintaa perusteltuna, vaikka KL 54 §:stä puuttuu viittaus viivästyksen merkityksestä myyjälle. Kauppalaissa ei ole säännöstä korotetusta purkukynnyksestä, jos ostajalle aiheutuisi merkittäviä tappioita sopimuksen purkamisesta.²²⁶ Tällaisissa tilanteissa olisi mielestäni perusteltua sallia

---

²²¹ HE 93/1986 vp, s. 36.

²²² HE 93/1986 vp, s. 108.

²²³ Routamo – Ramberg 1997, s. 362.

²²⁴ Ramberg – Herre 2013, s. 450 ja Svensson 2019, s. 309.

²²⁵ NJA 1991 s. 217.

²²⁶ KL 26 §:ssä on säännös ostajaa varten valmistettavasta tai hankittavasta tavarasta, mikä rajoittaa ostajan purkuoikeutta myyjän viivästyessä.

ostajalle pidempi maksuviivästys ennen kuin sopimuksen voi purkaa²²⁷. Tämä olisi mielestäni voitu nimenomaisesti säätää lakiin tai mainita lain esitöissä.

Viivästyksen olennaisuutta arvioitaessa on huomioon otettava ennen muuta viivästyksen kesto ja myöhästyneen rahamäärän suuruus²²⁸. Oikeuskäytännön perusteella ei voida osoittaa mitään kiinteää rajaa olennaiselle maksuviivästykselle, mutta voidaan hakea suuntaviivoja. Olennaisena sopimusrikkomuksena on pidetty esimerkiksi alle 20 %:n kauppahinnan maksua, kun sopimuksessa edellytettiin kauppahinnan täyttä maksua 15 päivässä.²²⁹ Arvioitaessa, merkitseekö ostajan viivästys olennaista sopimusrikkomusta, on myös otettava huomioon sopijapuolten asema. Elinkeinonharjoittajalta vaadittava maksujen suoritusnopeus on erilainen kuin yksityishenkilöltä vaadittava.²³⁰ Tapauksessa Turun HO 26.06.2015 616, S 14/2220 myyntihetkestä oli kulunut yli 13 kuukautta ja ostaja oli jättänyt maksamatta 2/3:aa kauppahinnasta. Maksuviivästyksiä pidettiin olennaisena yksityishenkilöiden välisessä kaupassa. Tapauksessa Kouvolan HO 22.10.1997 1128, S 97/250 oli kysymys maksuviivästyksestä elinkeinonharjoittajien välisessä kaupassa. Maksuviivästyksiä pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena, kun yli 40 %:a kauppahinnasta oli viivästynyt yli neljä kuukautta. Olennaisuusarviointi ei riipu siis vain viivästyksen pituudesta, vaan huomioon on otettava myös se, koskeeko viivästys koko kauppahintaa vai ainoastaan jotakin pienempää maksuerää. Myyjän purkuoikeuden kannalta ei ole kauppalaain esitöiden mukaan merkitystä sillä, mistä syystä ostajan maksuviivästys johtuu.²³¹

Olennaisuuden arvioinnissa on otettava huomioon myös kaupan luonne ja maksuviivästyksen merkitys kysymyksessä olevissa olosuhteissa.²³² Jos kysymyksessä on spekulatiivinen kauppa, lyhytkin viivästys voi tarkoittaa olennaista sopimusrikkomusta, sillä myyjän on voitava nopeasti saada oikeus määrätä tavaraa myymällä se toiselle. Jos kysymyksessä on muunlainen tavara, jota myyjä varastoi paikkakunnalla, ei vähäisellä maksun viivästyksellä yleensä ole myyjälle niin suurta merkitystä, että se oikeuttaisi sopimuksen purkamiseen.²³³ Maksutavalla on olennaisuusarvioinnissa merkitystä erityisesti silloin, kun maksun on tapahduttava asiakirjan hallinnan luovutusta vastaan. Lyhyet viivästykset tällaisissa tilanteissa saattavat merkitä

---

²²⁷ Samoin Ramberg – Herre 2013, s. 450 ja Svensson 2019, s. 309.

²²⁸ HE 93/1986 vp, s. 36.

²²⁹ Tapaus Yhdysvallat 29.5.2009 District Court [New York] (Doolim Corp. v. R Doll, LLC, et al.).

²³⁰ HE 93/1986 vp, s. 108.

²³¹ HE 93/1986 vp, s. 108.

²³² HE 93/1986 vp, s. 108.

²³³ Routamo – Ramberg 1997, s. 386.

olennaista sopimusrikkomusta.²³⁴ Jos maksu on suoritettava tavaroita tai asiakirjaa vastaan ja tavarat ovat pilaantuvia, maksuajankohta on olennainen sopimusehto²³⁵.

Maksuviivästyistä itsessään ei ole pidetty olennaisena sopimusrikkomuksena²³⁶. Erääntyneelle velalle on maksettava korkoa. (KL 71 § ja CISG 78 artikla) Usean kuukauden maksuviivästyminen voi olla olennainen sopimusrikkomus. Maksuviivästytilanteissa on yleistä soveltaa lisäaikamenettelyä, sillä maksuviivästyminen on harvoin olennainen vielä maksun erääntyessä. Näin voidaan vähentää olennaisuusarviointiin liittyvää riskiä ja varmistaa sopimuksen purkuoikeus kohtuullisen lisäajan kuluttua. Tapauksessa ICC-välimiesmenettely 7585/1992 katsottiin, että yli kolmen kuukauden maksuviivästyminen oikeutti purkamaan sopimuksen. Myyjä odotti useita kuukausia ennen kuin purki sopimuksen, vaikka oli selvää, ettei ostajalla ollut taloudellisia resursseja. Myyjän odottaminen tulkittiin lisäajan asettamiseksi, minkä perusteella hänellä oli purkuoikeus.

Ostajan laiminlyödessä maksaa kauppahinnan, myyjä usein menettää olennaisilta osin sen, mitä hänellä oli aihetta odottaa saavuttavansa sopimuksella. Tämä on helposti ennakoitavissa ostajalle.²³⁷ Jos sopimusosapuolet ovat solmineet useita sopimuksia, maksuviivästyminen yhdessä sopimuksessa ei välttämättä oikeuta purkamaan kaikkia sopimuksia. Tapauksessa Saksa 19.10.2006 Oberlandesgericht München oli tehty erillisiä sopimuksia autokaupoista. Maksun viivästyminen yhdessä sopimuksessa ei oikeuttanut purkamaan kauppia kaikkien sopimusten osalta. Tuomioistuin katsoi, ettei osittaista maksun laiminlyöntiä voitu pitää olennaisena sopimusrikkomuksena kaikkien sopimusten osalta, kun yksittäisten autojen myynnistä oli tehty erillisiä sopimuksia. Jos osittainen maksuviivästyminen voidaan ymmärtää osoitukseksi ostajan maksukyvyttömyydestä tai ostaja on perusteettomasti vähentänyt osan hinnasta väittämällä tavaraa virheelliseksi, voi tämä olla syy myyjän purkamisoikeudelle²³⁸.

Kauppahinnan maksamatta jättämisen katsotaan täyttyvän silloin, kun ostaja perusteettomasti kieltäytyy maksamasta kauppahintaa²³⁹. Ennakkomaksun suorittamatta jättäminen ei ole pidetty olennaisena sopimusrikkomuksena tilanteessa, jossa ostaja ei ole ilmoittanut kieltäytyvänsä kauppahinnan maksamisesta.²⁴⁰ Suorituksesta kieltäytyminen voi ilmetä siten, että suoritukselle

---

²³⁴ HE 93/1986 vp, s. 36-37.

²³⁵ Mohs/Schwenzer 2016, s. 926.

²³⁶ Tapaukset ICC-välimiesmenettely 7585/1992; Australia 28.4.1995 Federal Court of Australia (Roder v. Rosedown) ja Saksa 22.7.2004 Oberlandesgericht Düsseldorf.

²³⁷ Esimerkiksi tapaus Saksa 30.9.1992 Landgericht Berlin.

²³⁸ Ramberg – Herre 2013, s. 451.

²³⁹ Esimerkiksi tapaukset Rovaniemen HO 27.01.1997 74, S 96/456; Saksa 28.10.1999 Oberlandesgericht Braunschweig ja Sveitsi 2.12.2002 Kantonsgericht Wallis sekä Mohs/Schwenzer 2016, s. 925.

²⁴⁰ Puola 28.11.2013 Supreme Court of Poland.

asetetaan sellainen ehto, josta ei ole sovittu. Tapauksessa Venäjä 4.4.1997 välimiesmenettely 387/1995 ostaja asetti tavaroiden maksamisen ehdoksi myyjän takuun sopimuksen täysipainoisesta suorittamisesta. Tavaroiden maksamisesta kieltäytyminen oli ristiriidassa sopimuksen ja CISG 53 artiklan kanssa. Oikeuskäytännössä olennainen sopimusrikkomus on myös täyttynyt, kun ostaja ei myyjän useista vaatimuksista huolimatta täyttänyt maksuvelvollisuuttaan. Tapauksessa Kiina 10.5.2005 CIETAC maksamattomia suorituksia oli 14 eri sopimuksesta, maksamattomien suoritusten määrä oli yli 200 000 Yhdysvaltain dollaria eikä ostaja suorittanut vuoden aikana maksamattomia eriä, vaikka lupasi suorittaa ne.

Maksun laiminlyönti voi ilmetä siten, ettei ostaja toteuta sellaisia toimenpiteitä, joita sopimuksen tai säännösten perusteella voidaan vaatia maksun suorittamiseksi. Tällaisen toimenpiteen laiminlyönti voi itsessään muodostaa olennaisen sopimusrikkomuksen. Olennaisen sopimusrikkomuksen täyttymistä on arvioitu suhteellisen ankarasti sopimuksissa, joissa on edellytetty kauppahinnan maksamista rembursilla. Remburssi on dokumenttipohjainen maksutapa ja yleinen kansainvälisessä kaupassa. Se, tekeekö sopimusehto velvoitteesta olennaisen, riippuu sopimuksen tulkinnasta. Tärkein kysymys on tällöin se, onko myyjällä sopimuksen perusteella oikeus odottaa, ettei hänen tarvitse lähettää tavaroita saamatta vakuutta maksamattomasta hinnasta.²⁴¹ Oikeuskäytännössä remburssin avaamatta jättäminen on johtanut olennaiseen sopimusrikkomukseen²⁴². Sopimusehdoista poikkeavan remburssin avaaminen on ollut myös olennainen sopimusrikkomus. Esimerkiksi remburssi, joka kattoi vain 50 %:a sovitusta ostohinnasta, on tulkittu olennaiseksi sopimusrikkomukseksi²⁴³. Tapauksessa Etelä-Korea 14.10.2010 Seoul High Court ostajan avaamaan remburssiin sisältyi ehtoja, joita ei mainittu sopimuksessa. Ostaja kieltäytyi poistamasta niitä myyjän pyynnöistä huolimatta ja olennainen sopimusrikkomus täyttyi.

Jos on sovittu rembursilla maksusta asiakirjoja vastaan ja sopimuksessa edellytetään, että myyjä lähettää tavarat määrättyinä ajankohtana, on olennaisen tärkeää, että remburssi avataan viimeistään sopimuksenmukaisen lähetysajan ensimmäisenä päivänä. Tällä pyritään varmistamaan se, ettei myyjän tarvitse aloittaa tavaroiden lähettämistä saamatta maksua.²⁴⁴ Rembursilla pyritään usein suojaamaan myyjän asemaa. Rembursin hankkimisella ennen

---

²⁴¹ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 457.

²⁴² Tapaukset Australia 12.10.2001 Supreme Court of Queensland, Court of Appeal (Downs Investments v Perwaja Steel) ja Kiina 26.6.2003 CIETAC.

²⁴³ Tapaus Espanja 9.7.2013 Audiencia Provincial de Cantabria.

²⁴⁴ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 458.

tavaroiden lastaamista voidaan yrittää välttää ostajan pyrkimyksiä neuvotella uudelleen sopimusvelvoitteitaan.

KL 59.1 § sisältää myyjän purkuoikeutta rajoittavan säännöksen, jonka mukaan myyjä ei saa purkaa kauppaa ostajan maksuviivästyksen vuoksi, ellei hän ilmoita purkamisesta ostajalle ennen kuin tämä on suorittanut maksun. Säännös koskee myös tilanteita, joissa ostajan pitää noutaa tai vastaanottaa tavara. Maksun suorittaminen estää myyjän purkuoikeuden riippumatta siitä, miten olennaisesti suoritus on viivästynyt, jollei myyjä käyttänyt purkuoikeuttaan ennen kuin ostaja suoritti maksun. Myyjän purkuoikeus ostajan maksuviivästystilanteissa edellyttää, ettei ostaja ole saanut tavaraa hallintaansa eikä maksua ole suoritettu ja että viivästys on olennainen.²⁴⁵ KL 59.1 § poikkeaa CISGin sääntelystä. CISG 64(2)(a) artiklan mukaan myyjä menettää purkuoikeutensa ostajan viivästyksen perusteella, jollei hän tee sitä ennen kuin on saanut tietää, että suoritus on tapahtunut. CISG antaa myyjälle purkuoikeuden siihen ajankohtaan asti, kunnes hän on todella saanut tietää suorituksesta.

Velallisen taloudellinen asema voi olla syy arvioida sopimuksen purkamista ennakoitua sopimusrikkomuksen perusteella.²⁴⁶ Kaupan purkaminen on mahdollista, jos on käynyt selväksi, että vastapuolen taholta tulee tapahtumaan olennainen sopimusrikkomus. (KL 62 § ja CISG 72(1) artikla) Velallisen taloudelliset vaikeudet ilmentävät usein suorituskyvyn puutetta. Konkurssi tai akordimenettelyn aloittaminen ovat tapahtumia, jotka ilman muuta antavat ainakin oikeuden käyttää pysäyttämisoikeutta ja mahdollisesti purkaa sopimuksen²⁴⁷. Sopimosapuolen konkurssi on monesti vahva indisio odotettavissa olevasta sopimusrikkomuksesta²⁴⁸. Kansainvälisiin sopimuksiin sisältyy usein haitallisia muutoksia koskeva ehto (material adverse change), jonka perusteella sopimussuhde päättyy, jos sopimosapuoli asetetaan konkurssiin²⁴⁹.

Konkurssitapauksessa voi olla mahdollista purkaa sopimus turvautumatta ennakoitua sopimusrikkomusta koskeviin säännöksiin. Tapauksessa Australia 28.4.1995 Federal Court of Australia (Roder v. Rosedown) ostaja asetettiin konkurssiin. Tuomioistuin katsoi, että ostajan asettaminen konkurssiin oli olennainen sopimusrikkomus, sillä tämä oli osoitus maksukyvyttömyydestä tai alkavasta maksukyvyttömyydestä. Kauppasopimuksessa oli myös omistuksenpidätysehto, jonka mukaan teltojen omistus siirtyisi ostajalle vasta silloin, kun koko

---

²⁴⁵ Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 168-169.

²⁴⁶ Voidaan puhua myös ennakkoviivästyksestä tai uhkaavasta sopimusrikkomuksesta.

²⁴⁷ HE 93/1986 vp, s. 115. KL 63 §:ssä on konkurssia koskevia erityissäännöksiä, mitä ei ole CISGissä.

²⁴⁸ Savola 1998, s. 1012 ja Hemmo 2011, s. 355.

²⁴⁹ Mohs/Schwenzer 2016, s. 928.

kauppahinta olisi maksettu. Ostaja ei ollut maksanut koko kauppahintaa. Konkurssipesä kiisti omistuksenpidätysehdon ja kieltäytyi luovuttamasta tavaroita myyjälle. Omistuksenpidätysehdon kiistäminen täytti myös olennaisen sopimusrikkomuksen. Tapauksessa ei sovellettu ennakoitua sopimusrikkomusta koskevia säännöksiä, vaikka tämä olisi voinut olla mielestäni perusteltua²⁵⁰. Nähdäkseni myöskään ostajan asettaminen konkurssiin ei tulisi itsessään täyttää olennaista sopimusrikkomusta. Velallisen toiminnan jatkuminen konkurssihallinnossa ei itsessään aiheuta olennaista haittaa.

Yrityssaneerausmenettelyn alkaminen ei sinänsä ole seikka, jonka perusteella velallisen suorituskyvyn voitaisiin katsoa heikentyneen. Saneerausmenettelyn aloittamis päätöstä edeltää ennakoarvio siitä, että toiminnan jatkuessa syntyvät uudet velat pystytään todennäköisesti maksamaan. (Laki yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47, YSL 7 §) Lisäksi on huomattava, että jos sopimus puretaan ennakoidun sopimusrikkomuksen perusteella, mahdollinen vahingonkorvausosaatava on saneerausvelkaa.²⁵¹ Tästä syystä sopimusosapuolella ei ole usein edes intressiä vedota ennakoituun sopimusrikkomukseen.²⁵² Yrityksen saneerauksesta annetussa laissa on myös rajoitettu sopimuskumppania vetoamasta saneerausvelan vuoksi sellaisiin sopimuksesta tai laista ilmeneviin purku- ja irtisanomisperusteisiin, joiden perusteena on maksuviivästys. (YSL 19.1 §)

Sopimusosapuolen heikko maksukyky ei välttämättä vaikuta hänen mahdollisuuksiinsa täyttää sopimusta²⁵³. Tanskan oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että ainoastaan ostajalla olevat taloudelliset vaikeudet eivät oikeuta myyjää purkamaan sopimusta. Tätä on perusteltu sillä, että ostajalla on mahdollisuus lainata rahaa.²⁵⁴ Mielestäni purkuoikeutta ei tulisi ratkaista ainoastaan sillä perusteella, voiko velallinen ottaa lainaa. Oikeuskäytännössä on edellytetty varsin korkeaa näyttöä maksukyvyttömyydestä, jotta sopimuksen voisi purkaa. Taustalla vaikuttaa sopimuksen sitovuuden periaate²⁵⁵. Ennakoitua sopimusrikkomusta arvioitaessa voidaan kiinnittää huomiota maksuviivästystilanteessa viivästyneeseen rahamäärään, viivästyksen keston ja siihen, miten velallinen on noudattanut maksuaikatauluja²⁵⁶. Tapauksessa Saksa 14.1.1994 Oberlandesgericht Düsseldorf oli purkuoikeus ennakoidun sopimusrikkomuksen perusteella. Ostaja oli viivästynyt jo aikaisempien velkojen maksussa, vaikka myyjä oli vaatinut suoritusta

---

²⁵⁰ Samoin Ziegel 1998 ja Lubbe 2004, s. 464.

²⁵¹ Saneerausvelat ovat menettelyn aikana maksu- ja perintärajoitusten alaisia.

²⁵² Koskelo 1994, s. 195-196.

²⁵³ HE 93/1986 vp, s. 116.

²⁵⁴ Elmelund et al. 1993, s. 140.

²⁵⁵ Mo 2002, s. 123.

²⁵⁶ Tapaus Yhdysvallat 29.5.2009 District Court [New York] (Doolim Corp. v. R Doll, LLC, et al.).

useamman kerran. Myyjä odotti uuden kenkätilauksen kauppahinnasta maksua tai vakuutta viisi kuukautta. Ostaja ei suorittanut aikaisempia velkoja tai antanut vakuutta. Myyjällä oli oikeus purkaa uutta kenkätilausta koskeva sopimus ennakoidun sopimusrikkomuksen perusteella. Jotta ostaja voisi estää myyjän purkamisoikeuden ennakoidun sopimusrikkomuksen perusteella, hänen on esitettävä sellaista näyttöä, joka osoittaa maksun myöhästyneen hyväksyttävästä syystä. Ostajalla on voinut olla tilapäisiä esteitä maksamiseen, kuten pankkilakko, valuutan siirto-ongelmia tai maksun viivästyminen on johtunut ostajan erehdyksestä, jolla ei ole yhteyttä hänen maksukykyynsä.²⁵⁷

5.1.2 Toimituksen viivästys

Myyjän päävelvollisuus on sopimuksenmukaisen tavaran luovuttaminen oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Juridista termiä luovutus ei tule käsittää synonyyminä tavaran fyysiselle luovutukselle. Erityisesti kansainvälisessä kaupassa luovutus voi tapahtua jo kauan ennen kuin tavara tosiasiallisesti luovutetaan ostajalle.²⁵⁸ Kauppalaain ja CISGin säännökset tavaran luovutuksesta muistuttavat toisiaan. (KL 6-9 § ja CISG 31-34 artiklat) Luovutusajankohta ratkaisee sen, onko myyjän suoritus viivästynyt. Tämän arviointiin vaikuttaa se, onko kysymyksessä noutokauppa vai kuljetuskauppa ja millaisia ehtoja sopimukseen sisältyy. Kauppalaissa lähtökohtana on noutokauppa ja CISG:ssä kuljetuskauppa.

Tavaran luovutuksen ajankohta ilmenee yleensä sopimuksesta²⁵⁹. Jollei tavaraa ole luovutettava vaadittaessa tai viipymättä eikä luovutuksen ajankohdasta muutenkaan voida katsoa sovitun, tavara on luovutettava kohtuullisessa ajassa kaupanteosta. (KL 9.1 § ja CISG 33(c) artikla) KL 25 §:n mukaan ostaja saa purkaa kaupan myyjän viivästyksen vuoksi, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää. Ostajan subjektiivinen käsitys ei ole määräävä, jos viivästyksistä ei objektiivisesti voida pitää ostajan kannalta olennaisena²⁶⁰. CISG 49 artiklan mukaan ostajan purkuoikeuden edellytyksenä on olennainen sopimusrikkomus.

Toimituksen viivästyksistä ei pidetä itsessään olennaisena sopimusrikkomuksena.²⁶¹ Myöhästynyt toimitus ei välttämättä tarkoita olennaista sopimusrikkomusta, jos toimitus on objektiivisesti mahdollinen ja myyjä on halukas täyttämään sopimuksen. Oikeuskäytännössä esimerkiksi kahden päivän viivästys teollisuusbensiinin toimituksessa ei ollut olennainen

²⁵⁷ Routamo – Ramberg 1997, s. 404.

²⁵⁸ Sandvik – Sisula-Tulokas 2013, s. 88.

²⁵⁹ HE 93/1986 vp, s. 23.

²⁶⁰ HE 93/1986 vp, s. 71.

²⁶¹ Saksa 1.7.2002 Oberlandesgericht München. Muutoin lainsäädännössä ei säädettäisi lisäaikamenettelystä.

sopimusrikkomus.²⁶² KL 24 §:n mukaan, jos myyjä tiedustelee ostajalta, hyväksyykö tämä viivästyksestä huolimatta määrättyssä ajassa tapahtuvan tavarantoimituksen, tai jos myyjä ilmoittaa täyttävänsä sopimuksen määrättyssä ajassa, eikä ostaja vastaa kohtuullisessa ajassa, ostaja ei saa purkaa kauppaa, jos myyjä täyttää sopimuksen ilmoittamassaan ajassa. CISG:ssä säännöstä vastaa 48 (2) artikla.

Toimitusviivästyksen olennaisuutta arvioitaessa voidaan kiinnittää huomiota siihen, kuinka merkittävää osaa toimituksesta viivästys koskee ja mihin käyttötarkoitukseen tavara on hankittu. Elinkeinonharjoittajien välisessä raaka-aineiden kaupassa hyvinkin lyhyttä viivästystä saatetaan pitää olennaisena sopimusrikkomuksena.²⁶³ Ostajan pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettujen pääomahyödykkeiden kaupassa voidaan yleensä lähteä siitä, että kaupan purkamiseen johtavan viivästyksen pitää tyypillisesti olla pidempi kuin esimerkiksi jälleenmyyntiä varten tarkoitettujen ja nopeille hinnanvaihteluille alttiiden raaka-aineiden kaupassa²⁶⁴. Olennaisuusarvioinnissa voi saada merkitystä myös myyjän tarjoama ja toimittama korvaava tavara. Tapauksessa Rovaniemen HO 20.05.1998 353, S 98/82 kiinnitettiin huomiota viivästyksen keston, viivästyneeseen määrään, tavaroiden käyttötarkoitukseen ja toimitettuun korvaavaan tavaraan eikä viikon viivästystä pidetty olennaisena. Ostaja oli saanut muut ostamansa kalusteet mukaansa, mutta etulevy ja palvelutaso oli sovittu toimitettavaksi myöhemmin. Hovioikeus katsoi toimitusajaksi sovitun neljä viikkoa. Viikon viivästyksellä ei ollut olennaista merkitystä ottaen huomioon, että viivästys koski vain yhden kalusteen osia, jotka oli tarkoitettu pitkäaikaiseen käyttöön ja myyjä toimitti ostajalle korvaavan osan siksi ajaksi, kunnes toimitus tapahtuisi.

Viivästyksen kestolle ja sen aiheuttamille seurauksille voidaan antaa merkitystä arvioitaessa toimitusviivästyksen olennaisuutta. Tapauksessa Suomi 18.2.1997 Turun hovioikeus arvioitiin toimitusviivästystä. Kaupan kohteena oli eläinruokapakkauksia. Myyjä oli luvannut toimittaa tavarat heti, kun etiketit oli painettu. Tavallinen kohtuullinen toimitusaika oli 8 viikkoa ja tapauksessa toimitus kesti 14 viikkoa. Sopimusosapuolet eivät olleet sopineet kiinteää toimitusajankohtaa. Vaikka toimitus kesti lähes kaksi kertaa pidempään kuin kohtuullinen toimitusaika, ei viivästystä pidetty olennaisena sopimusrikkomuksena. Olennaisuusharkinnassa huomioitiin tavaroiden laatu ja se, että ostaja harjoitti päivittäistavaroiden tukkukauppaa. Ostaja myi säännöllisesti kyseisiä tavaroita eikä osoittanut, ettei olisi voinut hyödyntää toimitusta

---

²⁶² Yhdysvallat 19.7.2007 U.S. Court of Appeals [3rd Circuit] (Valero Marketing & Supply Company v. Greeni Trading Oy).

²⁶³ HE 93/1986 vp, s. 27.

²⁶⁴ Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 70.

ilman ongelmia. Tapauksessa Italia 24.11.1989 Pretura di Parma-Fidenza (Foliopack v. Daniplast) myyjän viivästys tavaroiden toimittamisessa muodosti taas olennaisen sopimusrikkomuksen, kun myyjä oli toimittanut ostajalle vasta kolmasosan tavaroista kaksi kuukautta sopimuksen vahvistamisen jälkeen. Ostajan tilaukseen oli sisällytynyt pyyntö tavarantoimituksesta 10-15 päivän kuluessa. Myyjän olisi pitänyt lähettää tavarat sopimuksen vahvistamista seuraavalla viikolla. Tapauksessa Yhdysvallat 23.10.2007 American Arbitration Association (Macromex Srl. v. Globex International Inc.) sopimuksen osapuolten aikaisempi kaupankäynti ja toimialan käytäntö mahdollistivat joustavuuden toimitusajassa. Tällaisessa tapauksessa kohtuullinen viivästys ei vielä muodosta olennaista sopimusrikkomusta.

Viivästys voi johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen, kun se vaarantaa sopimuksen tarkoituksen²⁶⁵. Jos on sovittu kiinteä toimituspäivä, sen noudattamatta jättämistä voidaan pitää olennaisena sopimusrikkomuksena²⁶⁶. Tavara on toimitettava sovitulla hetkellä esimerkiksi silloin, kun myyjä tietää sen erityisen tarkoituksen, johon ostaja tarvitsee tavaraa näyttelyyn messuilla tai myydäkseen tavaraa edelleen tietyn ajan kuluessa seuraavalle ostajalle²⁶⁷. Periaatteessa liian aikainen toimitus voi olla myös sopimusrikkomus. (CISG 52(1) artikla) Oikeuskäytännössä liian aikainen toimitus ei ole ollut olennainen sopimusrikkomus²⁶⁸.

Toimituksen epäonnistuminen riippumatta siitä, perustuuko se objektiiviseen vai subjektiiviseen mahdottomuuteen, muodostaa olennaisen sopimusrikkomuksen, sillä se estää ostajan mahdollisuuden hyötyä sopimuksesta²⁶⁹. Toimituksesta kieltäytyminen voi ilmetä perusteettomana sopimuksen purkuna.²⁷⁰ Olennainen sopimusrikkomus on kysymyksessä, jos myyjä ilmoittaa, ettei tule toimittamaan tavaroita. Tapauksessa Saksa 24.5.1995 Oberlandesgericht Celle myyjä oli myynyt sopimuksessa määritellyt tavarat kolmannelle osapuolelle, mikä osoitti, ettei myyjä tulisi täyttämään sopimusta. Tapauksessa Saksa 10.2.1994 Oberlandesgericht Düsseldorf myyjä oli toimittanut osan tekstiileistä erivärisinä, mitä sopimuksessa oli sovittu. Olennainen sopimusrikkomus ei ollut kysymyksessä, kun myyjä ilmoitti, ettei hän pysty heti toimittamaan korvaavia tavaroita.

Pyyntöä sopimuksen muuttamiseen ei voida pitää olennaisena sopimusrikkomuksena. Myyjä voi esimerkiksi ehdottaa uutta toimituspäivää tai -paikkaa. Sopimusosapuolet voivat neuvotella

---

²⁶⁵ Gsell 2009, s. 253.

²⁶⁶ Tapaus Sveitsi 15.9.2000 Bundesgericht (FCF S.A. v. Adriafile Commerciale S.r.l.).

²⁶⁷ Ramberg – Herre 2013, s. 254.

²⁶⁸ Tapaus Kiina 25.5.2005 CIETAC.

²⁶⁹ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 437. ICC-välimiesmenettely 9978/1999; Italia 11.1.2005 Tribunale di Padova (Ostroznik Savo v. La Faraona soc. coop. a.r.l.) ja Slovenia 10.5.2017 Višje sodišče v Ljubljani.

²⁷⁰ Saksa 5.2.2013 Oberlandesgericht Brandenburg.

sopimuksen muuttamisesta ja mikäli sopimusta ei muuteta, on noudatettava voimassa olevaa sopimusta. Tapauksessa Etelä-Korea 29.4.2010 Daegu District Court toimituksen väliaikainen keskeyttäminen ei muodostanut olennaista sopimusrikkomusta. Myyjä oli keskeyttänyt toimituksen väliaikaisesti ja jatkoi toimitusta muutaman viikon kuluttua pyytäen sopimusehtojen uudelleenneuvottelemista, kun osapuolten tulisi uusia sopimus. Ostaja ei vastannut myyjän pyyntöihin uudelleenneuvotteluista, jätti huomioimatta myyjän tarjouksen jatkaa liiketointa ja nosti oikeuskanteen olettaen sopimusta puretuksi. Ostajan toiminta oli sen sijaan tulkittavissa olennaiseksi ja ennakoituksi sopimusrikkomukseksi. [CISG 25, 72(1) ja (2) artikla] Olennaiseksi sopimusrikkomukseksi on tulkittu monesti tilanteita, joissa pyyntöön sopimuksen muuttamisesta yhdistetään kieltäytyminen muutoin täyttää sopimusta²⁷¹. Toimituksen tekeminen ehdolliseksi sellaisella ehdolla, jota ei ole sopimuksessa, pidetään olennaisena sopimusrikkomuksena. Oikeuskäytännössä toimitus on esimerkiksi ehdollistettu hinnankorotukseen suostumisella.²⁷² Sopimuksen yksipuolinen muuttaminen on myös tulkittu olennaiseksi sopimusrikkomukseksi toimitusviivästyksen johtaneessa tapauksessa. Tapauksessa Ukraina 5.7.2005 (väliliesmenettely) myyjä muutti yksipuolisesti kuljetustavan lentokuljetuksesta merikuljetukseen. Kuljetustavan muutos johti 12 päivän viivästyksen. Myyjä syyllistyi muihinkin olennaisiin sopimusehtojen rikkomuksiin ja sopimus purettiin.

Jos kauppa koskee tavaraa, joka on valmistettu tai hankittu erityisesti ostajaa varten hänen ohjeidensa tai toivomustensa mukaisesti, kaupan purkamisesta voi aiheutua myyjälle suuria taloudellisia menetyksiä. Koska tavara on tarkoitettu ostajan erityisiin tarpeisiin, sitä ei tällaisissa tapauksissa useinkaan voida käyttää muihin tarkoituksiin. Toisaalta ostajalla ei näissä tapauksissa useinkaan ole yhtä suurta tarvetta saada purkaa kauppa myyjän viivästyksen johdosta kuin muissa kaupoissa, koska hän ei kuitenkaan voi lyhyessä ajassa saada vastaavanlaista tavaraa muualta.²⁷³ KL 26 §:n mukaan, jos kaupan kohteena on tavara, joka on valmistettava tai hankittava erityisesti ostajaa varten hänen ohjeidensa tai toivomustensa mukaisesti, eikä myyjä voi ilman huomattavaa tappiota käyttää tavaraa hyväkseen muulla tavoin, ostaja saa purkaa kaupan myyjän viivästyksen vuoksi vain, jos kaupan tarkoitus jää hänen osaltaan viivästyksen vuoksi olennaisesti saavuttamatta. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa ostaja ei viivästyksen vuoksi enää tarvitse tavaraa tai jossa siitä ei enää ole hänelle

---

²⁷¹ Tapaukset Saksa 29.12.1998 Schiedsgericht der Hamburger freundschaftlichen Arbitrage ja ICC- väliliesmenettely 20.12.1999.

²⁷² Ranska 9.12.1996 Tribunal de Commerce de Poitiers (Hundsichler KG v. Boyauderie du Poitou) ja Saksa 25.3.2019 Oberlandesgericht Hamm.

²⁷³ HE 93/1986 vp, s. 28.

kohtuullista hyötyä²⁷⁴. Toisena esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa ostaja on tilannut myyjältä määrättyjen mittojen mukaiset ovet keittiökaappeihin. Tilaus viivästyy ja ostaja purkaa kaupan. Koska ostaja voisi asetella tavaransa kaappeihin, vaikka niissä ei ole ovia, voidaan katsoa, ettei kaupan tarkoitus ostajan osalta viivästyksen vuoksi jäänyt olennaisesti toteutumatta.²⁷⁵ Myyjällä purkamisesta aiheutuva tappio voidaan suhteuttaa hänen liiketoiminnan laajuuteen ja varallisuusasemaansa²⁷⁶. Jollei sopimuksen täyttämistä ole aloitettukaan tai jos se ei ole ehtinyt edetä kovin pitkälle, ostajan purkuoikeutta ei ole syytä rajoittaa samassa määrin kuin jos olennaisempi osa valmisteluista on jo suoritettu²⁷⁷.

KL 26 §:ssä ei ole mainittu KL 25 §:ää vastaavaa tietoisuusvaatimusta. Tätä on pidetty niin itsestään selvänä, ettei ole pidetty välttämättömänä sen ottamista lakitekstiin²⁷⁸. Myyjä lienee näissä tilanteissa usein tietoinen ostajan tarkoituksesta. CISG:ssä ei ole KL 26 §:ää vastaavaa säännöstä. Käsitykseni on, että CISG 25 artiklassa purkukynnys on katsottu niin korkeaksi, ettei ole säädetty erikseen korotetusta purkukynnyksestä. CISG 25 artiklassa kiinnitetään tosin huomiota sopimusrikkomuksen seurauksiin rikotulle osapuolelle eikä siinä kiinnitetä erityistä huomiota haittaan, joka voisi seurata sopimuksen rikkoneelle sopimuksen purkamisesta. Ostajalla on usein intressi saada erityisesti hänelle valmistettu tai hankittu tavara, sillä vastaavaa voi olla vaikeaa saada markkinoilta. Käytännössä KL 26 §:n ja CISG 25 artiklan välisen eron pitäisi olla vähäisempi, mitä säännösten erilainen muotoilu antaa olettaa.²⁷⁹

5.1.3 Noutoviivästys ja viivästys tavaran vastaanottamisessa

Ostajan tulee myötävaikuttaa kauppaan sillä tavoin kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, jotta myyjä voi täyttää sopimuksen. Lisäksi ostajan tulee noutaa tai vastaanottaa tavara. (KL 50 § ja CISG 60 artikla) Kaupan purku voi perustua myötävaikutusvelvollisuuden, tavaran noutamisen tai vastaanottamisen laiminlyöntiin. [KL 55 § ja CISG 64(1)(a) artikla] Myyjä saa purkaa kaupan, jos ostaja ei myötävaikuta kauppaan 50 §:n 1 kohdan mukaisesti, kun sopimusrikkomuksella on myyjälle olennainen merkitys ja ostaja käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää. Myyjä saa samoin edellytyksin purkaa kaupan, jos ostaja ei nouda tai vastaanota tavaraa oikeaan aikaan ja sopimuksesta tai olosuhteista käy ilmi, että myyjälle on erityistä merkitystä sillä, että tavara toimitetaan pois. (KL 55.1 §) CISG:ssä 64(1)(a) artiklan

---

²⁷⁴ HE 93/1986 vp, s. 28.

²⁷⁵ Ämmälä 2005, s. 82.

²⁷⁶ Routamo 1996, s. 77.

²⁷⁷ HE 93/1986 vp, s. 73.

²⁷⁸ Routamo – Ramberg 1997, s. 209.

²⁷⁹ Ramberg – Herre 2009, s. 185-186.

vaatimus olennaisesta sopimusrikkomuksesta koskee myös KL 55 §:ssä tarkoitettuja sopimusrikkomuksia. CISG:ssä ei ole kauppalakia vastaavasti säädetty nimenomaisesti siitä lisäedellytyksestä, että myyjälle on oltava erityistä merkitystä sillä, että tavara toimitetaan pois. CISGiä sovellettaessa sopimuksen purkaminen tulee harvoin kysymykseen KL 55 §:n tarkoittamissa tilanteissa, sillä sopimusrikkomuksen pitäisi aiheuttaa olennaista haittaa myyjälle.

Oikeus purkaa kauppa sillä perusteella, että ostaja on laiminlyönyt tavarahan noutamisen tai vastaanottamisen, on tarpeen vain, kun tämän velvollisuuden täyttämisen on myyjälle erityistä ja itsenäistä merkitystä. Useinkaan näin ei ole. Ensinnäkin sen seikan merkitys, että tavaraa ei vastaanoteta oikeaan aikaan, riippuu usein siitä, viivästykö samalla kauppahinnan maksaminen tai onko sen oletettava viivästyvän. Tällöin myyjää suojaavat maksuviivästyksistä koskevat säännökset. Toisaalta tarvetta erityiseen purkuoikeuteen näissä tilanteissa vähentää se, että myyjä voi monesti saada riittävää suojaa niiden säännösten perusteella, jotka koskevat huolenpitoa tavarasta ja jotka antavat hänelle oikeuden korvaukseen huolenpitokustannuksista sekä mahdollisuuden myydä tavara ostajan lukuun. Ensisijaisesti ostajan laiminlyödessä tavarahan noutamisen tai vastaanottamisen tulevat sovellettaviksi tavarahan huolenpitoa koskevat säännökset.²⁸⁰ (KL 15 luku, CISG VI osasto)

Mahdollisuudella purkaa kauppa on eniten merkitystä sellaisissa tilanteissa, joissa myyjän kannalta on olemassa erityinen, selvä tarve siihen, että ostaja myötävaikuttaa kauppaan noutamalla tai vastaanottamalla tavarahan. Esimerkkeinä voidaan mainita, että rakennus on myyty purettavaksi tai että kauppa koskee rakennustyömaalle jäänyttä ylimääräistä rakennusmateriaalia taikka tyhjennettäväksi aiotussa varastossa olevia tavaroita. Tällaisissa tilanteissa ostajan laiminlyönnillä noutaa tai vastaanottaa tavara saattaa olla myyjälle niin suuri merkitys, että hänen etunsa vaatii mahdollisuutta kaupan purkamiseen.²⁸¹ Sopimusosapuolelle, joka haluaa sopimuksen täytettäväksi, voi olla erityistä merkitystä purkaa sopimus, jotta joku toinen voisi tehdä suorituksen²⁸². Oikeuskäytännössä on katsottu, että erityinen intressi voi olla kyseessä, jos tavarat ovat helposti pilaantuvia tai niiden kuljettaminen taikka varastointi edellyttävät erityistä varovaisuutta²⁸³. Olennainen sopimusrikkomus voi täytyä myös, jos myyjällä on erityinen intressi kuljetusvälineen kuorman purkamiseen.²⁸⁴ Se seikka, että

---

²⁸⁰ HE 93/1986 vp, s. 104 ja 110.

²⁸¹ HE 93/1986 vp, s. 110.

²⁸² Ramberg – Herre 2013, s. 462.

²⁸³ Tapaus Saksa 22.7.2004 Oberlandesgericht Düsseldorf.

²⁸⁴ Mohs/Schwenzer 2016, s. 929.

myyjällä on erityinen tarve saada tavara toimitetuksi, ei näytä olevan erityisen hyvä syy purkamisoikeuden puoltamiseen. Sopimuksen purku ei sinänsä merkitse sitä, että myyjä pääsisi tavarasta eroon.²⁸⁵ Nähdäkseen myyjällä ei ole nykyisen kauppalain perusteella oikeutta vaatia luontoissuoritusta, jos ostaja ei nouda tai vastaanota tavaraa. (ks. KL 51.2 §) Mielestäni laissa olisi ollut perusteltua säätää myyjän oikeudesta vaatia luontoissuoritusta tavarantoimituksen noutoa ja vastaanottamista koskevissa tilanteissa. Myyjälle voi olla erityistä merkitystä sillä, että ostaja täyttää noutovelvollisuuden. Ostajalla saattaa olla erityisosaamista, mikä liittyy esimerkiksi vaarallisen aineen käsittelyyn. Luontoissuoritusta koskeva tuomio voitaisiin täytäntöönpanna uhkasakon avulla.

Tavaroiden noutamisessa tai vastaanottamisessa tapahtuva viivästys ei yleensä ole olennainen sopimusrikkomus. Tapauksessa Ranska 4.2.1999 Cour d'appel Grenoble (Ego Fruits v. La Verja Begastri) oli sovittu kuukausittaisista appelsiinimehun toimituksista toukokuusta joulukuuhun. Osapuolet sopivat, että hinnanalennusta vastaan syyskuun toimitus tapahtuisi jo elokuussa. Toimitushetkellä ostaja kieltäytyi vastaanottamasta toimitusta elokuun lopussa ja pyysi toimituksen siirtämistä muutamalla päivällä syyskuuhun. Myyjä kieltäytyi tämän jälkeen toimittamasta tavaroita ja katsoi ostajan tehneen olennaisen sopimusrikkomuksen. Tuomioistuimen mukaan ostajan ei voitu olettaa ymmärtäneen, että muutaman päivän viive tavaroiden vastaanottamisessa tarkoittaisi olennaista sopimusrikkomusta. Myyjän olisi pitänyt hyödyntää lisäaikamenettelyä ennen sopimuksen purkamista. Tapauksessa Ranska 22.12.2006 Tribunal de Grande Instance de Strasbourg yhden kuukauden viivästys tavaroiden noutamisessa ei muodostanut olennaista sopimusrikkomusta. Ostaja oli suorittanut kauppahinnan eikä sopimuksesta ollut tulkittavissa, että tavaroiden vastaanottamisen olisi tapahduttava nopeasti. Jos ostajan sopimusrikkomusta ei voida pitää olennaisena sopimusrikkomuksena, myyjän pitää myöntää ostajalle lisäaikaa toimituksen noutamiseen ennen, kun voi purkaa sopimuksen. Myyjä, joka on saanut maksun ostajalta, harvoin kärsii korjaamatonta tappiota ostajan viivästyessä toimituksen noutamisessa²⁸⁶. Jos pidempi viivästys johtaa huomattaviin varastointikustannuksiin, myyjällä ei tulisi olla tällöin vielä oikeutta purkaa sopimusta, vaan vaatia vahingonkorvausta²⁸⁷.

---

²⁸⁵ Ramberg – Herre 2013, s. 461.

²⁸⁶ Lookofsky 2017, s. 161.

²⁸⁷ Graffi 2003, s. 342.

Ostajan lopullinen kieltäytyminen tai mahdottomuus vastaanottaa tavaroita johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen²⁸⁸. Ostajan kieltäytyessä vastaanottamasta tavaraa, kieltäytyy hän usein myös maksuvelvollisuudestaan²⁸⁹. Tällöin ostaja voi katsoa, ettei sitovaa kauppasopimusta olisi syntynyt. Tällöin pitää selvittää, onko pätevää sopimusta solmittu. Sopimusosapuolen sopimusvelvoitteen lopullinen laiminlyönti on tulkittu olennaiseksi sopimusrikkomukseksi, ellei osapuolella ole perusteltua syytä pidättäytyä suorituksestaan. Periaatteessa myös sovittua suuremman määrän toimittaminen ostajalle voi olla sopimusrikkomus. Ostaja voi vain poikkeustapauksissa kieltäytyä vastaanottamasta sovittua määrää, jos toimitettu tavara ylittää sovittua määrää. Sovittua suuremman määrän toimittaminen sellaisin ehdoin, että ostajan on maksettava se kokonaan saadakseen sovittua määrää, voi olla olennainen sopimusrikkomus.²⁹⁰

Oikeuskäytännössä olennainen sopimusrikkomus on täytynyt, vaikka tavaran vastaanottamisen laiminlyönti ei ole koskenut koko tilattua määrää. Tapauksessa Saksa 22.9.1992 Oberlandesgericht Hamm tuomioistuin katsoi tapahtuneen olennaisen sopimusrikkomuksen, sillä ostaja kieltäytyi vastaanottamasta yli puolta toimituksesta (116,6 tonnia 200 tonnista). Yhdessä osatoimituksessa vain pieni osa (420 kilogrammaa 22400 kilogrammasta) oli ollut likaista pekonia pakkausvirheen seurauksena eikä tämä oikeuttanut ostajaa olemaan vastaanottamasta jäljellä olevia toimituksia. Tapauksen lopputulos olisi voinut olla mielestäni erilainen, jos sopimuksessa olisi ollut ostajan esittämä ehto. Ostajan mukaan sopimukseen sisältyi ehto, jonka mukaan myöhemmät toimitukset olivat ehdollisia.²⁹¹ Tällöin ostaja olisi voinut olla vastaanottamatta tulevia osatoimituksia.

5.2 Lisäaikamenettely

Sopimusrikkomuksen olennaisuusarviointiin voi liittyä epävarmuutta. Sekä ostaja että myyjä voivat hyödyntää lisäaikamenettelyä. (KL 25, 54 ja 55 § sekä CISG 47 ja 63 artikla) Lisäajan tarkoituksena on vähentää epävarmuutta, joka liittyy sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointiin. Oikeudeton sopimuksen purkaminen voi johtaa siihen, että sopimuksen täyttämisen kieltäytyminen täyttää olennaisen sopimusrikkomuksen. Kauppalain lisäaikasäännökset koskevat myyjän viivästystä, ostajan maksuviivästystä sekä ostajan

---

²⁸⁸ Tapaukset Belgia 20.10.2004 Hof van Beroep Gent (NV Van Heygen Staal v. GmbH Stahl- und Metalhandel Klockner) ja Ranska 12.3.2010 Tribunal de commerce de Versailles.

²⁸⁹ Rovaniemen HO 17.1.1991 36, S89/313; Sveitsi 26.9.1997 Handelsgericht Aargau ja Itä-Suomen HO 22.11.2007 1393, S07/99.

²⁹⁰ Ramberg – Herre 2013, s. 193.

²⁹¹ Tapauksessa Ranska 17.12.2013 Cour de Cassation (Socinter v. Wallace) oli kysymys olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Kaksi lihalaatikkoa koko 928 laatikkomäärästä sisälsi merkintävirheitä etiketissä, mikä johti viranomaisen takavarikointitoimenpiteisiin.

myötävaikutusvelvollisuutta ja velvollisuutta noutaa tai vastaanottaa tavara. (KL 25.2, 54.2 ja 55.2 §) CISGissä lisäaikamenettelyä voidaan periaatteessa käyttää missä tahansa myyjän tai ostajan sopimusrikkomuksessa²⁹². Tähän viittaa CISG 47(1) ja 63(1) artiklojen sanamuodot: ostaja tai myyjä voi asettaa kohtuullisen lisäajan, jonka kuluessa vastapuolen on täytettävä velvollisuutensa. Lisäaikaa koskevien määräysten soveltamisalaa arvioitaessa on huomioitava se, että diplomaattikonferenssissa hylättiin ehdotus, jonka mukaan myös tavarantoimituksen virhettä koskevaan lisäaikaan liitettäisiin oikeusseuraamuksia. Se seikka, että lisäaika on kulunut umpeen, ei tarkoita sitä, että merkityksettömästä virheestä olisi tullut olennainen. Sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa voidaan pitää merkityksellisenä seikkana myös sitä, ettei korjausta ole suoritettu asetetun lisäajan kuluessa.²⁹³

Jos sopimusosapuoli on asettanut määrätyn lisäajan sopimusvelvoitteen täyttämistä varten eikä se ole kohtuuttoman lyhyt, sopimusosapuoli saa purkaa kaupan, jollei velvoitetta täytetä lisäajan kuluessa. (KL 25.2, 54.2 ja 55.2 § sekä CISG 49 ja 64 artikla) Kauppalain mukaan asetetun lisäajan kuluessa sopimusosapuoli saa purkaa kaupan vain, jos toinen osapuoli ilmoittaa, ettei hän tule täyttämään sopimusta tämän ajan kuluessa. (KL 25.3, 54.3 ja 55.3 §) CISGin mukaan, ellei sopimusosapuoli ole saanut toiselta ilmoitusta siitä, että tämä ei aio täyttää velvollisuuttaan asetetun lisäajan kuluessa, sopimusosapuoli ei voi tänä aikana vaatia mitään seuraamusta sopimusrikkomuksen johdosta. Sopimusosapuoli ei kuitenkaan tämän perusteella menetä oikeuttaan vaatia vahingonkorvausta suorituksen viivästymisen johdosta. [CISG 47(2) ja 63(2) artikla]

Kauppalain mukaan lisäaika ei saa olla kohtuuttoman lyhyt. CISGissä käytetään ilmaisua kohtuullinen lisäaika. Lisäaikaa ei saa asettaa siten, että ilmeisen epäolennaisesta sopimusrikkomuksesta tulisi purkuperuste²⁹⁴. Lisäajan kohtuullisuutta on arvioitava ottaen huomioon yksittäisen tapauksen olosuhteet, muun muassa se, millaisesta tavarasta on kysymys, ketkä ovat kaupan osapuolina ja millainen tarve ostajalla on saada tavara. Jos tavara esimerkiksi on altis nopeille hinnannuutoksille, lisäaika voi olla varsin lyhyt.²⁹⁵ Lisäajan pituutta arvioitaessa on otettava huomioon se, minkälaisesta velvollisuudesta on kysymys. Kauppalain esitöissä on todettu, ettei myyjällä ole lisäaikaa asettaessaan velvollisuutta ottaa huomioon ostajan yksilöllisiä tarpeita ja olosuhteita.²⁹⁶ Kohtuullista lisäaikaa arvioitaessa voidaan

---

²⁹² Perales Viscasillas 2005, s. 93.

²⁹³ HE 198/1986 vp, s. 26.

²⁹⁴ HE 93/1986 vp, s. 28 ja 110 sekä HE 198/1986 vp, s. 26.

²⁹⁵ HE 93/1986 vp, s. 72.

²⁹⁶ HE 93/1986 vp, s. 110.

huomioida alun perin suoritukseen myönnetty aika ja vahinkoa kärsineen osapuolen tarve nopeaan suoritukseen²⁹⁷. Mitä suurempi intressi velkojalla on velvoitteen täyttämiseen, sitä lyhyempi voi asetettu lisäaika olla.

Lisäaika tarkoittaa suhteellisen täsmällistä aikamääritystä. On tärkeää ilmaista selkeästi lopullinen määräaika. Ostajan kehottaessa myyjää täyttämään sopimuksen ”pian”, ilmaisu on liian epämääräinen.²⁹⁸ Tällainen kehotus ei ole kuitenkaan täysin vailla merkitystä. Myös kehotukset, joissa ei aseteta täsmällistä määräaikaa suoritukselle, saattavat olla merkityksellisiä arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta. Lisäaikaa asetettaessa on käytävä ilmi, että asetettu lisäaika on tarkoitettu lopulliseksi määräajaksi suoritukselle.²⁹⁹ Oikeuskäytännössä lisäaikamenettelyksi on tulkittu myös odottaminen, vaikka velkoja ei ole asettanut lopullista määräaikaa³⁰⁰. En pidä tätä tulkintaa perusteltuna. Mielestäni kysymys ei tulisi olla kauppalain tai CISGin määrätystä lisäajasta, jos velalliselle ei ilmoiteta määräaikaa. Katson, että lisäajan asettaminen edellyttää sitä, että myönnettävä lisäaika ilmoitetaan velalliselle. Lisäaika on tarkoitettu annettavaksi vasta silloin, kun suoritusajankohta on kulunut³⁰¹. Tapauksessa Saksa 21.4.2004 Oberlandesgericht Düsseldorf ostajan ei täytynyt asettaa lisäaikaa, sillä myyjä oli itse ilmoittanut myöhästyneestä toimituksesta ja asettanut uuden toimituspäivän. Toimittamatta jättäminen uutena eräpäivänä oli olennainen sopimusrikkomus. Jos jo ennen sopimuksen täyttämisen ajankohtaa käy ilmi, joko ilmoituksesta tai muutoin, että suoritus tulee viivästymään, voi lisäajan asettaminen tulla kysymykseen jo tässä vaiheessa³⁰².

Viivästyksen olennaisuuden tavoin voi kohtuullisen lisäajan pituus vaihdella: toisinaan kohtuullinen lisäaika voi olla vain joitakin päiviä, toisinaan joitakin viikkoja³⁰³. Jos tavaroita ei ole vielä toimitettu, jotta myönnetty lisäaika olisi riittävän pitkä, sen tulisi olla vähintään se aika, joka tarvitaan tavaroiden kuljettamiseen myyjän tiloista³⁰⁴. Myös ostajan pitää olla teknisesti mahdollista suorittaa velvoite lisäajan kuluessa³⁰⁵. Käytännössä lisäaika maksua varten on lyhyempi kuin lisäaika toimituksen noutamista varten.³⁰⁶ Virheen korjaamiseen

---

²⁹⁷ Lando 1991, s. 261.

²⁹⁸ HE 93/1986 vp, s. 71; HE 198/1986 vp, s. 32 ja tapaus Saksa 24.4.1997 Oberlandesgericht Düsseldorf

²⁹⁹ HE 93/1986 vp, s. 71-72; HE 198/1986 vp, s. 26 ja Sihteeristön kommentaari, s. 39.

³⁰⁰ Tapaus ICC-välimiesmenettely 7585/1992 ja Espanja 3.11.1997 Audiencia Provincial de Barcelona.

³⁰¹ HE 93/1986 vp, s. 72 ja esimerkiksi tapaus Saksa 18.11.2008 Oberlandesgericht Brandenburg.

³⁰² HE 93/1986 vp, s. 72.

³⁰³ Wilhemsson – Sevón – Koskelo 2006, s. 71.

³⁰⁴ Perales Viscasillas 2005, s. 99.

³⁰⁵ Tapaus Saksa 21.9.1995 Landgericht Kassel.

³⁰⁶ Mohs/Schwenzer 2016, s. 917. Tapauksessa Ukraina 19.9.2005 (välimiesmenettely) katsottiin, että viikon lisäaika oli kohtuullinen maksuvelvoitteen täyttämiseksi. Vrt. tapaus Saksa 14.2.2008 Oberlandesgericht Karlsruhe, missä viikko katsottiin liian lyhyeksi ja kohtuullisena aikana pidettiin kahta viikkoa.

vaadittava lisäaika on katsottu pääsääntöisesti vaativan pidemmän lisäajan kuin maksu- tai noutovelvollisuuden täyttäminen³⁰⁷. Vastapuolen pitää lisäajassa täyttää velvoitteensa. Sopijapuolen ei katsota täyttävän velvoitettaan asianmukaisesti lisäaikana, jos hän tarjoaa velvoitteen täyttämistä ajoissa, mutta asettaa suoritukselle sellaisen ehdon, josta ei ole sovittu³⁰⁸. Lisäajan päättymisen jälkeen lisäajanasettaja voi vaatia sopimuksenmukaista suoritusta tai vaatia sopimuksen purkamista. Estettä ei ole myöskään asettaa uutta lisäaikaa aikaisemman lisäajan päättyessä³⁰⁹. Lisäaikamenettely ei estä sopimuksen purkamista sellaisen sopimusrikkomuksen osalta, mitä asetettu lisäaika ei koske.

5.3 Time is of the essence -tilanteet

5.3.1 Sopimuksen tarkoituksen arviointi

Kauppalaki ja CISG eivät pidä aikaa automaattisesti olennaisena sopimusehtona³¹⁰. Sopimusehdot, joissa määritetään tietyt velvollisuudet perustavanlaatuisiksi tai olennaisiksi ovat yleistyneet viime aikoina³¹¹. Time is of the essence -ehto tarkoittaa sitä, että osapuolen suoritus määrättyinä ajankohtana tai määrätyn ajankohdan kuluessa on välttämätöntä. Time is of the essence -sopimusehto korostaa toimituksen oikea-aikaisuutta ja nopeutta³¹². Oikea-aikaisella suorituksella on tällöin usein suuri merkitys sopimusosapuolelle. Jos sopimusvelvoitteella on olennainen merkitys, vähäinenkin poikkeaminen siitä voi oikeuttaa purkamaan sopimuksen.

Aika on todennäköisemmin olennainen sopimusehto, jos osapuolet ovat sopineet tarkan suoritusajankohdan. Tapauksessa Kanada 6.10.2003 Supreme Court of Justice, Ontario (Diversitel v. Glacier) aika katsottiin olennaiseksi sopimusehdoksi. Ostajan piti täyttää oma sopimus 30.7.2003 mennessä. Ostaja asetti myyjälle aikataulun, jota tulisi noudattaa. Myyjäyritys oli tietoinen ostajan tiukasta aikataulusta tämän asiakkaalle. Ostaja edellytti, että ensimmäinen materiaalierä toimitetaan 18.10.2002 mennessä ja seuraavat kuusi erää aina kahden viikon välein. Myyjä ei noudattanut ostajan ilmoittamaa toimitusaikataulua ja oli epäselvää, pystyisikö myyjä täyttämään sopimusta ajoissa. Ostaja purki sopimuksen 1.11.2002. Tuomioistuin katsoi, että ostajalla oli purkuoikeus olennaisen sopimusrikkomuksen perusteella. Jos ostaja on ilmoittanut omista kiinteistä aikatauluistaan omia asiakkaitaan kohtaan, myyjän

---

³⁰⁷ Andersen – Mazzotta – Zeller 2010, s. 588.

³⁰⁸ Tapaus Sveitsi 20.12.2006 Bundesgericht.

³⁰⁹ Tapaus Sveitsi 27.1.2004 Kantonsgericht Schaffhausen ja Müller-Chen/Schwenzer 2016, s. 794-795.

³¹⁰ Jos aikaa pidettäisiin aina olennaisena sopimusehtona, tällöin lisäaikamenettelyllä ei olisi käyttötarkoitusta.

³¹¹ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 428.

³¹² Railas 2020, s. 21.

tulee ymmärtää viivästyksen olennainen merkitys³¹³. Myös muut kuin suoritusajankohtaa koskevat sopimusehdot voivat korostaa oikea-aikaisen suorituksen merkitystä. Tapauksessa Saksa 27.11.2019 Oberlandesgericht Stuttgart kaupan kohteena oli pilaantuvia elintarvikkeita. Sopimuksen mukaan elintarvikkeiden piti olla ostajan varastolla määrättyinä päivinä. Lisäksi oli sovittu muun muassa 21 päivän vähimmäishyllyajasta. Kolmen päivän viivästys toimituksessa tulkittiin olennaiseksi sopimusrikkomukseksi, sillä tällöin pilaantuvien elintarvikkeiden vähimmäishyllyaika ei olisi toteutunut. Vähimmäishyllyaikaa koskeva sopimusehto tuki toimitusajankohdan erityistä merkitystä. Tapaus osoittaa sen, että sopimusosapuolten tehtävä on korostaa velvoitteiden merkitystä sopimuksessa. Mielestäni vähimmäishyllyajasta erikseen sopiminen vähensi sopimuksen tulkintaan liittyvää epävarmuutta.

Aikaa pidetään epätodennäköisemmin olennaisena sopimusehtona sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole asetettu kiinteää suoritusajankohtaa tai toimitusajankohta on määritetty epämääräisesti. Sellaiset ilmaisut, kuten mahdollisimman pian ("as soon as possible") ja kohtuullisessa ajassa ("within a reasonable time") eivät ole riittävän selkeitä. Tapauksessa Saksa 12.11.2001 Oberlandesgericht Hamm katsottiin, ettei ilmaisu "as soon as possible" riittävästi osoittanut oikea-aikaisen toimituksen merkitystä. Tuomioistuimen mukaan ilmaisu ei viitannut määrättyyn sopimuksen suoritusajankohtaan eikä aikaisemmissa sopimuksissa toimitusaikataulun noudattaminen ollut välttämätöntä. Sopimuksen ilmaisu "as soon as possible" ei osoittanut riittävästi oikea-aikaisen toimituksen tärkeyttä, kuten esimerkiksi ilmaisu viimeistään ("at the latest"). Sopimuksen tulkinnassa mahdollisesti epäselvää ehtoa sovelletaan laatijan vahingoksi. Sopimusehdon laatijan on tärkeää varmistaa, että ehto on riittävän selkeä eikä tulkinnanvarainen.

Vaikka sopimuksessa olisi time is of the essence -ehto, aikaa ei välttämättä pidetä olennaisena. Muut ristiriitaiset sopimusehdot tai sopimusosapuolten käyttäytyminen voivat johtaa siihen, ettei ehdolla ole toivottua vaikutusta. Sopimusta voidaan tulkita sanamuodon vastaisesti, jos sopijapuolten tarkoitus on ollut sanamuodosta poikkeava. Sopimus saattaa sisältää epä johdonmukaisia seurauksia viivästystilanteissa. Sopimus voi sisältää esimerkiksi ehdon sopimussakosta viivästystilanteissa, mikä voi viitata siihen, ettei aika ole olennainen ehto. Purkukynnyksen nosto voi tällöin perustua siihen, että viivästyksen osalta viivästyssakko asetetaan ensisijaiseksi seuraamukseksi ja purkaminen rajataan vain poikkeuksellisen

---

³¹³ Sveitsi 15.9.2000 Bundesgericht (FCF S.A. v. Adriafile Commerciale S.r.l.).

pitkäkestoisen viivästyksen seuraamukseksi³¹⁴. Toisaalta aikaa voidaan pitää olennaisena ilman nimenomaista ehtoa esimerkiksi tavaran luonteen tai muiden olosuhteiden perusteella. Esimerkiksi pilaantuvien raaka-aineiden tai sesonkituotteiden osalta oikea-aikaisella toimituksella voi olla erityinen merkitys.

5.3.2 Incoterms-toimituslausekkeiden vaikutus

Incoterms³¹⁵ 2020 on Kansainvälisen kauppakamarin (ICC, International Chamber of Commerce) ylläpitämä toimituslausekekokoelma, johon sisältyy 11 toimituslauseketta.³¹⁶ Toimituslausekkeiden avulla määritetään myyjän ja ostajan velvollisuudet tavaran toimituksessa. Incotermsien käyttö edistää kansainvälisen kaupan yhtenäisyyttä, sillä niiden käyttö vähentää sellaisten epäselvyyksien syntymistä, mitkä johtuisivat tällaisten termien erilaisista tulkinnosta eri lainkäyttöalueilla³¹⁷. Oikeuskäytännössä on monesti katsottu, että Incoterms-määritelmiä on sovellettava CISG 9(2) artiklan perusteella, vaikka sopimuksessa ei olisi nimenomaista viittausta Incotermsiin.³¹⁸ Tähän tulkintatapaan on mielestäni syytä suhtautua varauksella, sillä toimituslausekkeiden sisällöt voivat poiketa eri maissa. Tuomioistuimen olisi tärkeää varmistaa, että on riittävästi näyttöä siitä, että osapuolet halusivat sisällyttää Incoterms-toimituslausekkeen sopimukseensa.

ICC Incoterms-lausekkeiden vaikutuksista myyjän velvoitteisiin on ollut erilaisia näkökantoja oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä. On esitetty, että CIF-³¹⁹ (kuljetus, vakuutus ja rahti maksettuina) ja FOB-lausekkeet³²⁰ (vapaasti aluksessa) muuttavat sopimuksen toimitusajan määrätyksi, mikä tekee toimitusajan noudattamisesta olennaisen tärkeää³²¹. Lisäksi on katsottu, ettei CFR-lausekkeella (kulut ja rahti maksettuina) olisi tällaista vaikutusta³²². Mielestäni aikatekijän relevanttius Incoterms-ehtoja käytettäessä johtuu muista asiaan liittyvistä seikoista kuin itse Incoterms-ehtojen käyttämisestä.³²³ Kysymys voi olla esimerkiksi myytäväksi tarkoitetuista tavaroista, joihin liittyy voimakasta hintojen vaihtelua ja tästä syystä toimitusajan

---

³¹⁴ Hemmo 2011, s. 360.

³¹⁵ International Commercial Terms.

³¹⁶ Incoterms 2020 otettiin käyttöön 1.1.2020. Tämä ei velvoita luopumaan Incoterms 2010 ehtojen käytöstä.

³¹⁷ Ämmälä 2005 ja Graffi 2011, s. 112.

³¹⁸ Italia 24.3.1995 Corte di Appello di Genova (Marc Rich v. Iritecna); Venäjä 6.6.2000 välimiesmenettely 406/1998; Yhdysvallat 26.3.2002 District Court [New York] (St. Paul Guardian Insurance Company et al. v. Neuromed Medical Systems & Support et al.); Yhdysvallat 11.6.2003 U.S. Court of Appeals [5th Circuit] (BP Oil International v. Empresa Estatal Petroleos de Ecuador) ja Yhdysvallat 7.2.2006 District Court [Texas] (China North Chemical Industries Corporation v. Beston Chemical Corporation).

³¹⁹ Tapaus Saksa 28.2.1997 Oberlandesgericht Hamburg.

³²⁰ Tapaus Saksa 24.4.2013 Oberlandesgericht Köln.

³²¹ Koch 1999, s. 216 ja alaviite 106 sekä Schroeter/Schwenzer 2016, s. 440.

³²² Tapaus ICC-välimiesmenettely 7645/1995 ja Schroeter/Schwenzer 2016, s. 440.

³²³ Samoin Leisinger 2007, 148.

noudattaminen on tärkeää. Toisaalta toimituksen kohteena voi olla esimerkiksi kone, johon ei kohdistu samanlaista hinnanvaihtelua.

Tapauksessa Saksa 28.2.1997 Oberlandesgericht Hamburg oli sopimuksessa CIF-toimituslauseke. Ostajan erityinen intressi oikea-aikaiseen toimitukseen katsottiin ilmenevän viittauksesta Incoterms CIF-toimituslausekkeeseen. Oikeuskirjallisuudessa on mielestäni perustellusti kyseenalaistettu se, että CIF-viittaus yksinään tekisi ajankohdasta olennaisen sopimusehdon³²⁴. Tapauksessa Sveitsi 2.4.2015 Bundesgericht toimitussopimuksella ei katsottu olevan määräaikaa, vaikka sopimuksessa oli ilmaisu ”latest” ja viittaus CIF Incoterms (2000) -lausekkeeseen. Tätä perusteltiin viittaamalla siihen, ettei ostajan todellisen tahdon katsottu täyttävän olennaisuusvaatimusta. (CISG 8(1) artikla) Ostaja oli hyväksynyt muutoksia aikaisempiin toimitusaikatauluihin. Tuomioistuimen mukaan ostajalla ei olisi ollut mitään syytä tehdä niin, jos ostajalla ei ollut enää kiinnostusta tavaroihin sopimuksessa sovitun lähetyspäivän jälkeen. CIF-lausekkeen sisältäneessä sopimuksessa viivästynyttä toimitusta ei pidetty olennaisena osapuolten tarkoituksen perusteella. Incoterms-ehtojen vaikutus on yhteydessä sopimuksen tulkintaan. Tapauksessa Saksa 24.4.2013 Oberlandesgericht Köln katsottiin, että FOB-lauseke teki ajasta olennaisen sopimusehdon. Tässä tapauksessa oli nimenomaisesti korostettu määrättyä ajankohtaa: ”15.7.2011 FOB handelsrechtlicher Fixtermin”. CISGin systematiikassa sopimusosapuolten tarkoituksella [CISG (8)(1) artikla] on etusija suhteessa kauppaehtojen yleiseen merkitykseen [CISG (8)(2) artikla].³²⁵ Incoterms-lauseketta tulee tulkita osana sopimusta. Osapuolten tarkoitusta arvioitaessa voidaan kiinnittää huomiota osapuolten käyttäytymiseen sopimuksen tekemisen jälkeen. Incoterms-toimituslauseke ei välttämättä tarkoita sitä, että aika olisi olennainen sopimusehto. Muu sopimuksen sisältö voi osoittaa tarkemmin, mikä on osapuolten tarkoitus.

5.3.3 Tavaralan luonne: esimerkkinä sesonkituote

Toimitusajankohdan erityinen merkitys voi johtua tavaroiden luonteesta³²⁶. Erityisesti sesonkituotteiden kohdalla myyjän voidaan olettaa ymmärtävän ostajan intressin sopimuksen oikea-aikaiseen toteuttamiseen³²⁷. Intressiä oikea-aikaiseen toimitukseen voi olla tarpeellista korostaa nimenomaisilla sopimusehdoilla. Tapauksessa Italia 20.3.1998 Corte di Appello di Milano (Italdecor v. Yiu's Industries) myyjän täsmällinen toimituspäivän noudattaminen oli

---

³²⁴ Ferrari 2006, s. 504-505.

³²⁵ Schroeter/Schwenzer 2016, s. 440-441.

³²⁶ Ferrari 2006, s. 505.

³²⁷ Tapaukset Turun HO 05.03.1996 937, S 95/394 ja Sveitsi 15.9.2000 Bundesgericht (FCF S.A. v. Adriafile Commerciale S.r.l.).

olennaisen tärkeää ostajalle, joka odotti vastaanottavansa tavarat lomasesongiksi. Kauppasopimus sisälsi seuraavan toimitusehdon: ”Toimitus 3. joulukuuta 1990”. Ostaja oli myös sopimuksenteon jälkeen ilmoittanut myyjälle, kuinka tärkeää tavaroiden aikainen vastaanottaminen on joulumyynnille. Ostaja täytti sopimuksen maksuehdot ennen toimitusaikaa, mutta tavaroita ei toimitettu. Toimituksen viivästyminen pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena. Tapaus ICC-välimiesmenettely 8786/1997 käsitteli myös sesonkituotteita. Ostajan tilaukset myyjälle sisälsivät ehdon: ”SAMPLES UNITL: END OF DECEMBER.” Ehto edellytti kirjoitusvirheestä huolimatta sitä, että näytteet toimitetaan ostajalle joulukuun loppuun mennessä. Toimitus ei tapahtunut sovituksessa ajassa, mitä pidettiin olennaisena sopimusrikkomuksena. Aikaisempi kaupankäynti ja myöhästyneiden toimitusten hyväksyminen ei estänyt sitä, etteikö suorituksen ajankohta voisi tulevissa toimituksissa olla olennainen ehto.

Mahdollisessa riitatilanteessa voidaan joutua tulkitsemaan, onko asiassa sovittu toimituksesta määrättyä ajankohtana. Tapauksessa Saksa 24.4.1990 Amtsgericht Oldenburg in Holstein oli sopimuksessa sovittu, että syksyn vaatteita on toimitettava (”heinä- elo-, syyskuussa +/-”) eli kolmessa erässä. Ensimmäinen toimitus saapui syyskuussa ja ostaja vaati sopimuksen purkua. Tuomioistuimen mukaan ostajan olisi pitänyt asettaa lisäaika kunkin viivästyneen toimituksen jälkeen, kun ostaja oli katsonut, että jokaisena kuukautena olisi tullut toimittaa kolmasosa tavaroista. Toimitusaikataulussa olleita merkkejä (+/-) voidaan tulkita siten, ettei toimitukselle ollut tarkkaa ajankohtaa. Myös tapauksessa Saksa 14.6.1994 Amtsgericht Nordhorn oikeus katsoi, ettei määräys ”before holidays, not later” vahvistanut kiinteää määräaikaa. Tuomioistuimen mukaan määräys ei ollut selvä, kun vielä ostajan toiminta antoi olettaa, ettei toimitusaika ollut kiinteä. Sopimuksen laatimisessa tulisi olla huolellinen ja välttää tulkinnanvaraisten ehtojen käyttöä. Epäselvää ehtoa tulkitaan laatijan vahingoksi.

Vaikka kysymys olisi sesonkituotteista, yhden tai kahden päivän viivästyminen ei lähtökohtaisesti voida pitää olennaisena, jos osapuolet eivät ole sopineet asiasta³²⁸. Ostaja voi käyttäytymisellään osoittaa, ettei toimitusajankohta ollut ehdoton. Tapauksessa Saksa 13.8.1991 Landgericht Stuttgart kahden päivän viivästyminen kesäsesonkivaatteissa ei ollut olennainen sopimusrikkomus. Tavaroiden arvo ei ollut vähentynyt tässä ajassa. Lisäksi ostaja oli valmis pysymään kaupassa hinnanalennusta vastaan.

---

³²⁸ Saksa 27.3.1996 Landgericht Oldenburg.

Sesonkituotteiden lisäksi toimitusajan tärkeyttä voidaan joutua arvioimaan voimakkaan hinnanvaihtelun kohteena olevien tavaroiden osalta. Tapauksessa Saksa 12.11.2001 Oberlandesgericht Hamm oli kysymys tietokoneen muistimoduulien kaupasta. Tuomioistuin lausui, että toisin kuin sesonkituotteissa, voimakkaan hinnanvaihtelun kohteena olevien tavaroiden toimitusaikojen laiminlyönti ei välttämättä tarkoita olennaista sopimusrikkomusta. Voimakkaan hintavaihtelun kohteena olevien tavaroiden toimitusviivästys ei välttämättä heikennä niiden myyntikelpoisuutta. On mahdollista, että viivästynyt toimitus johtaa ostajalle suosiolliseen ratkaisuun, jos markkinahinnat ovat tällä välillä nousseet. Vahingonkorvaussäännökset suojaavat ostajaa epäsuosiollisessa hintakehitystilanteessa.

6. Olennaisuusarvioinnissa mahdollisesti huomioitavia seikkoja

6.1 Tuottamuksen merkitys

Tuottamuksella voidaan tarkoittaa huolimattomuutta tai tahallisuutta.³²⁹ Kauppalaain esitöissä ei ole mainittu tuottamusta sopimusrikkomuksen olennaisuuteen vaikuttavana seikkana. Sopimusrikkomus voi olla olennainen, vaikka se johtuisi kokonaan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevista syistä³³⁰. Siviilioikeudellisessa oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että vaikka tuottamus ei ole sopimuksen purkamisen edellytys, se voisi vaikuttaa olennaisuusarvioinnissa.³³¹ Virheestä perustellusti tietämätön myyjä ansaitsee ja tarvitsee enemmän suojaa purkuvaatimuksilta kuin myyjä, joka on tietoisesti salannut virheitä³³². Velallisen toiminnan moitittavuudella voi olla vaikutusta siihen kokonaisarvioon, jolla sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioidaan³³³. Tahallista tai törkeän tuottamuksellista rikkomista voidaan rajatapauksessa pitää helpommin olennaisena kuin sellaisen velallisen menettelyä, joka on parhaansa mukaan pyrkinyt täyttämään sitoumuksensa. Vastapuolen sopimusrikkomukseen ei voi suhtautua yhtä ankarasti kuin yleensä, jos sopimuksen osapuoli on myös itse myötävaikuttanut sopimusrikkomukseen. Kyse voi olla esimerkiksi vastapuolelle annetuista virheellisistä tai puutteellisista tiedoista.³³⁴ Jos sopimusrikkomus johtuu osapuolen

---

³²⁹ Varallisuus oikeus/Hemmo 2012, s. 509. Tuottamus käsitteen sisältöä ei ole täsmennetty kauppalaissa, vaan sen arviointi on jätetty yleisten periaatteiden varaan. HE 93/1986 vp, s. 80.

³³⁰ HE 93/1986 vp, s. 32.

³³¹ Rudanko 1982, s. 142-143; Aurejärvi – Hemmo 1998, s. 101; Hoffrén 2009, s. 12; Ramberg – Ramberg 2010, s. 228; Niemi 2016, s. 310-311 ja Wuolijoki 2016, s. 233.

³³² Hoffrén 2009, s. 12.

³³³ Hemmo 2011, s. 350 ja 358-359.

³³⁴ Lando – Beale 2000, s. 410 ja Wuolijoki 2016, s. 233.

omasta toiminnasta, ei voida soveltaa mitään sopimusrikkomuksen seurauksia. (Esimerkiksi KL 30 § ja CISG 80 artikla)

CISGiä koskevassa oikeuskirjallisuudessa on esitetty ristiriitaisia näkemyksiä siitä, voidaanko tuottamusta huomioida olennaisuusarvioinnissa. CISG:ssä vastuun yleisenä edellytyksenä ei ole tuottamus. CISG 25 artiklan sanamuoto ei estä määrittämästä sopimusrikkomuksen olennaista luonnetta ottamalla huomioon sopimusosapuolen tarkoitusta tai käyttäytymistä.³³⁵ Tapauksessa Saksa 3.4.1996 Bundesgerichtshof ostaja esitti väitteen, että myyjä olisi tarkoituksellisesti johtanut häntä harhaan tavarahan alkuperästä. Tuomioistuimen mukaan ei ollut ilmeistä, että myyjä olisi pitänyt tavaroiden alkuperää ratkaisevana ostajalle. Tuomioistuin lausui, että on epäselvää, että tahallinen sopimusevastaisen tavarahan toimittaminen johtaisi aina olennaiseen sopimusrikkomukseen. Tapauksessa Sveitsi 31.5.1996 Handelskammer Zürich (Soingo v. NKAP) katsottiin, että kysymys oli olennaisesta sopimusrikkomuksesta, kun myyjä tahallisesti lopetti alumiinin toimitukset. Myyjällä ei ollut hyväksyttävää perustetta lopettaa toimituksia. Lopullinen kieltäytyminen sopimusvelvoitteen täyttämisestä johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen, ellei suorituksesta pidättymiseen ole hyväksyttävää syytä. Tahallinen sopimusrikkomus voi aiheuttaa epävarmuutta velvoitteen täyttämisestä tulevaisuudessa. Tällaisia tilanteita voidaan mielestäni arvioida ennakoitua sopimusrikkomusta koskevilla säännöksillä.

Sopimusoikeuden periaatekokoelmilla on tavoiteltu yleisempää sopimusoikeuden harmonisointia. Tunnettuja periaatekokoelmia ovat Euroopan sopimusoikeuden periaatteet (PECL, Principles of European Contract Law), eurooppalainen mallisääntelyehdotus (DCFR, Draft Common Frame of Reference) ja UNIDROITin sopimusoikeusperiaatteet (UPICC, UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts). UNIDROIT- ja PECL-periaatteiden sekä DCFR:n mukaan toisen sopimusosapuolen tahallisuus voidaan huomioida olennaisuusharkinnassa.³³⁶ Latinalaisen Amerikan sopimusoikeusperiaatteissa (PLACL, Principles of Latin American Contract Law) tahallinen sopimusrikkomus on rinnastettu olennaiseen sopimusrikkomukseen.³³⁷ Periaatekokoelmilla ei ole virallisen oikeuslähteen asemaa, vaan ne ovat niin sanottuja soft law -instrumentteja.³³⁸ Periaatekokoelmia on pidettävä muodollisesta sopimusoikeudellisesta näkökulmasta eräänlaisina vakioehtoina³³⁹.

---

³³⁵ Koch 1999, s. 331 ja Koch/Felemegas 2007, s. 130.

³³⁶ UPICC 7.3.1 artiklan c) kohta, PECL 8:103 artiklan c) kohta ja DCFR III. – 3:502 artiklan 2 b) kohta.

³³⁷ PLACL 87(b) artikla. Ks. Momberg – Vogenauer 2018, s. 164.

³³⁸ Korkein oikeus on viitannut kansainvälisiin normilähteisiin tapauksissa KKO 2015:26 (leasingosapimuksen purku) ja KKO 2018:37 (kestosopimuksen irtisanominen).

³³⁹ Norros 2007, s. 30-31.

Periaatekokoelma on yleisessä tuomioistuimessa aina alisteinen kansalliselle oikeusjärjestykselle, mutta välimiesmenettelyssä yhtä jyrkkää rajausta ei ole.³⁴⁰ Periaatekokoelmien täydentävää oikeuslähdearvoa puoltaa niiden kansainvälinen edustavuus ja se, että niitä laadittaessa on painotettu käytännön sopimustoiminnan tarpeita.³⁴¹

CISG 7(2) artiklan mukaan kysymykset, jotka koskevat yleissopimuksen sääntelemiä asioita mutta joista ei siinä nimenomaisesti määrätä, on ratkaistava niiden yleisten periaatteiden mukaisesti, joille yleissopimus rakentuu tai jollei tällaisia ole, kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen mukaan määräytyvän sovellettavan lain mukaisesti. Jos periaatekokoelmien katsotaan rakentuvan samojen periaatteiden varaan kuin CISGin, voisi periaatekokoelmia olla mahdollista soveltaa tulkinta-apuna³⁴². CISGiä soveltavassa oikeuskäytännössä on muutaman ratkaisun perusteluissa viitattu UNIDROIT-periaatteisiin.³⁴³ Olennaista sopimusrikkomusta koskevissa CISG-ratkaisuissa ei ole viitattu periaatekokoelmiin. Nähdäkseni periaatekokoelmiin on CISGiä soveltavassa oikeuskäytännössä viitattu harvoin, sillä niillä ei ole virallisen oikeuslähteen asemaa. Sopimusosapuolet voivat erikseen sopia, että CISGin tulkinnassa on sovellettava tiettyä periaatekokoelmaa. Vaikka sopimussuhteeseen sovellettaisiin jotain periaatekokoelmaa, on arvioitava, mikä merkitys sopimusrikkomuksella on. Esimerkiksi UNIDROITin sopimusoikeusperiaatteiden kommentaarissa todetaan, että sopimuksen purkaminen olennaisen sopimusrikkomuksen seurauksena voi olla ristiriidassa vilpittömän mielen periaatteen kanssa, jos tahallinen rikkomus on merkityksetön³⁴⁴.

Myyjän tietoisuudella virheestä voi olla vaikutusta siihen, voiko virheeseen vedota reklamaatiosäännöksistä huolimatta. KL 33 §:n mukaan ostaja saa 31 ja 32 §:n säännösten estämättä vedota tavaran virheeseen, jos myyjä on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti. CISG 40 artiklan mukaan myyjällä ei ole oikeutta vedota 38 ja 39 artiklan määräyksiin, jos virhe liittyy seikkoihin, joista hän oli tietoinen tai joista hän ei voinut olla tietämättä ja joista hän ei ilmoittanut ostajalle. Myyjän käyttäytymisellä pitää olla merkitystä sen virheen osalta, jonka osalta reklamaatioaika on laiminlyöty³⁴⁵. Tapauksessa Itä-Suomen HO 04.06.1996 653, S 95/289 katsottiin myyjän toimittamien puutavaran lauhdekuivureiden olleen virheellisiä ja myyjän menetelleen toimituksessaan törkeän

---

³⁴⁰ Norros 2007, s. 27-28.

³⁴¹ Norros 2007, s. 38-39.

³⁴² Garro 1995, s. 1155-1156.

³⁴³ Belgia 19.6.2009 Cour de cassation de Belgique (Scafom International BV v. Lorraine Tubes S.A.S.) ja Ranska 4.9.2012 Cour d'appel de Reims (Dupiré Invicta Industrie SA v. Gabo Sp. z o.o.).

³⁴⁴ UNIDROIT-kommentaari 2016, s. 255.

³⁴⁵ Routamo – Ramberg 1997, s. 255-256 ja KKO 2007:91.

huolimattomasti. Tavarassa todetut virheet olivat laadultaan sellaisia, että myyjän piti jo laitteita toimittaessaan olla tietoinen siitä, etteivät kuivurit toimi luvatussa teholla. Ostaja oli tämän vuoksi oikeutettu purkamaan asianosaisten välisen sopimuksen, vaikka ostaja ei antanut purkuilmoitusta kohtuullisessa ajassa. (KL 39.2 §) Tapauksessa Itä-Suomen HO 30.04.1996 479, S 95/428 myyjän katsottiin menetelleen törkeän huolimattomasti laiminlyödessään osakkeiden vapauttamisen panttauksesta. Panttauksella oli merkitystä ostajalle, koska hän ei pystynyt käyttämään kaikkia osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia. Koska myyjän katsottiin menetelleen törkeän huolimattomasti, ostaja ei ollut menettänyt oikeuttaan vaatia kaupan purkua oikeudellisen virheen perusteella. (KL 39 ja 41 §)

Kun irtaimen kauppa on tehty käytetystä tavarasta ”sellaisena kuin se on” -ehdoin tai vastaavalla varaumalla, ostaja on velvollinen sietämään pidemmälle menevää virheellisyyttä kaupan kohteessa kuin ”tavallisessa” kaupassa. Valtaosa menestyneistä kaupanpurkuvaatimuksista on näissä tilanteissa tutkimani oikeuskäytännön mukaan perustunut myyjän tuottamuksen mukanaoloon yhtenä tekijänä.³⁴⁶ Tapauksessa Turun HO 01.08.1994 2488, S 93/1588 oli autokaupassa käytetystä sellaisena kuin se on -ehdosta huolimatta olennainen virhe. Myyjät laiminlöivät antaa ostajalle ennen kaupantekoa tiedon auton ominaisuuksia koskevasta olennaisesta seikasta, jonka tiesivät ja josta ostaja perustellusti saattoi odottaa saavansa tiedon. Auto oli vaurioitunut huomattavan suuressa kolarissa. Myyjien laiminlyönti myötävaikutti siihen, että ostaja teki kaupan.

Mielestäni tuottamus tulisi voida ottaa huomioon sopimusrikkomuksen olennaisuusarvioinnissa. Velallisen tuottamusta ei voida tosin asettaa yksinomaan sopimuksen purkuedellytykseksi, ellei asiasta ole nimenomaisesti sovittu. Vaikka sopimusrikkomus olisi tahallinen, ei se välttämättä aiheuta olennaista haittaa. Jos sopimusosapuoli on esimerkiksi tahallisesti pakannut tavaran puutteellisesti, ei tämä välttämättä aiheuta olennaista haittaa. Puutteellisesti pakattu tavara voi saapua ehjänä perille. Rajatapauksessa tahallista tai törkeän tuottamuksellista sopimusrikkomusta tulisi mielestäni pitää helpommin olennaisena kuin sellaisen velallisen menettelyä, joka on parhaansa mukaan pyrkinyt täyttämään velvoitteensa.

---

³⁴⁶ Esimerkiksi KKO 1945-II-92, KKO 1967-II-41; KKO 1978-II-52 (ei näyttöä virheellisistä tai harhaanjohtavista tiedoista); Turun HO 01.08.1994 2488, S 93/1588 ja Helsingin HO 19.09.2001 2403, S 01/199.

6.2 Luottamuksen merkitys

Luottamusta ei ole mainittu kauppalaissa tai CISG:ssä nimenomaisena purkuperusteena.³⁴⁷ Kansainvälisissä periaatekokoelmissa luottamuksen menettämiseksi on annettu merkitystä arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta. UNIDROIT- ja PLACL-periaatteiden mukaan merkityksellistä arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta on, johtaako laiminlyönti siihen, ettei velkojalla ole aihetta luottaa velallisen tulevaan suoritukseen.³⁴⁸ PECL:n ja DCFR:n mukaan sopimusvelvoitteen laiminlyönti on olennainen, kun laiminlyönti on tahallinen ja antaa velkojalle syyn uskoa, ettei hän voi luottaa velallisen tulevaisuuden suoritukseen.³⁴⁹

Siviilioikeudellisen oikeuskirjallisuuden perusteella luottamukselle voitaisiin antaa merkitystä arvioitaessa olennaista sopimusrikkomusta³⁵⁰. Olennaisen sopimusrikkomuksen tulee olla niin vakava, että katsotaan toiselle osapuolelle kohtuuttomaksi jatkaa sopimusta tai luottamus sopimusvelvoitteiden tulevaan täyttämiseen on menetetty³⁵¹. Luottamuksella voi olla korostunut merkitys silloin, kun sopimuksenvastaisuutta on vaikeaa määrittää. Näin on esimerkiksi silloin, kun tavaroiden määrä tekee kohtuuttomaksi tarkastaa kaikki tavarat, asianmukainen tutkiminen aiheuttaisi huomattavaa vahinkoa tavaroille tai vähentäisi merkittävästi niiden arvoa. Jos ostajalle on toimitettu suuri määrä tavaroita, ostajan ei tarvitse tarkastaa kaikkia tavaroita, vaan voi suorittaa pistokokeita. Jos tällaisessa tapauksessa sopimuksenvastaisuus on sellainen, että myyjän pätevyys ja luotettavuus ovat erittäin kyseenalaisia ja on todennäköistä, että loput tavarat ovat sopimuksenvastaisia, voi olla perusteltua antaa ostajan purkaa sopimus ilman myyjän mahdollisuutta korjata virhettä.³⁵²

Sopimusrikkomuksen tahallisuuteen vedottaessa saatetaan vedota myös luottamuksen menettämiseen. Tahallinen sopimusrikkomus voi vaikuttaa kielteisesti osapuolten väliseen luottamukseen ja näin luoda epävarmuutta sopimuksen noudattamisesta tulevaisuudessa³⁵³. Tällaista tilannetta voidaan arvioida ennakoitua sopimusrikkomusta koskevien säännösten valossa. Luottamusta koskevilla argumenteilla voi olla mielestäni todennäköisemmin merkitystä kestopimuksissa, joissa osapuolten sopimussuhde on tarkoitettu pitkäaikaiseksi.

---

³⁴⁷ Luottamuksen perusteltu järkkäminen on mainittu purkuperusteena kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain (8.5.1992/417) 25.2 §:n 3) kohdassa.

³⁴⁸ UPICC 7.3.1 artiklan d) kohta ja PLACL 87 (c) kohta.

³⁴⁹ PECL 8:103 artiklan c) kohta ja DCFR III. – 3:502 artiklan (2)(b) kohta.

³⁵⁰ Aurejärvi – Hemmo 1998, s. 99 ja Ramberg – Ramberg 2010, s. 228.

³⁵¹ Rautpalo – Lencioni 2016, s. 159-160.

³⁵² Leisinger 2007, s. 101.

³⁵³ Ferrari 2006, s. 507 ja Koch/Felemegas 2007, s. 130.

Tätä seikkaa korostettiin myös tapauksessa Sveitsi 2.4.2015 Bundesgericht, jossa katsottiin, ettei sopimuksen purkuoikeutta ollut luottamuksen menetyksen perusteella. Tuomioistuin totesi, että luottamuksen menettämislle voitaisiin antaa suurempaa merkitystä pitkäkestoisessa sopimuksessa, mistä ei ollut kysymys. Pitkäkestoisissa sopimuksissa toisen sopimusosapuolen tahallisuus tai törkeä tuottamus voi heikentää luottamusta siihen, että tämä tulevaisuudessa täyttää sopimusvelvoitteensa asianmukaisesti³⁵⁴. Tapauksessa Ranska 22.2.1995 Cour d'appel (BRI Production "Bonaventure" v. Pan African Export) ostaja rikkoi myyjän asettamia markkina-aluerajoituksia. Farkkujen määränpääksi oli sovittu Etelä-Amerikka tai Afrikka, mutta myyjä sai myöhemmin tietää, että farkut oli toimitettu Espanjaan. Ostaja ei noudattanut ehtoa tavaroiden määränpäästä ja ostajan asenne ehtoa kohtaan johti olennaiseen sopimusrikkomukseen. Myyjällä oli perusteltua aiheutta olettaa, ettei ehtoa noudateta jatkossakaan. Myyjällä oli purkuoikeus myös tulevien suoritusten osalta. (CISG 73(2) artikla)

Jos velkoja on perustellusti menettänyt luottamuksensa velallisen suorituskykyyn eikä velkojan voida kohtuudella odottaa jatkavan sopimussuhdetta, tuomioistuimet ovat usein vahvistaneet olennaisen sopimusrikkomuksen. Esimerkiksi tapauksessa Saksa 17.9.1991 Oberlandesgericht katsottiin, että ostajalla oli yksinoikeus jakaa kenkiä, jotka oli valmistettu ostajan suunnittelun ja tavaramerkin mukaisesti. Myyjä oli kuitenkin esitellyt kenkiä messuilla ilman ostajan suostumusta ja kieltäytyi poistamasta niitä ostajan ilmoituksen jälkeen. Myyjän toiminta antoi ulkopuolisille käsityksen, että myyjälläkin olisi oikeus jakaa kenkiä. Myyjän toiminta vaaransi sopimuksen tarkoituksen toteutumisen siinä määrin, että olennainen sopimusrikkomus täyttyi. Tapauksessa Kiina 25.12.2008 Shanghai First Intermediate People's Court (Shanghai Anlili International Trading Co. Ltd. v. J & P Golden Wings Corp.) perusteluissa korostettiin sitä, että osapuolten sopimus perustui heidän keskinäiseen luottamukseensa. Myyjä toimitti väärälaatuisia juomia eikä niitä ollut pakattu kunnolla. Ensimmäistä toimitusta koskevan riidan vuoksi osapuolten välinen luottamus oli menetetty, mikä esti toisen toimituksen suorittamisen ja johti sopimuksen purkuun. Tapauksessa Vaasan HO 7.5.1999 467, S 98/488 sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa kiinnitettiin huomiota siihen, että sopimusrikkomus oli tapahtunut pian sopimuksen solmimisen jälkeen. Sopimuksen toimivuus edellytti osapuolten välistä yhteistyötä.

Luottamuksen menettäminen voidaan mielestäni huomioida arvioitaessa sopimusrikkomuksen olennaisuutta. Luottamuksen menettämislle voidaan antaa merkitystä erityisesti

---

³⁵⁴ Samoin Aurejärvi – Hemmo 1998, s. 101 ja Hoffrén 2009, s. 12-13.

pitkäaikaiseksi tarkoitetuissa sopimussuhteissa. Sopimusosapuolten pitää kuitenkin toimia vilpittömässä mielessä, eivätkä he saa hyödyntää toisen sopijapuolen epäonnistumista sopimuksen täyttämiseksi purkamalla sopimusta, ellei sopimusosapuolen mahdollisuus saavuttaa sopimuksen taloudellinen tavoite muuten estyisi³⁵⁵.

6.3 Osittainen sopimusrikkomus ja sopimuksen purkamisen laajuus

Kauppalain 43 §:ssä säädetään osittaisesta sopimusrikkomuksesta. Säännös soveltuu tilanteisiin, joissa osa toimituksesta on viivästynyt tai virheellinen. Säännös koskee tilanteita, joissa suoritus pitää tehdä kerralla³⁵⁶. Tästä on erotettava ne tilanteet, joissa suoritus on sopimuksen perusteella jaettava osiin ja jotka luovutetaan eri aikoina. (KL 44, 56 § ja CISG 73 artikla) KL 43.1 §:n mukaan, jos vain osa toimituksesta on viivästynyt tai virheellinen, kyseistä sopimusrikkomusta koskevia säännöksiä sovelletaan tähän osaan toimitusta. Ostaja saa purkaa kaupan kokonaisuudessaan, jos sopimusrikkomus on olennainen koko kaupan kannalta. KL 43.2 §:n mukaan, jos voidaan olettaa, että myyjä katsoo täyttäneensä sopimuksen kokonaisuudessaan, vaikka kaikkea tavaraa ei ole luovutettu, sovelletaan virhettä koskevia säännöksiä.³⁵⁷ Osittaista sopimusrikkomusta koskevissa säännöksiä ei sovelleta tapauksiin, joissa virhe kohdistuu määrättyyn tavarahan osaan, mutta tällä osalla on niin läheinen fyysinen tai toiminnallinen yhteys koko tavarahan, ettei kyseinen osa ole erotettavissa kokonaisuudesta. Jos esimerkiksi koneen osassa on virhe, kysymyksessä on katsottava olevan virhe koko tavarassa.³⁵⁸ On mahdollista, että KL 43 §:ää sovellettaisiin myös konetoimituksiin. Näin voisi olla, jos eri osien välinen yhteys ei ole sen vahvempi kuin että puuttuva osa on tarpeeton tai voidaan helposti korvata myyjän tai ostajan toimenpiteillä.³⁵⁹ Lähtökohtana on osapuolten välinen sopimus, kun arvioidaan, onko erotettavissa olevia tavaroita pidettävä yhtenä kokonaisuutena vai useina yksikköinä.

Osittaisesta sopimusrikkomuksesta säädetään CISG 51 artiklassa. CISG 51(1) artiklan mukaan, jos myyjä toimittaa vain osan tavarasta tai jos vain osa toimitetusta tavarasta on sopimuksen mukaista, sovelletaan 46-50 artiklaa siihen osaan, joka puuttuu tai on sopimuksen vastaista. CISG 51(2) artiklan mukaan ostaja voi purkaa sopimuksen kokonaisuudessaan vain, jos se, että kaikkea tavaraa ei ole luovutettu tai että toimitus ei kokonaisuudessaan ole sopimuksen

---

³⁵⁵ Tapaukset Argentiina 31.5.2007 National Commercial Court of Appeals (Bravo Barros v. Martínez Gares) ja Puola 28.11.2013 Supreme Court of Poland.

³⁵⁶ HE 93/1986 vp, s. 98.

³⁵⁷ CISG:ssä ei ole KL 43.2 §:ää vastaavaa määräystä.

³⁵⁸ HE 93/1986 vp, s. 98.

³⁵⁹ Routamo – Ramberg 1997, s. 315.

mukainen, merkitsee olennaista sopimusrikkomusta. CISG 51(2) artiklassa ilmaistua periaatetta on sovellettu analogisesti muihinkin velvoitteisiin kuin sopimuksenmukaisten tavaroiden toimittamiseen. Tapauksessa Saksa 25.1.2008 Oberlandesgericht Hamburg oli kysymys sopimuksesta, jonka mukaan myyjän piti toimittaa ja asentaa huonekalut sekä laitteet kahvilaan. Myyjä epäonnistui suorittamaan asennusta, mutta ostajalla ei ollut purkuoikeutta, sillä ostaja suoritti asennustyöt ja sai tavarat käyttötarkoitukseensa.

Osittaisen sopimusrikkomuksen tapauksissa lähtökohtana on sopimusten sitovuuden periaate. Koko sopimuksen purkaminen voi tulla kysymykseen, jos osasuoritusta koskeva sopimusrikkomus on olennainen koko kaupan kannalta ja myyjän olisi pitänyt tämä tietää. Tapauksessa Itävalta 21.6.2005 Oberster Gerichtshof kaupan kohteena oli ohjelmisto. Itävallan korkeimman oikeuden mukaan, jos ohjelmisto toimitetaan osittain, kysymys olennaisesta sopimusrikkomuksesta on nimenomaisen sopimuksen puuttuessa riippuvainen siitä, mikä vaikutus ohjelmiston osan toimittamatta jättämisellä on muiden komponenttien käytettävyyteen. Arvioitaessa sitä, täyttääkö osittainen toimitus olennaisen sopimusrikkomuksen, on otettava huomioon, millainen merkitys kokonaisella toimituksella on ostajalle. Olennainen sopimusrikkomus voi olla kysymyksessä, jos ostajalla täytyi olla koko määrä, jotta hän voisi täyttää sopimuksen jonkun toisen kanssa tai saavuttaa sopimuksella tarkoittamansa lopputuloksen³⁶⁰. Jos myyjä toimittaa samanlaisesta tavarasta osan virheellisenä tai osa toimituksesta puuttuu, ostaja pystyy usein käyttämään sopimuksenmukaisia tavaroita. Ostajalla voi olla oikeus purkaa sopimus kokonaisuudessaan, jos on vaikeaa tai käytännössä mahdotonta erottaa virheelliset tuotteet virheettömistä. Tapauksessa Ranska 4.6.2004 Cour d'appel de Paris oli kysymys 15 000 painekeitinien kaupasta. Osassa tavaroista oli vaikeasti jäljitettävissä oleva virhe, mikä oikeutti purkamaan sopimuksen kokonaisuudessaan. Tapauksessa ICC-välimiesmenettely 7531/1994 virheellisten ja virheettömien tavaroiden korkeat erottelukustannukset johtivat siihen, että sopimus purettiin kokonaisuudessaan. Erottelukustannukset olisivat olleet yli kolmasosan kauppahinnasta. Tavaroiden ei katsottu olleen tällä perusteella osaksikaan käyttökelpoisia.

Koko sopimuksen purkamiseen tulee suhtautua pidättyvästi tilanteessa, jossa tavaroita voidaan hyödyntää rajoitetusti tai osittain. Tapauksessa Saksa 3.7.1992 Landgericht Heidelberg ostaja tilasi 11 tietokonekomponenttia myyjältä. Myyjä toimitti viisi komponenttia, jonka seurauksena ostaja kieltäytyi maksamasta osittaisesta toimituksesta ja purki sopimuksen. Ostajan mukaan

---

³⁶⁰ Enderlein – Maskow 1992, s. 114 ja Ramberg – Herre 2013, s. 380.

oli sovittu 11 komponentin toimituksesta. Tuomioistuimen mukaan, vaikka olisi sovittu 11 komponentin toimituksesta, ei ostajalla ollut oikeutta purkaa sopimusta kokonaisuudessaan viiden komponentin toimituksessa. Tuomioistuimen mukaan oli otettava huomioon, oliko ostajalle kohtuullista tehdä korvaava osto ja vaatia vahingonkorvausta korvaavan liiketoimen aiheuttamista kustannuksista. Sopimuksen purkamisen ei ollut mahdollista, sillä sopimuksen tavoite pystyttiin täyttämään korvaavilla komponenteilla toiselta toimittajalta. Jos kyseinen tapaus olisi ratkaistu soveltamalla UCC:n perfect tender -sääntöä, olisi ostaja voinut nähdäkseni torjua viiden komponentin toimituksen. Perfect tender -sääntö on tavaran myyjää kohtaan ankarampi kuin vaatimus olennaisesta sopimusrikkomuksesta.

Oikeuskäytännössä on annettu painoarvoa monesti virheellisten tavaroiden prosentuaaliselle määrälle.

Tapaus	Kaupan kohde	Virheellisten tavaroiden osuus	Olennainen sopimusrikkomus
Tanska 10.11.1999 Vestre Landsret	joulukuuset	25-50 %:a	Kyllä
Kanada 6.4.2018 Supreme Court of British Columbia	LED-valotaulut	70-75 %:a. Virheellisen tavaran osuus oli kasvussa.	Kyllä
Kiina 7.4.2005 CIETAC	puuvilla	77,4-88,74 %:a	Kyllä
Saksa 26.11.1999 Oberlandesgericht Hamburg	farkut	80-90 %:a	Kyllä
Yhdysvallat 6.12.1995 U.S. Court of Appeals [2nd Circuit]	ilmastointikompressorit	93 %:a	Kyllä

Nähdäkseni sopimusrikkomuksen olennaisuutta ei voida osoittaa selkeästi tietyllä prosenttiosuudella. Virheellisten tavaroiden merkittävä osuus voi kuitenkin indikoida sopimusrikkomuksen olennaisuutta. Jos olennaisuuden kynnyksen asetettaisiin tarkasti vain johonkin prosenttilukuun tai kiinteään arviointikriteeriin, olisi se omiaan aiheuttamaan tarkoituksenhammista virheiden etsimistä, jotta purkukynnys ylittyisi tai virheiden tietoista kiistämistä, jotta purkukynnys alittuisi³⁶¹. Tapauksessa Saksa 21.11.2007 Oberlandesgericht Koblenz se seikka, että puutteet koskivat vain pientä prosenttimäärää toimitettujen kenkien

³⁶¹ Koskinen-Tammi – Laurila 2010, s. 277-278.

kokonaismäärästä, ei estänyt sopimuksen purkamista kokonaisuudessaan. Tapauksessa 36 paria toimitetuista 319 kenkäparista oli osoittautunut virheellisiksi. Ensimmäinen oikeusaste kiisti olennaisen sopimusrikkomuksen kiinnittäen huomiota viallisten kenkäparien osuuteen. Toinen oikeusaste kiinnitti huomiota jäljellä olevien kenkäparien materiaaliin ja laatuun, ostajan odotettuun myynnin laskuun, mainehaittaan ja yrityksen pieneen kokoon. Sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa tulisi huomioida myös virheen laatu ja korjausmahdollisuudet. Periaatteessa on mahdollista, että kaikki toimitetut tavarat ovat virheellisiä, mutta sopimusrikkomus voidaan hyvittää esimerkiksi hinnanalennuksella.

Perättäisluovutus tarkoittaa sitä, että sopimusvelvoitteen täyttäminen tapahtuu vähitellen luovutettavina erinä. Kauppalaissa perättäisluovutuksista säädetään KL 44 ja 56 §:ssä. KL 44.1 §:n mukaan, jos tavara on luovutettava vähitellen ja jokin toimituserä viivästyy tai on virheellinen, ostaja saa purkaa kaupan tämän erän osalta niiden säännösten mukaisesti, jotka muuten koskevat kaupan purkamista. KL 56 § koskee maksuviivästystilannetta. CISG 73(1) artiklan mukaan, kun tavara on sopimuksen mukaan luovutettava osatoimituksina ja sopijapuoli jättää täyttämättä jotakin osatoimitusta koskevan velvollisuutensa tavalla, joka merkitsee tämän toimituksen suhteen olennaista sopimusrikkomusta, toinen sopijapuoli voi purkaa sopimuksen tämän toimituksen osalta.

Perättäisluovutustapauksissa voi olla mahdollista, että sopimusosapuolen purkaessa kaupan yhden toimituserän osalta hän saa samalla purkaa kaupan aikaisempien tai myöhempien erien osalta. Tämä edellyttää kauppalaissa sitä, että ostajalle aiheutuisi merkittävää haittaa erien keskinäisen yhteyden vuoksi siitä, että hän joutuisi pysymään sopimuksessa kyseisten erien osalta. (KL 44.3 §)³⁶² CISG:ssä edellytetään, ettei toimituksia voitaisi keskinäisen riippuvuutensa vuoksi käyttää sopijapuolten sopimusta tehtäessä edellyttämään tarkoitukseen. (CISG 73(3) artikla). CISG 73(3) artiklaa sovellettaessa molempien sopimusosapuolten on oltava tietoisia eri erien keskinäisestä riippuvuudesta³⁶³, kun taas KL 44.3 §:ssä ei vaadita myyjän tietoisuutta. Näin ollen KL 44.3 § on ostajalle edullisempi kuin CISG 73(3) artikla. Toimituserien keskinäinen yhteys tai riippuvuus voi seurata muun muassa siitä, että niitä on määrä käyttää samaan tarkoitukseen, esimerkiksi ostajan ja kolmannen henkilön välisen valmistussopimuksen täyttämiseen³⁶⁴. Aikaisempien tai myöhempien erien osalta ei edellytetä

---

³⁶² KL 44.3 §:ssä edellytetään merkittävää haittaa, kun taas KL 43 §:ssä puhutaan olennaisesta sopimusrikkomuksesta koko kaupan kannalta. Käytännössä tämä ei johtane merkittäviin eroihin.

³⁶³ Esimerkiksi tapaus Sveitsi 11.4.2002 Tribunal Cantonal de Vaud.

³⁶⁴ HE 93/1986 vp, s. 100.

olennaista sopimusrikkomusta, vaan se riittää, että ne tulevat hyödyttömiksi ostajan tarkoitukseen yhden erän vuoksi, mitä koskee olennainen sopimusrikkomus³⁶⁵.

6.4 Sopimusrikkomusten kumulaatio

Riitatilanteessa sopimososapuolet pyrkivät monesti vetoamaan useisiin sopimusrikkomuksiin. Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi on kokonaisarviointia, jossa tulee ottaa huomioon kaikki yksittäiset seikat kokonaisuutena, vaikka mikään yksittäisistä seikoista ei erillisenä olisikaan olennainen. Useat sopimusrikkomukset, jotka eivät yksinään ole olennaisia, voivat saavuttaa kumulatiivisesti olennaisuusrajan.³⁶⁶ Useat sopimusrikkomukset voidaan kumuloida sopimusta rikkoneen vahingoksi siten, että jatkuvien tai toistuvien sopimusrikkomusten perusteella purkuoikeus täyttyy³⁶⁷. Useat sopimusrikkomukset eivät automaattisesti tarkoita olennaista sopimusrikkomusta, vaan lisäävät sen todennäköisyyttä³⁶⁸. Ongelmia kumulaatiotilanteissa voi aiheuttaa sen arviointi, mistä reklamaatioajan katsotaan alkavan. Nähdäkseni reklamaatiovelvollisuuden tulisi koskea jokaista sopimusrikkomusta erikseen.

Kauppalain esitöissä on käsitelty tilanteita, joissa sopimososapuoli on syyllistynyt useampaan sopimusrikkomukseen. Jos tavara on luovutettu liian myöhään ja sen lisäksi osoittautuu virheelliseksi, kaupan purun edellytyksiä arvioitaessa on usein perusteltua ottaa huomioon myyjän sopimusrikkomuksen kokonaismerkitys ostajalle³⁶⁹. Vaihtoehtoisesti jos ostaja on esimerkiksi pitkäaikaisemman valmistussopimuksen täyttämävaiheessa syyllistynyt sopimusrikkomuksiin sekä maksuvelvollisuutensa että myötävaikutusvelvollisuutensa suhteen ilman, että nämä laiminlyönnit erikseen tarkasteltuina kuitenkin olisivat ylittäneet purkuperusteen asteelle, on myyjän purkuoikeutta arvioitaessa usein perusteltua ottaa huomioon ostajan sopimusrikkomusten kokonaismerkitys myyjälle³⁷⁰. Sopimusrikkomusten yhteisvaikutus voi johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen. Tilanteessa voi syntyä vaikeuksia siitä, että purkamisen tunnusmerkistöt eri kauppalain säännöksissä eroavat toisistaan³⁷¹. Esimerkiksi purkamisen tunnusmerkistöt KL 54 ja 55 §:ssä eroavat toisistaan. Jos kysymys olisi 26 §:ssä tarkoitettusta viivästyksestä ja 39 §:n virheestä, voidaan esittää kysymys, vaaditaanko, että ostajan tarkoitus jää olennaisesti saavuttamatta, kun tulkitaan molempien

³⁶⁵ Fountoulakis/Schwenzer 2016, s. 1050.

³⁶⁶ Espanja 8.3.2012 Audiencia Provincial de Barcelona.

³⁶⁷ KKO 1940-II-154; Taxell 1972, s. 218; Ramberg – Ramberg 2010, s. 228 ja Wuolijoki 2016, s. 237.

³⁶⁸ Turun HO 13.2.2002 342, S 00/1126 ja Sveitsi 2.4.2015 Bundesgericht.

³⁶⁹ HE 93/1986 vp, s. 71.

³⁷⁰ HE 93/1986 vp, s. 109.

³⁷¹ Routamo – Ramberg 1997, s. 398.

sopimusrikkomusten merkitystä? Toisaalta on ajateltavissa, että kiinnitetään huomio siihen, että suorittamisen aika on ollut ostajan kannalta tärkein näkökohta. Tällaisessa tilanteessa on sovellettava kohtuusharkintaa arvioitaessa purkukynnyksen ylittymistä.³⁷² Kumulaatiotilanteissa sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi on mielestäni selkeämpää CISG:ssä, kun voidaan soveltaa vain yhtä olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmää.

7. Lopuksi

Olennainen sopimusrikkomus on kvalifioitu sopimusrikkomus, joka on edellytys sopimuksen purkamiselle ja uudelle toimitukselle. Kauppalaissa ja CISG:ssä olennaisuusvaatimus on ilmaistu eri tavalla. Kauppalaissa on säädetty erikseen sopimusrikkomuksen olennaisuudesta sopimusrikkomustyypeittäin. Kauppalaain purkamista koskevat muotoilut rakentuvat pääasiassa sopimusrikkomukselle, jolla on sopimusosapuolelle olennainen merkitys ja jonka merkityksen toinen osapuoli käsitti tai hänen olisi pitänyt käsittää. (KL 25.1, 39.1 ja 55.1 §) CISGiin sisältyy nimenomainen olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmä. CISG 25 artiklan mukaan sopijapuolen sopimusrikkomus on olennainen, jos se aiheuttaa vastapuolelle sellaista haittaa, että hän menettää olennaiselta osin sen, mitä hänellä oli aihetta odottaa sopimuksella saavuttavansa, paitsi jos sopimuksen rikkonut osapuoli ei ennakoanut eikä samassa asemassa oleva järkevä ja huolellinen henkilö olisi samanlaisessa tilanteessa ennakoanut sellaista lopputulosta. Lähtökohta kauppalaissa ja CISG:ssä on sama: sopimusrikkomuksen merkitys toiselle osapuolelle.

Kauppalaki perustuu CISGiin, joten CISGiä voi olla mahdollista hyödyntää tulkinta-apuna kauppalakia sovellettaessa. CISGiä on hyödynnetty muissakin sopimusvaltioissa kansallisen oikeuden tulkintaan³⁷³. CISGin yhteinäisen soveltamisen vaatimus estää sen, että kauppalakia voitaisiin hyödyntää CISGin tulkinnassa. Vaikka CISG on toiminut esikuvana kauppalaain säätämässä, on niiden välillä eroja. Sopimuksen purkukynnystä voidaan pitää korkeampana CISG:ssä kuin kauppalaissa. KL 26 §:ssä on tästä syystä säädetty korotetusta purkukynnyksestä erityisvalmisteisissa tavaroissa. CISG ei rajoita KL 54.4 §:n mukaisesti myyjän oikeutta purkaa sopimusta, jos maksu viivästyy tavarantoimituksen jälkeen ostajalle. Ero kauppalaain ja CISGin välillä voidaan havaita myös esimerkiksi perättäishankintaa koskevissa säännöksissä. CISG 73(3) artiklaa sovellettaessa molempien sopimusosapuolten on oltava tietoisia eri erien

---

³⁷² Routamo – Ramberg 1997, s. 210-211.

³⁷³ Espanja 31.10.2006 Tribunal Supremo ja Slovakia 28.5.2007 Regional Court in Kosice.

keskinäisestä riippuvuudesta, kun taas KL 44.3 §:ssä ei vaadita myyjän tietoisuutta. Lisäksi CISG soveltuu laajemmin sovittujen sivuvelvoitteiden täyttämiseen kuin kauppalaki. CISG 49(1)(a) ja 64(1)(a) artiklan perusteella sopimusvelvoite voi olla määrätty sopimuksessa tai CISG:ssä. Sovittu sivuvelvoite voi koskea esimerkiksi liikesalaisuuksien noudattamista. Kauppalaki sääntelee siinä erikseen määrättyjä sopimusvelvoitteita.

Olennaisen sopimusrikkomuksen osatekijöinä on tutkimuksessa tarkasteltu sopimusrikkomusta, olennaista haittaa tai merkitystä ja ennakoitavuutta. Olennaista sopimusrikkomusta määritettäessä tärkeä lähtökohta on selvittää sopimuksen sisältö. Sopimuksen sisältö monesti osoittaa, millainen merkitys sopimusvelvoitteella on. Jos sopimusrikkomusta ei ole tapahtunut, ei voi olla kysymys myöskään olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Olennaisella sopimusrikkomuksella tulee olla velkojalle olennainen merkitys tai siitä tulee aiheutua olennaista haittaa. Sopimusrikkomuksesta aiheutuvan haitan käsitettä on tulkittava laajasti. Kysymys voi olla sekä aineellisesta että aineettomasta haitasta. Sopimusrikkomuksesta aiheutuvaa haittaa arvioitaessa voidaan kiinnittää huomiota sopimusrikkomuksen seurauksiin ja siihen, miten sopimusvelvoitteet on määritelty. Ennakoitavuusarvioinnilla määritetään se, oliko sopimusrikkomuksesta aiheutunut olennainen haitta ennakoitavissa oleva seuraus. Tällöin arvioidaan sitä, tiesikö tai olisiko sopimusta rikkoneen osapuolen pitänyt tietää niistä olosuhteista, joiden perusteella sopimusrikkomus oli olennainen. Ennakoitavuusvaatimus kannustaa kiinnittämään huomiota sellaisiin tärkeisiin yksityiskohtiin, joiden merkitystä vastapuoli ei olisi muuten voinut ennakoida. Sopimusrikkomuksen seurausten ennakoitavuuden ajankohdasta on esitetty erilaisia näkökohtia. Sopimuksen tekohetkeä voidaan pitää mielestäni arvion lähtökohtana. Kauppalaissa tai CISG:ssä ei täsmennetä ajankohtaa, jolloin olennaisen sopimusrikkomuksen haitalliset seuraukset tulisi ennakoida. CISGin tulkinnassa tulee huomioida tavoite edistää vilpittömässä mielessä toimimista. (CISG 7(1) artikla) Jos sopimusta rikkoneen osapuolen ei tulisi missään tilanteessa huomioida sopimuksenteon jälkeisiä tietoja, ei tämä mielestäni edistäisi vilpittömässä mielessä toimimista. Sopimuksentekohetken jälkeisten tietojen huomioiminen voi olla mielestäni perusteltua silloin, kun toinen osapuoli voi sopeuttaa suorituksensa uusien tietojen mukaan.

Tutkimukseni on perustunut systemaattiseen ja kattavaan oikeuskäytännön analysointiin. Oikeuskäytännössä olennaisen sopimusrikkomuksen käsitettä tulkitaan suppeasti ja purkukynnys on asetettu korkealle. Itse taloudelliset menetykset eivät ole ratkaisevassa asemassa sopimusrikkomuksen olennaisuuden arvioinnissa. Taloudelliset menetykset voi olla

mahdollista hyvittää hinnanalennuksella tai vahingonkorvauksella. Sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa, tulee harkita sopimuksen tarkoituksen toteutumista ja arvioida, onko sopimusintressi menetetty. Tutkimani oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että olennaisen sopimusrikkomuksen torjuminen seurausten ennakoimattomuuden perusteella on harvinaista. Yhdessäkin tutkimassani kauppalakia koskevassa tapauksessa ei sopimusrikkomuksen olennaisuutta torjuttu ainoastaan sillä perusteella, ettei velallinen käsittänyt tai ettei hänen olisi pitänyt käsittää sopimusrikkomuksen seurauksia. Tämä on todennäköisesti seurausta siitä, että sopimusrikkomuksen seurausten oletetaan olevan yleensä ennakoitavia. Osassa CISGiä soveltavissa tapauksissa oli havaittavissa taipumus tämentää olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmää hyödyntämällä kansallista oikeutta³⁷⁴. CISGiä soveltavissa ratkaisuisissa tulisi välttää sitä, että CISGiä tulkitaan kansallisen lainsäädännön avulla. Tällainen tulkintatapa voi heikentää CISGIN tulkinnan yhdenmukaisuutta ja kasvattaa forum shopping -ilmiötä. Tässä tutkimuksessa kauppalakia ja CISGiä on käsitelty yhdessä, sillä CISG on toiminut kauppalain esikuvana.

Virhetilanteissa tärkeä lähtökohta sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa on tavaran käyttökelpoisuus. Huomiota kiinnitetään monesti virheen laatuun ja laajuuteen sekä tavaran kestävyys ja käyttöturvallisuuteen. Terveysten ja turvallisuuteen liittyville näkökohdille on annettu painoarvoa erityisesti eurooppalaisessa oikeuskäytännössä³⁷⁵. Niin sanotuilla of essence -ehdoilla voidaan korostaa veloitteen olennaista merkitystä. Jos on sovittu nimenomaisesti käyttötarkoituksesta tai laatuvaatimuksesta, on sopimusrikkomuksesta aiheutuva haitta todennäköisemmin olennaista ja ennakoitavaa. Sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon mahdollisuudet oikaista tai hyvittää se muilla seuraamuksilla. Jos ostaja ilmoittaa sopimusta purettaessa, että on valmis pysymään kaupassa hinnanalennusta vastaan, muodostaa tämä presumption, ettei kysymys olisi olennaisesta sopimusrikkomuksesta³⁷⁶. Sopimusrikkomuksesta aiheutuvaa haittaa arvioitaessa voidaan huomioida mahdollisuudet hyötyä korvaavilla keinoilla. Sopimuksesta voi olla esimerkiksi mahdollista hyötyä jälleenmyymällä tavarat³⁷⁷ tai käyttämällä tavaroita muiden tuotteiden valmistamiseen³⁷⁸. Mielestäni on perusteltua arvioida myös korvaavat keinot hyötyä tavarasta,

---

³⁷⁴ Esimerkiksi tapauksessa Kanada 6.4.2018 Supreme Court of British Columbia (Pattison Outdoor Advertising LP v. Zon LED LCC) olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmää täsmennettiin viittaamalla kansalliseen oikeuteen.

³⁷⁵ Sveitsi 19.4.2007 Pretore del Distretto di Lugano ja Espanja 25.5.2012 Audiencia Provincial de Murcia.

³⁷⁶ Itävalta 15.11.2012 Oberster Gerichtshof ja Sveitsi 23.9.2013 Bundesgericht.

³⁷⁷ Kiina 30.6.2014 Supreme Court of the People's Republic of China (ThyssenKrupp Metallurgical Prods. GmbH v. Sinochem Overseas Comp.).

³⁷⁸ Saksa 12.3.2001 Oberlandesgericht Stuttgart ja Sveitsi 30.8.2007 Kantonsgericht Zug.

vaikka tämä lähestymistapa ei ole nähdäkseen saanut universaalia hyväksyntää oikeuskäytännössä³⁷⁹. Jälleenmyyntitapauksissa annetaan monesti painoarvoa asiakkaiden tai maineen menettämisen riskille³⁸⁰. Tavarana oletetaan olevan jälleenmyyntikelpoista, ellei sen osoiteta olevan jälleenmyyntiin sopimatonta³⁸¹.

Tutkimuksessa tarkasteltiin virhetilanteisiin liittyvänä erityiskysymyksenä erilaisten eettisten standardien rikkomisen merkitystä. Eettisten standardien laiminlyönti ei yleensä estä tavarana soveltumista sen käyttötarkoitukseen eikä ilmene ulkoisesti. Lähtökohtaisesti kysymys ei ole olennaisesta sopimusrikkomuksesta, jos tavara soveltuu käyttötarkoitukseensa tai on jälleenmyytävissä. Jos eettisten standardien noudattamista on korostettu sopimuksessa ja eettiset näkökohdat ovat olennaisia jälleenmyynnissä, voi standardien laiminlyönti olla olennainen sopimusrikkomus. Lähtökohta kauppalaissa ja CISG:ssä on, että ne jättävät sopimusosapuolten väliseksi asiaksi sen, miten eettisesti kestäväällä tavalla tavara valmistetaan. Mielestäni yksi keino parantaa yritysvastuun toteuttamista olisi kehittää sääntelyä EU:ssa. Sääntelyssä lähtökohtana voisi olla yritystoiminnan negatiivisten vaikutusten tunnistaminen, ehkäiseminen ja toimenpiteistä tiedottaminen. Suomessa asianmukainen huolellisuusvelvoite voitaisiin toteuttaa esimerkiksi säätämällä yritysvastuulaki tai muuttamalla kirjanpitolakia.

Viivästystilanteissa voidaan kiinnittää huomiota siihen, mikä viivästystyyppi on kysymyksessä: maksuviivästys, toimitusviivästys tai viivästys tavarana noutamisessa taikka vastaanottamisessa. Ostajalle kauppahinnan maksaminen ja myyjälle tavarana toimittaminen ovat monesti päävelvoitteita, joten niissä viivästystä yleensä arvioidaan ankarammin kuin tavarana noutamiseen liittyvää viivästystä. Viivästyksen olennaisuuden arvioinnissa voidaan huomioida muun muassa viivästyksen kesto ja seuraukset, viivästynyt määrä, sopijapuolten asema, alalla noudatettava kauppatalpa sekä tavarana luonne ja käyttötarkoitus. Viivästystilanteissa voidaan antaa painoarvoa sille, jos velkojalla on ollut erityinen intressi, että velvoite täytetään tietynä ajankohtana. Vaikka sopimuksessa ei ole nimenomaista ehtoa velvoitteen tarkasta noudattamisesta, se voi olla pääteltävissä sopimuksen kieliasusta, olosuhteista, tavasta, sopimusneuvotteluista tai sopijapuolten välisestä kaupankäynnistä. Lähtökohtana on, ettei viivästys itsessään ole olennainen sopimusrikkomus. Viivästys voi johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen, kun se vaarantaa sopimuksen tarkoituksen. Lisäaikamenettelyä hyödyntämällä voidaan vähentää sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointiin liittyvää

---

³⁷⁹ Esimerkiksi Yhdysvallat 6.12.1995 U.S. Court of Appeals [2nd Circuit] (Delchi Carrier v. Rotorex) ja Kreikka Monomeles Protodikio Thessalonikis 14953/2003.

³⁸⁰ Itävalta 5.7.2001 Oberster Gerichtshof ja Saksa 21.11.2007 Oberlandesgericht Koblenz.

³⁸¹ Saksa 18.1.1994 Oberlandesgericht Frankfurt ja Turun HO 19.04.2013 830, S 12/1612.

tulkintariskiä. Oikeuskäytännössä lisäaikamenettelyksi on hyväksytty myös odottaminen, vaikka ei ole asetettu lopullista määräaika³⁸². Mielestäni kysymys ei tulisi olla kauppalain tai CISGin määrätystä lisäajasta, jos velalliselle ei ilmoiteta määräaika.

Olennaista sopimusrikkomusta sovellettaessa voi olla vaikeaa arvioida, täyttyykö purkukynnys ilman, että tapausta käsitellään tuomioistuimessa tai välimiesoikeudessa. Keräsin tutkielmaa varten ne kauppalakia soveltavat hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden ratkaisut, joissa arvioitiin sopimusrikkomuksen olennaisuutta.³⁸³ On huomattava, että kaikkia tapauksia ei riitauteta, osapuolet voivat tehdä sovinnon tai asia voidaan käsitellä välimiesmenettelyssä. Kauppalakia koskevia tapauksia oli yhteensä 71, joista 44 tapauksessa purkukynnys täyttyi ja 27 tapauksessa purkuvaatimus hylättiin.³⁸⁴ Tapauksia oli määrällisesti yllättävän vähän, vaikka kauppalaki on ollut voimassa yli 30 vuotta ja irtaimen kauppa on yleinen sopimustyyppi. Tarkastelemissani tapauksissa oli noin 62 %:ssa täyttynyt purkukynnys. Miten saatuja tuloksia tulisi tulkita? Mielestäni sopimusrikkomuksen olennaisuusarviointiin liittyvää tulkintariskiä on onnistuttu arvioimaan hyvin. Osapuolet ovat haluttomia purkamaan sopimusta vähäisillä perusteilla, mikä näkyy mielestäni suuressa osassa tapauksia, joissa tuomioistuimet ovat vahvistaneet sopimusrikkomuksen olennaisuuden.

Sandvik on vuonna 2006 julkaistussa artikkelissa tarkastellut olennaisen sopimusrikkomuksen täyttymistä CISGiä koskevassa oikeuskäytännössä. Hänen tarkastelemistaan 74 tapauksesta olennainen sopimusrikkomus täyttyi 65 %:ssa tapauksia.³⁸⁵ Tutkimillani oikeustapauksilla saatu tulos on samansuuntainen kuin Sandvikin CISGillä saama tulos. Eri tutkimusaineistoilla päädyttiin melko samanlaiseen lopputulokseen. Olennaisen sopimusrikkomuksen esiintymisprosentista saatuun lukuun tulee suhtautua varauksella, sillä tuomioistuimet eivät ratkaise tapauksia tilastojen perusteella, vaan jokainen tapaus ratkaistaan tapauskohtaisesti. Oikeuskäytännössä kantajat ovat mielestäni onnistuneet arvioimaan suhteellisen hyvin sopimusrikkomuksen olennaisuutta.

Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointiin liittyvä tulkinnanvaraisuus voi olla osasy, miksi kaikissa siviilioikeudellisissa säännöksissä ei ole vaatimusta olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Kauppalakia ja CISGiä vastaavaa sopimuksen purkukynnystä ei tunneta esimerkiksi Alankomaiden siviililaissa (Burgerlijk Wetboek). Alankomaiden siviililaki

---

³⁸² Tapaus ICC-välimiesmenettely 7585/1992 ja Espanja 3.11.1997 Audiencia Provincial de Barcelona.

³⁸³ Tapauksissa sovellettiin KL 25, 39, 41, 54, 55 tai 62 §:ää.

³⁸⁴ Tapaukset on listattu liitteessä, s. XXVIII-XXX.

³⁸⁵ Sandvik 2006, s. 262-263.

ei tunnista olennaista sopimusrikkomusta, vaikka laki tunnistaakin purkuoikeuden rajoittamisen. Olennaisuusvaatimuksesta poikkeava lähestymistapa sopimusrikkomukseen on omaksuttu myös Yhdysvaltojen kaupan mallilaissa. UCC:n perfect tender -säännön mukaan ostaja voi torjua tavarat, jos ne eivät ole sopimuksenmukaisia. Sopimusrikkomuksen olennaisuusvaatimuksen puuttuminen voi mahdollistaa helpomman irtautumisen sopimussuhteesta. Mielestäni on perusteltua rajoittaa sopimuksen purkamista vaatimuksella olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Sopimuksen purkamisen rajoittaminen vahvistaa mielestäni sopimusten sitovuuden periaatetta. (pacta sunt servanda) Korkea sopimuksen purkamiskynnys luo nähdäkseni ennustettavuutta ja varmuutta oikeudellisiin suhteisiin. Sopimus lähtökohtaisesti sitoo osapuolia ja sopimusvelvoitteet tulee suorittaa asianmukaisesti. Tämä kannustaa sopimusosapuolia myös harkitsemaan huolellisemmin sopimukseen sitoutumista. Sopimuksen purkamisen rajoittamista voidaan perustella myös taloudellisilla näkökohdilla. Talousjärjestelmän toimivuuden kannalta on suotavaa, että sopimusvelvoitteet täytetään normaalisti. Liian matala purkukynnys voisi heikentää investointihalukkuutta. Kansantaloudellisesti on järkevää välttää tavaroiden tarpeetonta siirtämistä, ylimääräistä työtä ja kustannuksia. Sopimuksen purkurajoitus vähentää sellaisia tapauksia, joissa markkinaolosuhteiden muutosriski voitaisiin siirtää toiselle osapuolelle. Sopimuksen purkuoikeuden rajoittaminen suojaa myös velallista. Velallisen etu edellyttää, ettei sopimuksia pureta liian kevyin perustein. Sopimusrikkomusten seuraamusten pitää olla kohtuullisessa suhteessa rikkomuksen vakavuuteen.

Suomen nykyistä kauppalakia voidaan pitää onnistuneena, sillä sen säännökset ovat joustavia ja yleisluontoisia. En näe välttämätöntä tarvetta muuttaa kauppalakia. Lainsäädäntöteknisesti pidän CISGissä omaksuttua ratkaisua yhtenäisestä olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmästä selkeämpänä ja helpommin hahmotettavana. Kauppalaissa purkamista edellyttävät olennaisuusvaatimukset ovat lain eri luvuissa ja osittain vivahde-eroilla. Sopimusrikkomusten kumulaatiotilanteita olisi mielestäni helpompaa arvioida, jos kauppalaissa olisi yhtenäisempi olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmä. Jos olennainen sopimusrikkomus määriteltäisiin yhdessä pykälässä, ei tämä estäisi säätämästä korotettua purkukynnystä sellaisiin tilanteisiin, joissa sopimuksen purkamisen aiheuttaisi velalliselle huomattavia tappioita. Pidän myös kauppalaissa omaksuttua jaottelua välittömiin ja välillisiin vahinkoihin epäselvänä ja monimutkaisena. Vahingonkorvaussäätelyä voitaisiin uudistaa siten, että kaikkiin vahinkoihin sovellettaisiin kontrollivastuuta. Tällöin ei tarvitsisi soveltaa jaottelua välittömiin ja välillisiin vahinkoihin. Nähdäkseni myyjällä ei ole kauppalain

perusteella oikeutta vaatia luontoissuoritusta, jos ostaja ei nouda tai vastaanota tavaraa. Mielestäni kauppalaisissa olisi perusteltua säätää myyjän oikeudesta vaatia luontoissuoritusta tavarantoimitusta ja vastaanottamista koskevissa tilanteissa. Myyjälle voi olla erityistä merkitystä sillä, että ostaja täyttää noutovelvollisuuden. Ostajalla voi olla erityisosaamista, mikä liittyy esimerkiksi vaarallisen aineen käsittelyyn.

CISG 25 artiklaa on kritisoitu sen epämääräisestä kielestä. CISGin 25 artikla olennaisesta sopimusrikkomuksesta on esimerkki tavoitteesta luoda vakautta kansainvälisiin sopimuksiin. CISG 25 artiklan tulkintaa voidaan helpottaa mielestäni, kun säännöstä tulkitaan yhdessä muiden CISGin säännösten kanssa. CISG 7 artiklassa täsmennetään yleissopimuksen tulkintaa ja CISG 8 artiklassa kuvataan seikkoja, joiden perusteella voidaan määrittää sopimuksen tarkoitus. Sopimusosapuolen käyttäytyminen voi esimerkiksi osoittaa, mikä merkitys sopimusehdolla on. Tutkimuksessa olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmää on tarkennettu analysoimalla oikeuskäytäntöä systemaattisesti. Mielestäni CISGin sisältöä ei ole tarvetta muuttaa, koska useita ratifiointeja saaneen yleissopimuksen tarkistaminen voisi olla käytännössä vaikeaa toteuttaa. Lisäksi olisi olemassa riski siitä, että vain osa yleissopimuksen sopimusvaltioista hyväksyisi sopimukseen tehdyt muutokset. Tällöin CISGin sisältö voisi poiketa maantieteellisesti, mikä muodostaisi suuren riskin soveltamisen yhtenäisyydelle. Kansainvälisen kaupan tehokas toiminta ja sujuvuus edellyttävät yhteisiä pelisääntöjä. CISGin kokoamistyöllä ja CISG Advisory Councilin lausunnoilla on keskeinen asema yhtenäisen soveltamisen varmistamisessa. CISG on ollut erinomainen menestys, jota ilmentää ratifiointien suuri määrä ja suhteellisen johdonmukainen tulkinta.

Sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointi on korostetun tapauskohtaista. Olennaista sopimusrikkomusta koskevien säännösten avoimesta sanamuodosta seuraa se, että kaikki asian kannalta relevantit olosuhteet pitää ottaa huomioon. Tiivistäen voidaan todeta, että olennaisuusarvioinnissa voivat vaikuttaa esimerkiksi sopimuksen sisältö, rikotun velvoitteen merkitys, sopimusosapuolten asema, sopimusrikkomuksen seuraukset ja niiden ennakoitavuus, sopimuksen tarkoituksen toteutuminen, mahdollisuus hyvittää sopimusrikkomus muilla oikeussuojakeinoilla, sopimusrikkomusten toistuminen ja uusiutumisvaara sekä velkojan oma menettely sopimussuhteessa. Olennaista sopimusrikkomusta määritettäessä on arvioitava, onko sopimusintressi menetetty. Selkeimpänä olennaisen sopimusrikkomuksen tilanteena voidaan pitää perusteetonta kieltäytymistä sopimuksen täyttämistä. Sopimuksen sisältöön vaikuttaminen on keskeinen keino vähentää sopimusrikkomuksen olennaisuuden arviointiin liittyvää epävarmuutta.